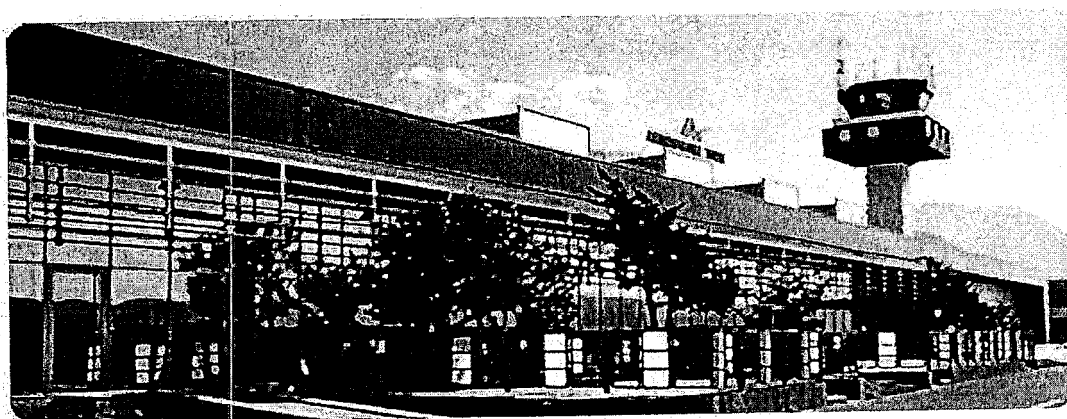

Broj: 02/1-1665
01.03.2023 godine

IZVJEŠTAJ O POSLOVANJU ZA 2021. GODINU

Podgorica, mart 2023

SADRŽAJ

1. UVOD
2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU
3. MISIJA I VIZIJA DRUŠTVA
4. POLITIKA PREDUZEĆA AERODROMI CRNE GORE AD
5. REALIZACIJA POSLOVNE POLITIKE DRUŠTVA U 2021. GODINI
6. KOMERCIJALNA POLITIKA
7. FINANSIJSKA POLITIKA
8. SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMIMA CRNE GORE
9. POLITIKA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE
10. REALIZOVANE NABAVKE U 2021.GODINI I CENTAR ZA OBUKU
11. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI I UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA
12. PLANIRANE INVESTICIJE
13. REZIME

1. UVOD

JP Aerodromi Crne Gore osnovano je 1999. godine. Od 2003. godine, rukovodi međunarodnim aerodromima u Podgorici i Tivtu, koji su do tada bili u vlasništvu JAT-a.

Od samog osnivanja, društvo je konstantno napredovalo i raslo, što se ogleda u stalnom infrastrukturnom razvoju, porastu saobraćaja u smislu povećanaja broja putnika, operacija vazduhoplova i destinacija sa kojima su crnogorski aerodromi povezani, te u stabilnom finansijskom poslovanju oličenom u pozitivnom poslovnim rezultatu na kraju svake finansijske godine.

U cilju dugoročnog definisanja razvoja i infrastrukturnih aktivnosti, 2006. godine usvojen je Master plan razvoja aerodromskog preduzeća za period do 2023. godine.

Iste godine otvorena je nova terminalna zgrada na Aerodromu Podgorica i rekonstruisana terminalna zgrada na Aerodromu Tivat.

2007. godine Aerodrom Podgorica, je, od strane ACI (Airports Council International) – svjetske organizacije koja predstavlja aerodrome, proglašen za najbolji aerodrom do 1 milion putnika.

Imajući u vidu promjenu trendova na globalnom nivou, koja se odnosi na avio saobraćaj, te potrebe vazduhoplovne industrije i putnika kao krajnjih korisnika vazduhoplovnih usluga, 2011. godine, od strane Vlade Crne Gore usvojen je novi Master plan razvoja Aerodroma Crne Gore do 2030. godine, kao revizija već postojećeg. Pored navedenog srateškog dokumenta, 2013. godine usvojena je i Državna studija lokacije za Aerodrom Tivat, kojom su stvorene pretpostavke za dalji infrastrukturni razvoj ove vazdušne luke, kao i Lokalna studije lokacije za Aerodrom Podgoricu koja je usvojena 2018. godine.

2013. godine, odlukom Vlade Crne Gore, osnovano je jednočlano akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore", koje u tom obliku posluje i danas.

Prilikom transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, od strane renomirane konsultantske kuće KPMG urađena je i procjena vrijednosti imovine, i ista je na dan 31.10.2012. godine iznosila 101,5 miliona eura. Nova procjena vrijednosti imovine rađena je na dan 31.12.2019. godine od strane renomirane konsultantske kuće Crowe RS Advisory i iznosila je 123 miliona eura.

2. OSNOVNI PODACI O DRUŠTVU

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" osnovano je kao jednočlano akcionarsko društvo na neodređeno vrijeme u cilju obavljanja privredne djelatnosti. Vlada Crne Gore je jedini osnivač i vlasnik Društva. Društvo posluje pod nazivom: Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“.

Skraćeni nazivi Društva glasi: „Aerodromi Crne Gore“ AD.

Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

Pretežna djelatnost Društva je uslužna djelatnost u vazdušnom saobraćaju koja obuhvata:

- aktivnosti u vezi sa prevozom putnika, životinja ili robe vazdušnim putem;
- kontrolu aerodroma i vazdušnog saobraćaja;
- rad zemaljske službe na aerodromu i drugo;
- protivpožarnu zaštitu i odbranu na aerodromu.

Društvo obavlja djelatnost na cijeloj teritoriji Crne Gore u skladu sa zakonom i drugim propisima.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta bliže su utvrđeni nazivi organizacionih djelova, radna mjesta i potreban broj izvršilaca, vrsta i stepen stručne spreme, radno iskustvo, posebni uslovi koje izvršioци moraju ispunjavati u skladu sa zakonom, poslovi sa posebnim ovlašćenjima i odgovornostima i druga pitanja od značaja za unutrašnju organizaciju i uspješnije obavljanje poslova iz djelatnosti Društva. Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta donosi Odbor direktora.

Vlada Crne Gore kao osnivač ima ovlašćenje skupštine akcionara u skladu sa zakonom. Ostali organi Društva su:

- Odbor direktora;
- Izvršni direktor;
- Sekretar.

Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društva čije odluke izvršavaju Izvršni direktor i Sekretar. Sredstva za rad Društva obezbjeđuju se iz sredstava ostvarenih pružanjem usluga iz okvira djelatnosti Društva i drugih izvora u skladu sa zakonom. Društvo vodi računovodstvo i priprema godišnje i periodične finansijske izvještaje i iskaze u skladu sa zakonom. Društvo obrazuje fondove i rezerve u skladu sa zakonom i potrebama poslovanja i razvoja Društva. Osnivač odlučuje o obrazovanju fondova i rezervi koje nijesu obavezne po zakonu.

3. MISIJA I VIZIJA DRUŠTVA

Misija Društva ogleda se u obezbjeđivanju sigurnih, bezbjednih, visoko kvalitetnih i troškovno-efikasnih usluga i infrastrukture u avio saobraćaju, koji doprinose osnaživanju društvenog i ekonomskog prosperiteta države Crne Gore.

Obezbijediti održive, sigurne, bezbjedne i ekološki prihvatljive operacije aerodromskog poslovanja na crnogorskim aerodromima. Obezbijediti modernu i efikasnu aerodromsku infrastrukturu i visokokvalitetnu uslugu. Obezbijediti ekspanziju i unapređivanje uz integrisani razvoj sa drugim vidovima saobraćaja. Obezbijediti angažman talentovanog i motivisanog tima zaposlenih.

4. POLITIKA PREDUZEĆA AERODROMI CRNE GORE AD

Vodeći principi

Bezbjednost i Sigurnost

Bezbjednost i sigurnost naših klijenata i osoblja je okosnica našeg biznisa.

Životna sredina

Planiranje i sprovođenje mjera očuvanja životne sredine u skladu sa standardima ekološke države i najboljem iskustvu branše.

Poslodavac za primjer

Odnos prema zaposlenima - na jednak način, čuvanjem njihovog dostojanstva uz stalan rast životnog standarda.

Partnerski odnosi i lojalnost

Otvorena, konstruktivna i nediskriminatorska saradnja sa svim partnerima i državnim subjektima.

Odgovorno upravljanje cjelokupnom imovinom

Svijest o visokoj ličnoj odgovornosti za osmišljen, produktivan razvoj i uspješan finansijski menadžment.

Ekonomski razvoj

Podsticaj ekonomskom razvoju šire regije oko oba aerodroma i države Crne Gore.

5. REALIZACIJA POSLOVNE POLITIKE DRUŠTVA U 2021. GODINI

Aerodromi Crne Gore su tokom 2020. godine, kao i cijela avio industrija, bili teško pogođeni pandemijom koronavirusa. Obustava letova na duži vremenski period, na Aerodrome Crne Gore čije poslovanje direktno zavisi od obavljenih letova, njihove frekvencije i popunjenosti aviona, ostavio je značajne posledice u vidu smanjenja broja putnika (80%) i broja rotacija vazduhoplova (63%), broja destinacija, odnosno prihoda u odnosu na rekordnu 2019 godinu.

U 2021. godini ukupno je opsluženo **1.324.016 putnika** (što predstavlja 50% broja putnika u odnosu na 2019. godinu) i **9.492 vazduhoplova** (što predstavlja 64% broja letova u odnosu na 2019. godinu).

Do oporavka saobraćaja je doslo, prije svega, usled značajno ublaženih restrikcija u vezi putovanja uzrokovanih pandemijom.

Međutim, oporavak bi bio značajniji da je, u skladu sa najavama, obnovljen saobraćaj sa Ruskom federacijom i Bjelorusijom.

Za 2021. godinu je značajno pomenuti i početak rada nove nacionalne kompanije Tomontenegro.

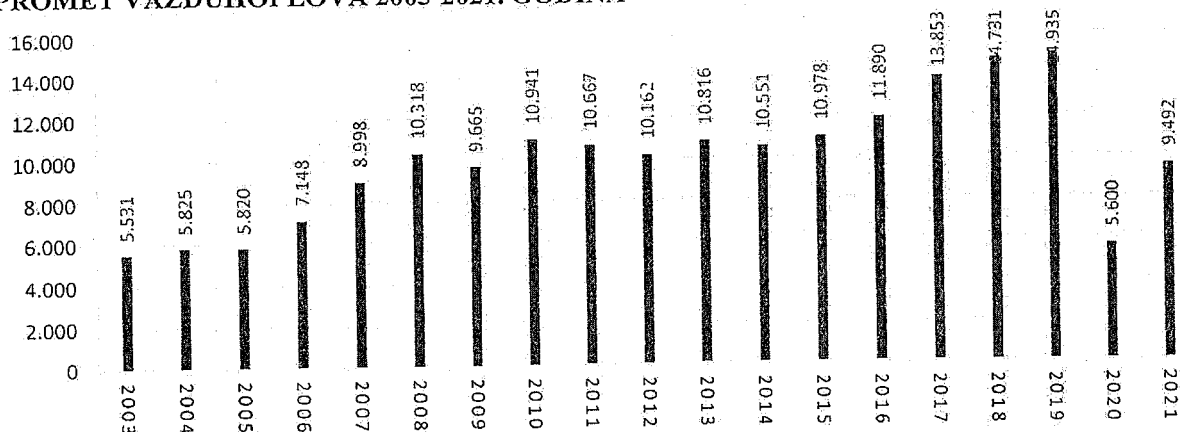
Usled gore navedenih problema uzrokovanih pandemijom, Aerodromi Crne Gore su pristupili izradi nove Podsticajne scema u cilju stvaranja pretpostavki za dalji oporavak saobraćaja na oba naša aerodroma, kako sa aspekta broja putnika, tako i sa aspekta broja destinacija.

U tom smislu, pored ostalih podsticaja, uvedeni su podsticaji za aviokompanije koje će obavljati letove na Strateškim rutama kao i za aviokompanije koje će imati bazirane avione na oba naša aerodroma. Navedene novine su imale pozitivan efekat i izazvale interesovanje avio prevoznika. Sa oba aerodroma se saobraćalo na cca 40 destinacija (u 2019 godini - 70 destinacija) dok je saobraćalo 24 avio-kompanije za razliku od 50 avio-kompanija koje su saobraćale u 2019 godini.

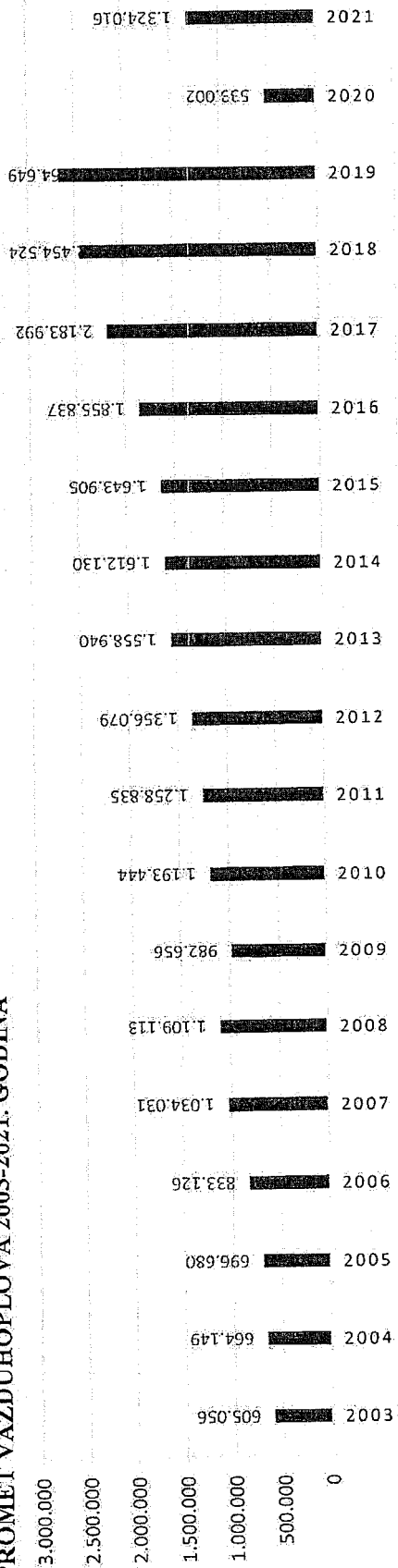
6. KOMERCIJALNA POLITIKA

U 2021. godini na crnogorskim aerodromima su opslužena **1.324.016 putnika** (što predstavlja 49,69% broja putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu), i **vazduhoplova 9.492** (što predstavlja 65,31% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu).

PROMET VAZDUHOPLOVA 2003-2021. GODINA

PROMET VAZDUHOPLOVA 2003-2021. GODINA

Posmatrano po aerodromima, na Aerodromu Podgorica opsluženo je **652.683 putnika** (50.3% putnika u odnosu na rekordnu 2019. godine), i **4.588 vazduhoplova** (61.3% ostvarenog broja letova u odnosu na rekordnu 2019. godinu). Na Aerodromu Tivat je opsluženo **671.333 putnika** (49.1% putnika u odnosu na rekordnu 2019. godinu) i **4.904 vazduhoplova** (70% vazduhoplova u odnosu na rekordnu 2019. godinu)

U broju aviona nijesu uključeni školski letovi na AP Podgorica kojih je u 2021. godini bilo 10 a u 2019. godini 401,5.

PROMET VAZDUHOPLOVA

<i>AERODROMI</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2019</i>	<i>INDEX 2021/2019</i>	<i>% ucesca 2021</i>	<i>% ucesca 2020</i>	<i>% ucesca 2019</i>
<i>PODGORICA</i>	<i>4,588</i>	<i>3,097</i>	<i>7,484</i>	<i>61.3</i>	<i>48</i>	<i>57</i>	<i>51</i>
<i>TIVAT</i>	<i>4,904</i>	<i>2,316</i>	<i>7,050</i>	<i>70</i>	<i>52</i>	<i>43</i>	<i>49</i>
<i>UKUPNO</i>	<i>9,492</i>	<i>5,413</i>	<i>14,534</i>	<i>65.31</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

PROMET PUTNIKA

<i>AERODROMI</i>	<i>2021</i>	<i>2020</i>	<i>2019</i>	<i>INDEX 2021/2019</i>	<i>% ucesca 2021</i>	<i>% ucesca 2020</i>	<i>% ucesca 2019</i>
<i>PODGORICA</i>	<i>652,683</i>	<i>343,187</i>	<i>1,297,367</i>	<i>50.3</i>	<i>49</i>	<i>64</i>	<i>49</i>
<i>TIVAT</i>	<i>671,333</i>	<i>189,815</i>	<i>1,367,282</i>	<i>49.1</i>	<i>51</i>	<i>36</i>	<i>51</i>
<i>UKUPNO</i>	<i>1,324,016</i>	<i>533,002</i>	<i>2,664,649</i>	<i>49.69</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>

PREGLED PROMETA VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA NA AERODROMIMA CRNE GORE ZA IATA LJETNJU SEZONU

PODGORICA

IATA LJETNJA SEZONA	Br.rot.	Dol.pax	Odl.pax	Ukupno pax	%ucesca u		INDEX 2021/2019 AC	INDEX 2021/2019 PAX
					ukupnom godisnjem saobracaju ac pg	ukupnom godisnjem saobracaju pax pg		
28.03-30.10.2021.godine	3212.5	246,744	240,603	487,347	70	75	63.26	52.22
29.03-24.10.2020.godine	1,481	65,727	63,893	129,620	48	38		
31.03-26.10.2019.godine	5078.5	458,822	474,361	933,183	68	72		

TIVAT

IATA LJETNJA SEZONA	Br.rot.	Dol.pax	Odl.pax	Ukupno pax	%ucesca u		INDEX 2021/2019 AC	INDEX 2021/2019 PAX
					ukupnom godisnjem saobracaju ac tiv	ukupnom godisnjem saobracaju pax tiv		
28.03-30.10.2021.godine	4478	321,749	318,186	639,935	91	95	72.09	51.33
29.03-24.10.2020.godine	1,692	60,155	60,443	120,598	73	64		
31.03-26.10.2019.godine	6,212	625,416	621,288	1,246,704	88	91		

PODGORICA +TIVAT

	Br.rot	Dol.pax	Odl.pax	Ukupno pax	%Ucesca u ukupnom godisnjem saobracaju ac	%Ucesca u ukupnom godisnjem saobracaju pax	INDEX 2021/2019 AC	INDEX 2021/2019 PAX
28.03-30.10.2021.godine	7690.5	568,493	558,789	1,127,282	81.02	85.14	68.11	51.71
29.03-24.10.2020.godine	3,173	125,882	124,336	250,218	58.62	46.95		
31.03-26.10.2019. godine	11,291	1,084,238	1,095,649	2,179,887	77.68	81.81		

PREGLED PROMETA VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA NA AERODROMIMA CRNE GORE 2021

PREGLED PROMETA VAZDUHOPLOVA NA AERODROMIMA CRNE GORE ZA PERIOD 01.01-31.12.2021/2020/2019.GODINE							
KOMPANIJE	AVIONI				INDEX	%Ucesca u ukupnom saobracaju	%Ucesca u ukupnom saobracaju
	2021	2020	2019				
	PG+TIV	PG+TIV	PG+TIV	2021/2019	2021	2019	
AIR SRBIJA	1977	621	1773	111.51	20.83	12.20	
AUSTRIAN AIRLINES	373	138	322	115.84	3.93	2.22	
AIR ASTANA	106				1.12		
AZUR			36			0.25	
ALLITALIA		29	209			1.44	
AEGEAN AIRLINES			38			0.26	
AEROFLOT		77	487			3.35	
ADRIA AIRWAYS			257			1.77	
BELAVIA	5	89	147	3.40	0.05	1.01	
BEES	45				0.47		
BUKOVYNA AIR			33			0.23	
CHAIR AIRLINES	55				0.58		
EASY JET	72	36	141	51.06	0.76	0.97	
EUROWINGS	17	11	39	43.59	0.18	0.27	
ENTER AIR	6		102	5.88	0.06	0.70	
FLYONE	27				0.28		
FLYDUBAI	27		21	128.57	0.28	0.14	
FLYMONTENEGRO			92			0.63	
GLOBUS			344			2.37	
ISRAIR	95		131	72.52	1.00	0.90	
JONIKA		58	114			0.78	
JET TIME			67			0.46	
LOT POLISH AIRLINES	161	72	292	55.14	1.70	2.01	
LAUDAMOTION		22	79			0.54	
LUXAIR	75		6	1250.00	0.79	0.04	
LUFTHANSA	33		57	57.89	0.35	0.39	
MGX		1343.5	4044			27.82	
MC EC ALLIANCE URAL			70			0.48	
NORWEGIAN INT			28			0.19	
POBEDA		60	401			2.76	
RYANAIR LIMITED	249	288	573	43.46	2.62	3.94	
ROSSYA AIRLINE			177			1.22	
RED WINGS			133			0.92	

SIBERIA		29	37			0.25
SKY UP	574	68	57	1007.02	6.05	0.39
SMARTLYNX LT	8		34	23.53	0.08	0.23
SMARTWINGS	13		58	22.41	0.14	0.40
SAS	14		10	140.00	0.15	0.07
URAL			237			1.63
TO MONTENEGRO	887.5				9.35	
TURKISH AIRLINES	565	204	509	111.00	5.95	3.50
TRANSAVIA FRANCE	26		56	46.43	0.27	0.39
TRAVEL SERVICE PRAGUE			30			0.21
TUI BELGIUM			114			0.78
TUI NEDERLAND			40			0.28
TUI UK & IRELAND			103			0.71
UAB AVION EXPRESS	37				0.39	
UKRAINE INT	159	21	29	548.28	1.68	0.20
WIZZ AIR	319	189	440	72.50	3.36	3.03
WIND ROSE	173	13	33	524.24	1.82	0.23
Kargo	7	4	4		0.07	0.03
OSTALI	155	77.5	250	62.00	1.63	1.72
GA	3231.5	1963	2280	141.73	34.04	15.69
UKUPNO	9,492	5,413	14,534	65.31	100	100

Na aerodromima Crne Gore u 2021 godini su saobraćale 24 avikompanije koje su imale više od 10 rotacija vazduhoplova

Na Aerodromu Podgorica 11 redovnih kompanija je učestvovalo u saobraćaju dok je bilo 36 kompanija koje su obavljale čarter letove, od kojih su samo dvije imale 10 -12 rotacija a/c, ostale do 10 rotacija aviona.

Na Aerodromu Tivat saobraćale su 2 redovne aviokompanije i 22 kompanije koje su obavljale čarter letove.

Nakon obustavljanja letova nacionalne aviokompanije Montenegro Airlines u decembru 2019 godine, Air Serbia postaje aviokompanija sa najvećim učešćem u saobraćaju.

U 2021 promet vazduhoplova Air Srbije bio je 1977 (povećanje od 11% u odnosu na 2019.godinu.), sa učešćem od 20.83% u ukupnom broju vazduhoplova.

Zatim slijede Tomontenegro (koji je sa operacijama zvanično počeo 10.06.2021. godine) sa učešćem od 9.35%, pri čemu moramo naglasiti da je kompanija Tomontenegro počela sobraćati od mjeseca juna. Radi poređenja nacionalna aviokompanija MGX u 2019 godini imala je učešće od 27.82%.

Treće i četvrto mjesto dijele avikompanije Ryanair i SkyUp sa učešćem od 6% Sky up bilježi 10x veći rast u odnosu na 2019.godinu

Austrian airlines, ima učešće od 3.93% i porast u odnosu na 2019 godinu od 15%.

Kompanija Turkish airlines, učešće 5.95% i rast u broju rotacija od 10% usled uvođenja dodatnih letova u toku zimske IATA sezone 2021/22 (sada lete 2x dnevno)

Značajan broj rotacija ostvarile su kompanije Ukraine interantional i Wind Rose, koje su zajedno sa kompanijom Sky up učinile da trziste Ukrajine bude jedno od dva najdominantnija na našim aerodromima.

Novе aviokompanije u 2021. godini su: Tomontenegro (Podgorica-Beograd, Podgorica-Frankfurt, Podgorica-Ljubljana), (Tivat-Beograd, Tivat-Banja-Luka, Tivat-Istanbul, Tivat-Ljubljana, Tivat-Yerevan.)

Air Astana (Podgorica-Almaty, Podgorica-Nursultan), Luxair (Podgorica-Luksemburg, Tivat-Luksemburg), Chair airlines (Podgorica-Cirih), Wind Rose (Podgorica-Kiev), UAB Avion Express (Tivat-Vilnus, Tivat-Tallinn), Edelweiss (Tivat-Cirih), Bees (Tivat-Kiev), Flyone (Tivat-Kisnjev.

Zbog situacije sa Covid 19 kompanije koje nijesu saobracao u 2020. godini a koje su obnovile saobraćaj u 2021. godini iz Tivta su: Israir, SAS, Flydubai, Lufthansa, El-AL, Transavia France, Smartlynx, Enter air

PREGLED PROMETA PUTNIKA NA AERODROMIMA CRNE GORE ZA PERIOD 01.01-31.12.2021/2020/2019.GODINE						
KOMPANIJE	PUTNICI				%Ucesca u ukupnom saobraćaju	
	2021	2020	2019	INDEX	2021	2019
	PG+TIV	PG+TIV	PG+TIV	2021/2019	2021	2019
AIR SRBIJA	363,557	62,334	266,950	136.19	27.46	10.02
AUSTRIAN AIRLINES	71,534	11,967	58,431	122.42	5.40	2.19
AIR ASTANA	26,165				1.98	
ALLITALIA		2,168	24,665			0.93
AEROFLOT		7,998	115,319			4.33
ADRIA AIRWAYS			30,733			1.15
AEGEAN AIRLINES			4,898			0.18
AZUR			13,663			0.51
BELAVIA	1,239	26,244	40,796		0.09	1.53
BEES	14,960				1.13	
BUKOVYNA AIR			10,081			0.38
CHAIR AIRLINES	10,219				0.77	
EUROWINGS	3,869	1,926	11,252		0.29	0.42
EASY JET	19,517	4,749	47,141	41.40	1.47	1.77
ENTER AIR	1,345		30,276		0.10	1.14
FLYONE	7,808				0.59	0.00
FLYDUBAI	5,938		3,929	151.13	0.45	0.15

FLY MONTENEGRO			29,558			1.11
GLOBUS			111,530			4.19
ISRAIR	20,010		36,371	55.02	1.51	1.36
JONIKA		14,976	35,052			1.32
JET TIME			17,888			0.67
LOT POLISH AIRLINES	33,543	7,775	42,708	78.54	2.53	1.60
LUXAIR	6,727		1,117		0.51	0.04
LAUDAMOTION		6,118	25,658			0.96
LUFTHANSA	6,621		10,408	63.61	0.50	0.39
MGX		154,954	634,672			23.82
MC EC URAL			24,587			0.92
NORWEGIAN INT			9,770			0.37
POBEDA		21,366	144,937			5.44
RYANAIR LIMITED	63,377	65,058	191,073	33.17	4.79	7.17
ROSSYA AIRLINE			50,530			1.90
RED WINGS			51,723			1.94
SIBERIA		8,188	8,718			0.33
SMARTWINGS	3,726		15,745	23.66	0.28	0.59
SMARTLYNX LT	2,356		10,310		0.18	0.39
SKY UP	193,443	23,809	19,376	998.36	14.61	0.73
SAS	3,146		2,425		0.24	0.09
TURKISH AIRLINES	137,861	53,287	130,837	105.37	10.41	4.91
TRAVEL SERV.PRAGUE			7,889			0.30
TO MONTENEGRO	112,742				8.52	0.00
TRANSAVIA FRANCE	8,055		17,763	45.35	0.61	0.67
TUI BELGIUM			31,171			1.17
TUI NEDERLAND			3,851			0.14
TUI IRELAND			31,940			1.20
URAL			88,118			3.31
UKRAINE INT	53,239	6,620	10,811	492.45	4.02	0.41
WIZZ AIR	81,783	37,544	138,534	59.03	6.18	5.20
WIND ROSE	24,012	1,167	13,235	181.43	1.81	0.50
UAB AVION EXPRESS	11,320				0.85	
OSTALI	21,972	5,977	49,807	44.11	1.66	1.87
GA	13,932	8,777	8,403	165.80	1.05	0.32
UKUPNO	1,324,016	533,002	2,664,649	49.69	100	100

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO DESTINACIJAMA U 2021. GODINI

Ukupan broj destinacija sa kojima su Aerodromi Crne Gore bili povezani je oca 40 za razliku od 2019. godine kada je broj destinacija bio oca 70. Destinacije prema kojima Aerodromi Crne Gore nijesu saobraćali 2021. godine a prema kojima je u 2019. godini ostvaren značajan promet saobraćaja su: Moskva, Milano, Bolonja, Stokholm, S.Petersbur, Lion, Lille, Hanover, Helsinki, Minsk i td.

Destinacije na kojima je ostvaren najveći promet vazduhoplova u 2021. godini su Beograd- 27.4% ucesca u ukupnom saobraćaju, Istanbul-6,5%, Kiev-6%, Bec-4,4.

R.br	2021			2020			2019		
	Destinacije	Br.rot	%ucesca u ukupnom godisnjem saobraćaju	Destinacije	Br.rot	%ucesca u ukupnom godisnjem saobraćaju	Destinacije	Br.rot	%ucesca u ukupnom godisnjem saobraćaju
1	BEGRAD	2597.5	27.4	BEGRAD	1,325	24.5	BEGRAD	3,273	22.5
2	ISTANBUL	616	6.5	BEC	215	4.0	MOSKVA	2,209	15.2
3	KIEV	568.5	6.0	ISTANBUL	204.5	3.8	BEC	521.5	3.6
4	BEC	419	4.4	MOSKVA	194.5	3.6	ISTANBUL	507.5	3.5
5	WARSAVA	158.5	1.7	KIEV	131.5	2.4	LJUBLJANA	450	3.1
6	TEL AVIV	119.5	1.3	CIRIH	90.5	1.7	RIM	375	2.6
7	KHARKIV	110	1.2	MINSK	89	1.6	WARSAVA	340.5	2.3
8	DORTMUND	100.5	1.1	LJUBLJANA	88.5	1.6	PARIZ	319.5	2.2
9	ODESA	91	1.0	FRANKFURT	86	1.6	S.PETERBURG	289	2.0
10	LVOV	81	0.9	PARIZ	83	1.5	CIRIH	207	1.4

Kada je promet putnika u pitanju, destinacije sa najvećim učesćem u ukupnom prometu putnika su: Beograd 33.5%, Kiev 12.6%, Istanbul 11.1%, Bec 6.3%. Nove destinacije u 2021. godini iz/ka kojima se saobraća sa aerodroma Podgorica su: Almaty, Nursultan, Luksemburg, Kiev, Zagreb. Nove destinacije na aerodromu Tivat: Banja Luka, Berlin, Istanbul, Cirih, Ljubljana, Luksemburg;

TOP DESET DESTINACIJA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

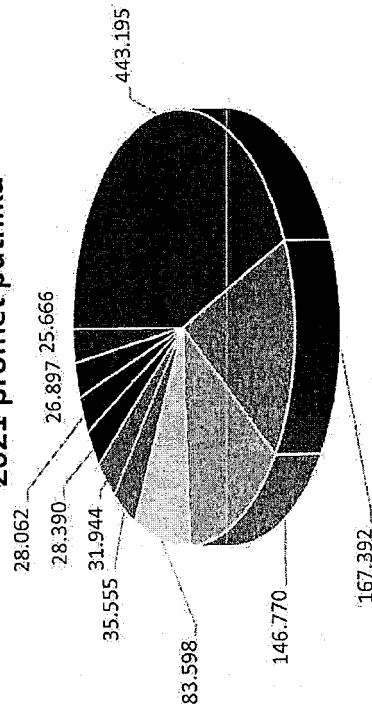
2021

2020

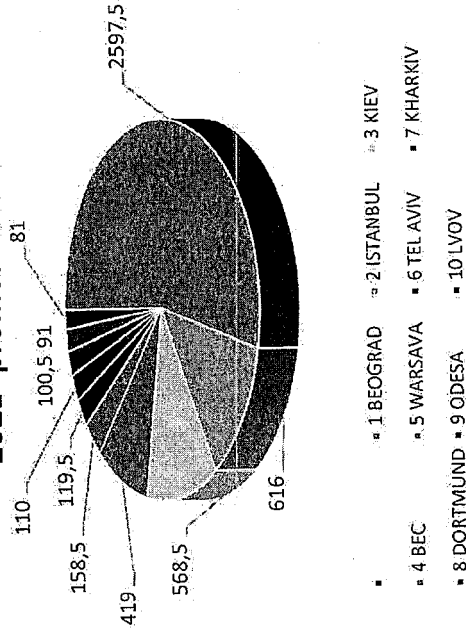
2019

R.b.	Destinacije	Ukupan br.putnika	%Ucesea ukupnom broju putnika 2021	Destinacije	Ukupan br.putnika	%Ucesea ukupnom broju putnika 2021	Destinacije	Ukupan br.putnika	%Ucesea ukupnom broju putnika 2021
1	BEOGRAD	443,195	33.5	BEOGRAD	155,043	29.1	MOSKVA	651,105	24.4
2	KIEV	167,392	12.6	ISTANBUL	52,918	9.9	BEOGRAD	549,607	20.6
3	ISTANBUL	146,770	11.1	MOSKVA	41,790	7.8	ISTANBUL	130,837	4.9
4	BEC	83,598	6.3	KIEV	37,221	7.0	LONDON	88,638	3.3
5	KHARKIV	35,555	2.7	MINSK	26,244	4.9	BEC	87,784	3.3
6	WARSAVA	31,944	2.4	BEC	18,703	3.5	S.PETERSBURG	74,453	2.8
7	ODESA	28,390	2.1	LONDON	16,368	3.1	PARIZ	66,770	2.5
8	DORTMUND	28,062	2.1	MEMMINGEN	15,922	3.0	KIEV	59,260	2.2
9	LVOV	26,897	2.0	BERLIN	13,187	2.5	WARSAVA	57,713	2.2
10	TELAVIV	25,666	1.9	BRISSEL	13,421	2.5	LJUBLJANA	55,758	2.1

2021 promet putnika

2021 - promet aviona

PROMET VAZDUHOPLOVA I PUTNIKA PO TRŽIŠTIMA U 2021. GODINI

Tržišta na kojima je ostvaren najveći promet vazduhoplova su tržište Srbije i Ukrajine. Učešće tržišta Srbije je 27.6% od ukupnog broja vazduhoplova na aerodromima Crne Gore a gledano po aerodromima - 26.55% na Aerodromu Podgorica i 28.66% na Aerodromu Tivat, Na tržištu Ukrajine ostvareno je 10% učešća u ukupnom broju vazduhoplova, pri čemu je učešće na aerodromu Tivat 16.85% a 2.74% na aerodromu Podgorica.

Ostala trzista koja su ostvarila značajan promet vazduhoplova su tržište Turske sa 6.5% učešća u ukupnom prometu vazduhoplova, Austrija sa 4.4% učešća, Njemačka 3.4% učešća i Poljska sa 3.1%.

TOP DESET TRZISTA U PROMETU AVIONA

2021

2020

2019

R.b.	2021			2020			2019		
	DRZAVE	Br:rot	% Ucesca u ukupnom saobracaju u prometu a/c	DRZAVE	Br:rot	% Ucesca u ukupnom saobracaju u prometu a/c	DRZAVE	Br:rot	% Ucesca u ukupnom saobracaju u prometu a/c
1	SRBIJA	2624	27.6	SRBIJA	1,336	24.7	SRBIJA	3,309	22.77
2	UKRAJINA	952	10.0	NJEMACKA	334.5	6.2	RUSIJA	2,516.5	17.31
3	TURSKA	620	6.5	AUSTRIJA	215	4.0	NJEMACKA	849.5	5.84
4	AUSTRIJA	419	4.4	TURSKA	206.5	3.8	ITALIJA	704.5	4.85
5	NJEMACKA	318	3.4	ITALIJA	123	2.3	AUSTRIJA	533	3.66
6	POLJSKA	293	3.1	POLJSKA	110.5	2.0	TURSKA	508.5	3.50
7	IZRAEL	119.5	1.3	VELIKA BRITANIJA	94.5	1.7	POLJSKA	495	3.41
8	KAZAHSTAN	107.5	1.1	FRANCUSKA	93.5	1.7	FRANCUSKA	459	3.16
9	SVAJCARSKA	83	0.9	SVAJCARSKA	91	1.7	SLOVENIJA	450.5	3.10
10	SPANIJA	53	0.6	BJELORUSIJA	89	1.6	VELIKA BRITANIJA	430	2.96

TOP DESET TRZISTA U PROMETU PUTNIKA PG+TIV

2021

2020

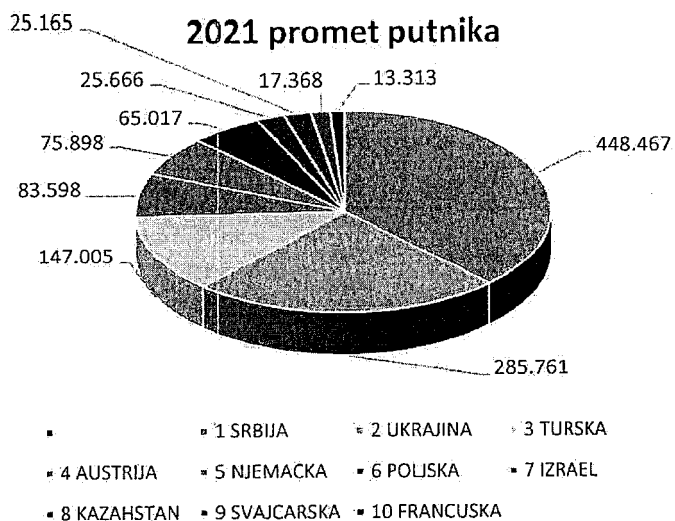
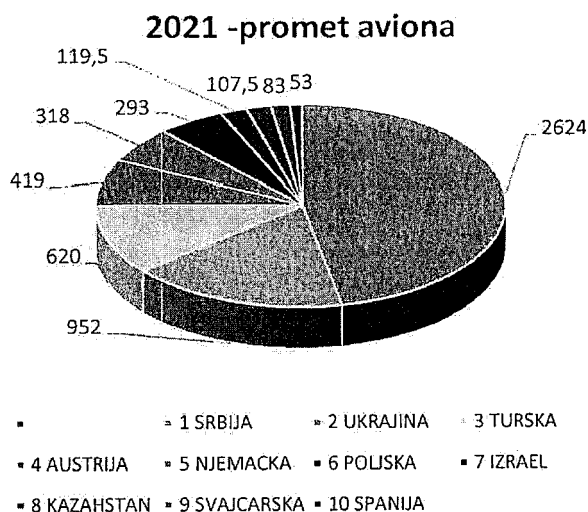
2019

R.b.	2021		2020		2019				
	Ukupan br:putnika	%Ucesca u ukupnom prometu putnika	DRZAVE	Ukupan br:putnika	%Ucesca u ukupnom prometu putnika	DRZAVE	Ukupan br:putnika	%Ucesca u ukupnom prometu putnika	
1	SRBIJA	448,467	33.9	SRBIJA	156,102	29.3	RUSKA FEDERACIJA	729,869	27.39
2	UKRAJINA	285,761	21.6	NJEMACKA	58,464	11.0	SRBIJA	557,174	20.91
3	TURSKA	147,005	11.1	TURSKA	53,545	10.0	NJEMACKA	189,897	7.13
4	AUSTRIJA	83,598	6.3	UKRAJINA	46,646	8.8	TURSKA	130,837	4.91
5	NJEMACKA	75,898	5.7	RUSKA FEDERACIJA	41,790	7.8	VELIKA BRITANIJA	124,104	4.66
6	POLJSKA	65,017	4.9	BJELORUSIJA	26,244	4.9	ITALIJA	116,397	4.37
7	IZRAEL	25,666	1.9	AUSTRIJA	18,703	3.5	POLJSKA	106,825	4.01
8	KAZAHSTAN	25,165	1.9	VELIKA BRITANIJE	18,149	3.4	FRANCUSKA	100,532	3.77
9	SVAJCARSKA	17,368	1.3	ITALIJA	17,529	3.3	UKRAJINA	89,769	3.37
10	FRANCUSKA	13,313	1.0	BELGIJA	13,421	2.5	AUSTRIJA	89,113	3.34

U prometu putnika kao i kod prometa vazduhoplova tržišta koja su ostvarila najveći promet putnika su trziste Srbije i to 33.9% u ukupnom prometu putnika na aerodromima Crne Gore (Aerodrom Podgorica 29.21%, dok je na Aerodromu Tivat tržište Srbije ostvarilo 38.40% učešća)

Tržište Ukrajine - učešće u ukupnom prometu putnika na aerodromima Crne Gore je 21.6% i to: na Aerodromu Podgorica 1.72% dok na Aerodromu Tivat učešće iznosi 40.90%.

Ostala tržišta koja su ostvarila značajno učešće u ukupnom prometu putnika su: Turska 11.1%, Austrija 6,3%, Njemacka 5.7%, Poljska 4,9%

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2021. GODINI – promet vazduhoplova

Na nivou preduzeća, u 2021. godini, u ukupnom prometu vazduhoplova u redovnom saobraćaju je 51% vazduhoplova, u čarter saobraćaju 15% ukupnog broja vazduhoplova. Ostatak od 34% čine letovi generalne avijacije.

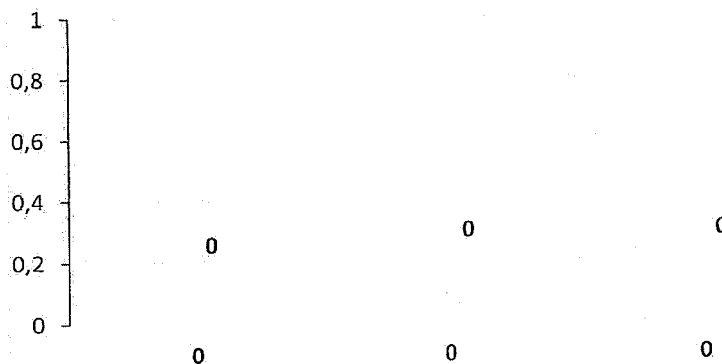
Kada je u pitanju promet vazduhoplova na aerodromu Podgorica u 2021., redovni prevozioci učestvuju sa 72,2% (u 2019 godini 75%), dok čarter letovi čine 2,5% (u 2019 godini 13%) ukupnog prometa vazduhoplova a generalna avijacija 25,2% (u 2019 godini 12%).

Na aerodromu Tivat u ukupnom prometu vazduhoplova, redovan saobraćaj učestvuje sa 31,4% (u 2019 godini 45%), a čarter saobraćaj sa 26,3% (u 2019 godini 35%), generalna avijacija 42,3% (u 2019 godini 20%).

Usled sezonskog karaktera saobraćaja na AP Tivat, posledice pandemije posebno su se odrazile na učešće čarter saobraćaja.

Promet vazduhoplova

	Redovan saobraćaj	% ucesca	Čarter saobraćaj	% ucesca	Generalna avijac.	% ucesca
Podgorica	3,314.5	72.2%	116.0	2.5%	1157.5	25.2%
Tivat	1,540	31.4%	1,290	26.3%	2,074	42.3%
Ukupno Podgorica i Tivat	4,854.5	51%	1,406	15%	3,231.5	34%

REDOVAN I ČARTER SAOBRAĆAJ U 2021. GODINI – promet putnika

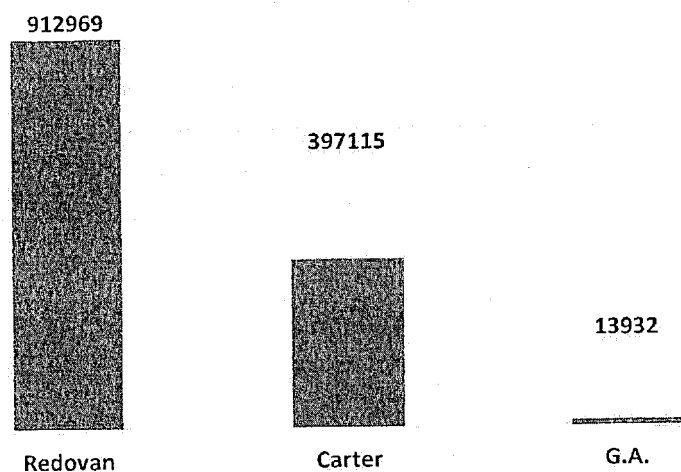
U ukupnom prometu putnika na nivou preduzeća u 2021. godini, redovan saobraćaj učestvuje sa 69% (u 2019. godini 67,6%), čarter saobraćaj sa svega 30% (u 2019 godini 32,1%) dok generalna avijacija čini svega 0.01% (u 2019 godini zanemarljivih 0.3%).

Na Aerodromu Podgorica, procenat putnika prevezenih u redovnom saobraćaju bio je 97.4%(2019 godina 85,9%), u čarter saobraćaju svega 1.9% (u 2019 godini 13,9%), a svega 0.7%(u 2019 godini 0.2%) čine putnici generalne avijacije.

Na Aerodromu Tivat procenat putnika u redovnom saobraćaju 41.3% (u 2019 godini 50,1%), u čarter saobraćaju 57.3% (49.4%) a putnici generalne avijacije 1.4% (u 2019 godini 0,4%).

Promet putnika

	Redovan saobraćaj	% ucesca	Carter saobraćaj	% ucesca	Generalna avijac.	% ucesca
Podgorica	636,003	97.4%	12,240	1.9%	4,440	0.7%
Tivat	276,966	41.3%	384,875	57.3%	9,492	1.4%
Ukupno Podgorica i Tivat	912,969	69%	397,115	30%	13,932	0.01

Promet vazduhoplova i putnika niskotarifnih kompanija Ryanair, Wizz Air i easyJet

Ka crnogorskim aerodromima u 2021. godini saobraćale su tri niskotarifne kompanije sa kojima su u prošlosti imali ugovore na koje je saglasnost dala Vlada Crne Gore: Ryanair, Wizz Air i EasyJet čije je ukupno ucesce u prometu vazduhoplova bilo 7%, dok je učešće u ukupnom prometu putnika bilo 12%.

Kompanija Ryanair saobraćala je ka aerodromu Podgorica sa sledećih destinacijama: Barselona, Berlin, Brisel, Krakov, London, Vroclav i Zagreb. Ukupno učešće vazduhoplova ove aviokopanije u ukupnom prometu na aerodromu Podgorica je 5.4% dok je učešće u ukupnom prometu vazduhoplova na oba aerodroma je 2,6%. Treba naglasiti da je kompanija usled situacije sa Covid 19 počela saobraćati od meseca avgusta dok se saobraćaj prema Zagrebu (nova destinacija) počeo

odvijati od meseca septembra. Sto se tiče prometa putnika učešće Ryanair-a na aerodromu Podgorica je 9,7% dok je učešće u ukupnom prometu putnika na aerodromima Crne Gore 4,79%.

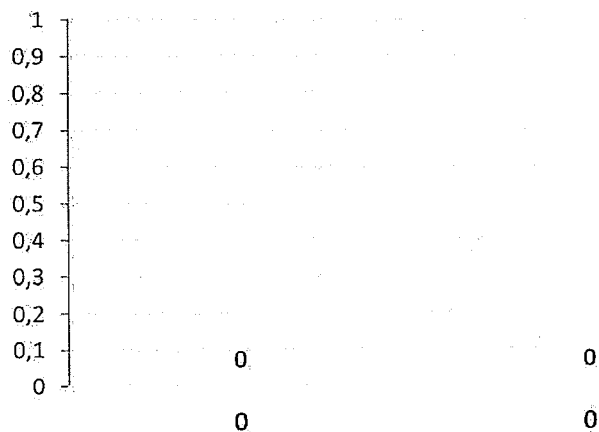
Kompanija Wizz air saobraćala je sa aerodroma Podgorica prema sledećim destinacijama: Memingen, Budimpesta, Katovice, Varsava, Bec i Dortmund. Učešće kompanije Wizz air na aerodromu Podgorica u prometu vazduhoplova je

6,9% dok je u ukupnom prometu vazduhoplova na aerodromima Crne Gore 3,4%. Učešće putnika kompanije Wizz air na aerodromu Podgorica je 12,5% dok je učešće putnika u ukupnom prometu putnika na aerodromima Crne Gore 6,18%. Kompanija easyJet saobracala je iz Tivta prema sledećim destinacijama: London, Berlin, Ženeva i Manchester. Na aerodromu Tivat učešće u prometu vazduhoplova je 1,5% dok je učešće u ukupnom prometu vazduhoplova na aerodromima Crne Gore 0,76%. Što se tice prometa putnika učešće kompanije easyJet na aerodromu Tivat je 2,9% dok je učešće u ukupnom prometu putnika na aerodromima Crne Gore 1,47%.

Promet vazduhoplova

	2021	% ucesca
Podgorica	568	12%
Tivat	72	1%
Ukupno Podgorica i Tivat	640	7%

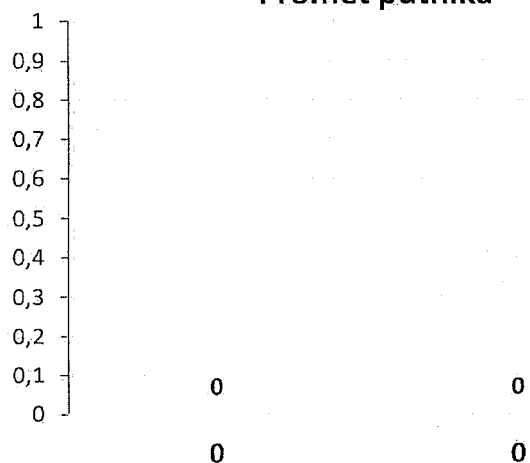
Promet aviona

Promet putnika

	2021	% ucesca
Podgorica	145,160	22.2%
Tivat	19,517	2.9%
Ukupno Podgorica i Tivat	164,677	12%

Promet putnika

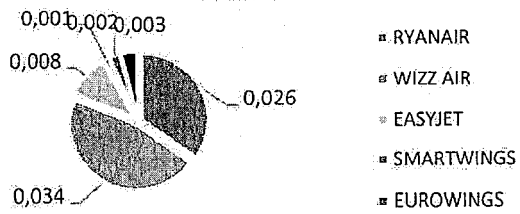
UCESCE SVIH NISKOTARIFNIH KOMPANIJA U UKUPNOM SAOBRACAJU U 2021. GODINI

Pored tri gore pomenute niskotarifne aviokompanije, ka našim aerodromima u 2021 godini je letjelo jos 3 aviokompanije koje se svrstavaju u niskotarifne:

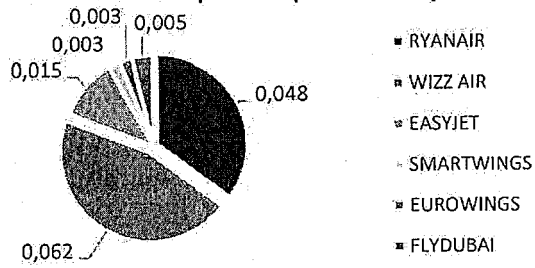
Br.	KOMPANIJE	2021	% ucesca
1	RYANAIR	249	2.6%
2	WIZZ AIR	319	3.4%
3	EASYJET	72	0.8%
4	SMARTWINGS	14	0.1%
5	EUROWINGS	17	0.2%
6	FLYDUBAI	28	0.3%
	UKUPNO	699	7.4%

Br.	KOMPANIJE	2021	% ucesca
1	RYANAIR	63,377	4.8%
2	WIZZ AIR	81,783	6.2%
3	EASYJET	19,517	1.5%
4	SMARTWINGS	3,863	0.3%
5	EUROWINGS	3,869	0.3%
6	FLYDUBAI	6,065	0.5%
	UKUPNO	178,474	13.5%

Ucesce u ukupnom prometu aviona

Ucesce u ukupnom prometu pax

7. FINANSIJSKA POLITIKA (izmijenjeni finansijski iskazi za 2021 godinu)

	2021	2020	INDEX 2021/2020	% promjene	razlika
UKUPNI PRIHODI	26.453.415	8.608.199	307,30	207,30	17.845.216
Prihodi-avijacijski	18.946.570	6.722.303	281,85	181,85	12.224.267
Ostali poslovni prihodi- zakupi, reklame, ugostiteljstvo, free shop	2.298.275	973.825	236	136	1.324.450
Ostali prihodi	5.205.909	898.214	579,58	479,58	4.307.695
Finansijski prihodi	2.661	13.857	19,21	-80,79	-11.196
UKUPNI RASHODI	25.141.436	22.926.156	109,66	9,66	2.215.280
Troškovi materijala, rez. dj. goriva i el energije	1.006.504	745.702	134,97	34,97	260.802
Zarade i ostala primanja	14.149.220	14.487.685	97,66	-2,34	-338.465
Ostala primanja zaposlenih povlašćeni prevoz-pokriće troškova za avio karte	0	127.339	0,00	-100,00	-127.339
Ostali polovni rashodi	1.403.830	2.071.842	67,76	-32,24	-668.012
Amortizacija	1.923.355	1.891.365	101,69	1,69	31.990
Rezervisanje za otpremnine i jubilarne nagrade, sudske sporove	418.345	1.563.168	26,76	-73,24	-1.320.768
Ostali rashodi	5.976.982	1.840.861	324,68	224,68	4.136.121
Finansijski rashodi	263.200	198.194	132,80	32,80	65.006
REZULTAT	1.311.979	-14.317.957	109,66	9,66	

Ukupni prihodi ostvareni u 2021. godini iznose 26.453.415 eura i pokazuju drastičan rast u odnosu na 2020. godinu, u kojoj je kriza izazvana korona virusom uticala na pad prihoda. U strukturi ukupnih prihoda najveći dio prihoda čine avijacijski prihodi sa rastom od 181,85% a ostvaruju se po osnovu pružanja usluga avio kompanijama i putnicima. Glavne kategorije avijacijskih prihoda čine prihodi od aerodromskih usluga za slijetanje, korišćenje centralizovane infrastrukture, putničke i bezbjedonosne takse kao i opsluživanja aviona.

Ostali poslovni prihodi imaju rast od 136% (prihod od parkinga, prihod od koncesija, zakupa reklama i ostalo).

U cilju privlačenja novih i povećanja broja rotacija postojećih avio kompanija Društvo nudi određene popuste u skladu sa podsticajnom šemom koja je stastavni dio cjenovnika usluga. Popusti avio kompanijama za 2021. godinu iznose 2.050.424,04 eura i odobravaju za otvaranje novih ruta, za povećanje broja letova na postojećim rutama kao i za podsticaj na osnovu broja ostvarenih rotacija. U skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom 18, popusti se knjže kao umanjenje prihoda.

Popuste za 2021. godinu su ostvarile kompanije: Air Serbia (716.404 eura), Tomontenegro (399.044 eura), Turkish Airlines (258.314 eura), Fly Montenegro (209.703 eura), Austrian Airlines (116.244 eura), Wizz air (111.788 eura) i ostali.

U 2019. godini donijet je Zakon o ulaganju i konsolidaciji Montenegro Airlines, kojim je predviđeno da država izmiri obaveze Montenegro Airlines-a prema Aerodromima Crne Gore. U 2020. godini po ovom osnovu je naplaćeno potraživanje od Montenegro Airlines-a u iznosu od 15.000.000,00 eura, a u 2021. godini naplaćan je iznos od 9.418.625,03 eura. Preostao iznos koji država treba uplatiti u skladu sa Zakonom je 5.751.392,47 eura.

Ukupni rashodi u 2021. godine bilježe rast od 9,66% u odnosu na 2020. godinu.

Troškovi zarada imaju pad od 2,34%, dok pad ostalih poslovnih rashoda iznosi 32,24% a odnose na troškove transportnih usluga, tekućeg održavanja, zakupnina i reklame.

Troškovi amortizacije bilježe blagi rast u odnosu na 2020 godinu, što je posljedica nabavke osnovnih sredstva kao i prve primjene MSFI 16 -Lizing.

Društvo je 2021. godinu završilo sa pozitivnim rezultatom a poslovna dobit iznosi 2.343.591 eura.

FINANSIJSKI POKAZATELJI (Izmijenjeni finansijski iskazi za 2021 godinu)

U nastavku je prikazana Racio analiza koja predstavlja instrument za procjenu finansijske pozicije i potencijala preduzeća, kao i uočavanje budućih poslovnih tendencija. Cilj analize je ocjena stanja i aktivnosti preduzeća. Racio analiza je izrađena na osnovu logički povezanih cjelina finansijskih izvještaja (bilansa stanja, bilansa uspjeha), koje je dostavila Služba za finansije i računovodstvo. Pokazatelj likvidnosti, zaduženosti i aktivnosti usmjereni su na mjerenje sigurnosti poslovanja, dok su pokazatelj aktivnosti, ekonomičnosti i profitabilnosti usmjereni na mjerenje uspješnosti poslovanja.

POKAZATELJI LIKVIDNOSTI	2021.	2020.
Opšti racio likvidnosti	5,14	2,85
Racio reducirane - ubrzane likvidnosti	5,10	2,77
Racio trenutne likvidnosti	2,48	0,29
Neto obrtna sredstva	24.146.467,00	21.465.145

Pokazatelj likvidnosti se koristi za procjenu sposobnosti preduzeća da udovolji kratkoročnim obavezama. Iz navedenih pokazatelja **racio tekuće likvidnosti** pokazuje da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 5,14 EUR kratkotrajne imovine, a racio ubrzane likvidnosti da je EUR kratkoročnih obaveza pokriven sa 5,10 kratkoročnih likvidnih sredstava. Izračunati koeficijenti govore da je likvidnost preduzeća na zadovoljavajućem nivou.

POKAZATELJI POSLOVNE AKTIVNOSTI	2021.	2020.
Koeficijent obrta kupaca	1,86	0,32
Prosječno vrijeme naplate potraživanja	120	1.125
Koeficijent obrta dobavljača	5,47	19.70
Prosječno vrijeme plaćanja obaveza	67	19
Koeficijent obrta obrtnih sredstava	0,21	0,19
Koeficijent obrta stalnih sredstava	0,06	0,07

Pokazatelj poslovne aktivnosti mjeri koliko efikasno preduzeće upotrebljava svoje resurse. Poželjno je da je koeficijent obrta što veći odnosno vrijeme vezivanja sredstva tj. imovine što kraće. Koeficijent poslovne aktivnosti ili koeficijent obrtaja ukazuje na brzinu cirkulacije imovine u poslovnom procesu. Koeficijent obrta kupca i dobavljača su na zadovoljavajućem nivou, dok je vrijeme obrta kod kupca i dalje visoko što ukazuje na probleme sa naplatom potraživanja.

POKAZATELJI ZADUŽENOSTI I FINANSIJSKE STABILNOSTI	2021.	2020.
Koeficijent finansijske stabilnosti	1,14	1,13
Koeficijent zaduženosti	0,13	0,16
Koeficijent finansiranja	0,15	0,19

Koeficijent pokriva kamate	4,99	-72,24
----------------------------	------	--------

Pokazatelj zaduženosti pokazuje do koje mjere preduzeće koristi zaduživanje kao oblik finansiranja odnosno koji je postotak imovine nabavljen zaduživanjem. Koristi se za procjenu finansijskog rizika preduzeća odnosno pokazatelji mjere stepen zaduženosti preduzeća. Što je veći odnos duga i imovine veći je finansijski rizik i obrnuto. Pokazatelji zaduženosti govore da su koeficijent stabilnosti i zaduženosti na zadovoljavajućem nivou, kao i koeficijent pokriva kamate što govori da ne postoji rizik podmirenja obaveza po dospelim kamatama.

KOEFICIJENT SOLVENTNOSTI	2021.	2020.
Koeficijent solventnosti	7,92	6,34

Pokazatelj solventnosti govori da postoji dugoročna sposobnost preduzeća da u roku podmiri obaveze.

POKAZATELJI PROFITABILNOSTI	2021.	2020.
Neto profitna marža	7%	-166,09%
Bruto profitna marža	7%	-166,60%
Prinos na aktivu - ROA	1%	-9,20%

Pokazatelj profitabilnosti izražava snagu zarade preduzeća, odnosno pokazuje ukupni efekat likvidnosti, upravljanja imovinom i dugom na mogućnost ostvarivanja profita. Pokazatelji profitabilnosti ključni su u procjeni finansijskog uspjeha. Na osnovu dobijenih pokazatelja u tabeli možemo zaključiti da su **pokazatelji profitabilnosti** povoljni.

EBITDA	2021.	2020.
Dobit iz redovnog poslovanja	4.685.291	-9.222.695
EBIT	2021.	2020.
	1.311.979	-12.188.546

FINANSIJSKI RIZICI

U finansijskom poslovanju rizik predstavlja stanje u kojem postoji mogućnost negativnog odstupanja od poželjnog ishoda koji očekujemo ili kojem se nadamo.

Finansijski rizici uključuju :

1. tržišni rizik (devizni, kamatni rizik)
2. kreditni rizik i

3. rizik likvidnosti

Ne postoje formalne procedure upravljanja rizikom – finansijski rizici se sagledavaju na vremenskoj osnovi i prevashodno se izbjegavaju smanjenjem izloženosti društva ovim rizicima. Poseban je fokus na kreditnom riziku i riziku likvidnosti.

Društvo ne koristi derivatne finansijske instrumente kako bi se aktivnije štitilo od finansijskih rizika.

TRŽIŠNI RIZIK

Tržišni rizik je rizik da će promjena tržišnih cijena robe, tj. dobara koje preduzeće nabavlja, promjena kursa stranih valuta i promjena kamatnih stopa uticati na prihod i rezultat poslovanja Društva.

- Valutni rizik / devizni /

U svom poslovanju Društvo nije izloženo valutnom riziku. Priliv novca koji se pojavljuje na deviznim računima tj. računima koji imaju uplate i isplate prema inostranstvu vrše se u zvaničnoj valuti, a u istoj valuti prikazana je cjelokupna imovina i obaveze Društva, tako da ne postoji rizik od promjene valutnog kursa.

- Rizik od promjene kamatnih stopa

Kamatni rizik predstavlja rizik od promjene kamatnih stopa za sredstva i obaveze kod kojih je kamatna stopa varijabilna.

Društvo gotovinu, gotovinske ekvivalente i stambene kredite date radnicima svrstava u grupu kamatonosnih finansijskih sredstava, a s obzirom da je kamata kod ovih finansijskih sredstava fiksna ne postoji kamatni rizik.

Kratkoročne plasmane čine i potraživanja za stambene kredite od radnika koji dospjevaju za godinu dana i na 31.12.2020. godine iznose 17.206 eura. Gotovina i gotovinski ekvivalenti pripadaju kamatonosnim finansijskim sredstvima sa kamatnom stopom "a vista" koja je ugovorena sa bankom i koja zavisi od visine sredstava na tekucim računima.

Dugoročne finansijske plasmane čine stambeni krediti dati radnicima na period od 15-20 godina po fiksnoj kamatnoj stopi od 2%. Na dan 31.12.2021. godine potraživanja za stambene kredite iznose 101.891,42 eura.

Finansijske obaveze odnose se na dugoročni kredit odobren od strane Evropske investicione banke /EIB/.

Kamatna stopa na kredit odobren od EIB-a je fiksna kamatna stopa za prve tri tranše, dok je za četvrtu tranšu varijabilna kamatna stopa i na godišnjem nivou relativno niska /u 2021.g. iznosi 56,62 eura/, tako da nema kamatnog rizika.

KREDITNI RIZIK

Kreditni rizik predstavlja rizik da dužnici neće biti u mogućnosti da svoja dugovanja izmire u potpunosti ina vrijeme, što bi za rezultat imalo finansijski gubitak za Društvo, pa je ova vrsta rizika ujedno inajveća i najznačajnija.

Struktura potraživanja od Kupaca (Izmijenjeni finansijski iskazi za 2021 godinu)

Najveća potraživanja Društvo ima od domaće avio kompanije Montenegro Airlines koja čine 65.63 % ukupnih potraživanja na 31.12.2021.godine. Ukupan iznos duga ove kompanije je 6.592.541,37 Eur.

Društvo redovno prati realizaciju naplate potraživanja, analizira vrijednost naplate ostvarene u ugovorenom roku, naplate sa prekoračenjem ugovorenog roka, stanje i starosnu strukturu nenaplaćenih potraživanja po kupcima.

Starosna struktura potraživanja na 31.12.2021.godine je sledeća:

- Ukupna potraživanja 10.045.387,23;
- Nedospjela potraživanja 1.205.889,00 Eur;
- Potraživanja sa kašnjenjem do 30 dana 181.941,00 Eur i
- Potraživanja sa kašnjenjem preko 30 dana 8.657.567,00 Eur.

STRUKTURA POTRAŽIVANJA OD KUPACA	31.12.2021	Procenat učešća u ukupnim potraživanjima	31.12.2020	Procenat učešća u ukupnim potraživanjima
	MONTENEGRO AIRLINES AD	6.592.541,37	65,63	16.042.421,16
TOMONTENEGRO D.O.O	271.253,66	2,70		0,00
FLY MONTENEGRO GROUND HANDLING	222.434,40	2,21	242.295,90	1,32
VEKTRA AVIATION D.O.O.	182.311,44	1,81	182.311,44	0,99
COFFEE CAKE	130.199,65	1,30	39.746,78	0,22
MONTENEGRO DUTY FREE D.O.O.	50.232,69	0,50	40,00	0,00
URO DOO	29.268,50	0,29	1.960,39	0,01
UNIVERSAL MEDIA PODGORICA D.O.	15.986,83	0,16	6.067,63	0,03

LIDER TAXI D.O.O.	14.776,27	0,15	3.185,27	0,02
ALMECO DOO	14.049,08	0,14	9.629,80	0,05
OSTALI DOMAĆI KUPCI	115.928,82	1,15	92.081,29	0,50
	7.638.982,71	76,04	16.619.739,66	90,2
JSC TRANSAERO AIRLINES	605.451,98	6,03	605.451,98	3,29
MOSCOVIA AVIATION	475.962,03	4,74	475.962,03	2,58
RYANAIR LIMITED	416.775,80	4,15	75.613,34	0,41
TURKISH AIRLINES INC.	194.237,64	1,93	85.509,81	0,46
WIZZ AIR LTD HUNGARY KFT	186.035,19	1,85	21.886,41	0,12
ADRIA AIRWAYS/SLOVENSKI LETALS	175.468,85	1,75	175.468,85	0,95
AIR SERBIA A.D.	109.619,40	1,09	118.233,56	0,64
ALITALIA SOCIETA AEREA ITALIAN	93.927,00	0,94	93.927,00	0,51
EASY JET EUROPE	42.948,00	0,43	0,00	0,00
RYANAIR UK LIMITED	36.903,90	0,37	46.594,50	2,53
SMALL PLANET SPZOO	27.624,88	0,28	27.624,88	0,15
OSTALI INO KUPCI	41.449,85	0,41	118.210,31	0,64
	2.406.404,52	24,00	1.797.888,17	12,29
UKUPNA POTRAŽIVANJA OD DOMAĆIH I INO KUPACA	10.045.387,23	100	18.417.627,83	100
UKUPNA ISPRAVKA VRIJEDNOSTI POTRAŽIVANJA	8.445.693,94		2.679.810,83	
UKUPNA POTRAŽIVANJA UMANJENA ZA ISPRAVKU VRIJED.	1.599.693,29		15.737.817,00	

RIZIK LIKVIDNOSTI

Pristup Društva upravljanju likvidnošću je osiguranje da će u svakom trenutku biti u dovoljnoj mjeri likvidno, kako bi bilo u mogućnosti ispuniti svoje obaveze na vrijeme i pod normalnim i pod vanrednim okolnostima, bez uzrokovanja neprihvatljivih gubitaka ili rizikovanja nanošenja štete reputaciji Društva.

Kontinuiranim praćenjem stvarnog novčanog toka Društvo održava novčane rezerve, a također održava adekvatan odnos dospjeća finansijskih sredstava i obaveza.

Osnovni kapital društva

Jedini osnivač i vlasnik Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" je Vlada Crne Gore, koja je u Društvo unijela akcijski kapital u iznosu od 101.500.000,00 eura.

Akcijski kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva.

Osnivačka emisija akcija je evidentirana u Centralnoj depozitarnoj agenciji (Simbol trgovine: AERO).

8. SERTIFIKACIJA I REALIZOVANE AKTIVNOSTI NA AERODROMIMA CRNE GORE

Aerodrom Podgorica

Na Aerodromu Podgorica su u 2021.god realizovane su sledeće aktivnosti:

- Zamjena segmentnih vrata vatrogasnog doma i servis postojećih. (Trenutno se još čekaju i glavne opruge na dvoje sporih vrata, koje su prilikom servisa uočene da su loše, očekivana zamjena u toku aprila 2022. godine, ali su trenutno sva vrata ispravna);
- Servis hidroforskih pumpi i opravka neispravne pumpe;
- Montaža rezervnog hidranta sa voda glavnog gradskog vodovoda. U ovoj godini se planira i montaža nove pumpe koja bi zadovoljila potrebe punjenja vatrogasnih vozila brinom 3000l/min;
- Postavljeni kontrolni vodomjeri na kritičnim tačkama razdvajanja glavne vodovodne mreže. (Prema: hotelu Aria, vatrogasnom domu, objektima: AHJ MUP, MGX, Vektra Aviation i Adiatric Airways, AKL, Avio servis Podgorica - Jugopetrol i putničkom terminalu);
- Odrađeno fotometrijsko ispitivanje SSO;
- Odrađeno čišćenje vodova klimatizacionih sistema putničkog terminala i administrativne zgrade (postupak sproveden krajem 2021. godine, a realizovan u martu 2022. godine);
- Nabavljena 2 nova namjenska vozila za potrebe predvođenja vazduhoplova za potrebe Službe zemaljskog opsluživanja i obilaska zaštitne ograde za potrebe Službe bezbjednosti;
- Nabavljen novi softver i uređaj za potrebe upravljanja divljim svijetom;
- U toku je izrada projekta za zaštitu od divljeg svijeta (započeto u 2021. godini);
- Izvršeno određivanje indeksa hrapavosti poletno-sletne staze, kao i koeficijenta trenja poletno-sletne staze;

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM
SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA

Registarski broj: 40009414

PIB: 02305623

- Poslat uređaji za mjerenje koeficienta treja na servis kod proizvođača u Švedsku. Očekuje se završetak opravke i povratak sa servisa u toku aprila 2022. godine;
- Izvršeno je čišćenje oba separatora, kao i odvoz i zbrinjavanje zauljane vode iz separatorskog postrojenja;
- Izvršeno je geodetsko snimanje karakterističnih tačaka na operativnim površinama;
- Nabavljen sistem za multimedijalne online sastanke koji je montiran u multimedijalnoj sali, učionici Centra za obuku i Kabinetu izvršnog direktora;
- Izvršena zamjena postojećeg mail servisa i migracija na novi – Microsoft 365 i Exchange Online;
- Nabavljena oprema za povezivanje sa sistemom video nadzorom Stanice granične policije i instalacija iste u saradnji sa IT službom UP;
- Nabavljen i instaliran novi File/SITA servera;
- Zamjenjene neispravne kamere u Administrativnoj zgradi;
- Izvršeno ispitivanje elektroenergetske i instalacione opreme sistema svjetlosnog obilježavanja i trafostanice;
- Sanacija dijela servisne saobraćanice naspram parking pozicije 2 za parkiranje vazduhoplova;
- Sprovedene sve preventivne aktivnosti predviđene programima održavanja u planiranim rokovima;
- Završena izrada reda letenja za sezonu ljeto/zima 2021. godine;
- Započeta izrada reda letenja za ljetnju sezonu 2022. godinu;
- Započet proces istraživanja ponuda za nabavku softvera za planiranje saobraćaja i proces je još uvijek u toku;
- Započet proces otvaranja prozora u kancelariji smjenskih izvršioaca u OC, a ugradnja završena u martu 2022. godine,
- Započet proces nabavke klima uređaja u kancelariji smjenskih izvršilaca u OC, čija se montaža očekuje u narednim mjesecima;
- Pokrenut proces za rešavanje problema sa krovom i podom u kancelariji smjenskih izvršilaca u OC;
- Sproveden postupak produženja Dozvole za vršenje usluga zemaljskog opsluživanja za period od tri godine od strane ACV;
- Izvršena migracija na novi sistem traganja za prtljagom - World Tracer Desktop, nakon sprovedenog postupka javne nabavke za izbor pružaoca usluga, potpisivanja ugovora i obuke instruktora i osoblja;
- Izvršen test od strane inspektora za bezbjednost ACV dana 18.03.2021. godine;
- Održana vježba dana 01.04.2021. godine na temu „ANONIMNA DOJAVA DA JE U AERODROMSKIM OBJEKTIMA POSTAVLJENA BOMBA ILI EKSPLOZIVNA NAPRAVA“;
- Odrađena revizija Programa bezbjednosti radi usklađivanja sa izmjenama i dopunama Nacionalnog programa bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva koji je Vlada CG donijela 15.04.2021. godine. Revizija dostavljena ACV-u dana 15.06.2021. godine a dana 22.06.2021. godine data saglasnost na Program bezbjednosti Izdanje: 4, Revizija: 4;
- Tokom druge polovine 2021. godine imenovani novi šefovi Službe bezbjednosti i Službe planiranja i upravljanja saobraćajem;
- Održana 2 redovna sastanka Lokalnog odbora za sigurnost i 9 redovnih i 1 vanredni sastanak Lokalnog odbora za bezbjednost civilnog vazduhoplovstva;
- Započeta eksterna obuka za KD operatere na osnovu javnog poziva;

- Sproveden audit inspektora za bezbjednost ACV održan u periodu od 20.09. - 27.09.2021. godine;
- Izvođeni interni auditi tokom cijele 2021. godine u skladu sa Nacionalnim programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva CG;
- Izrađen Operativni priručnik za pružanje usluga spasilačko-vatrogasne zaštite koji je odobren za upotrebu u novembru 2021. godine od ACV a formalno odobrenje će biti donešeno po završetku procesa odobrenja Aerodromskog priručnika;
- Izrađena revizija Plana za vanredne situacije koja je odobrena od ACV u novembru 2021. godine;
- Odradena vježba na temu „NESREĆA VAZDUHOPLOVA NA AERODROMU PODGORICA“ koja je održana 16.12.2021. godine;
- Započeta izrada revizije Aerodromskog priručnika koja je završena i predata ACV u januaru 2022. godine, a na komentare ACV je izrađena nova revizija koja je predata na mišljenje ACV u aprilu 2022. godine;
- Započeta izrada Programa održavanja opreme i mehanizacije čija izrada je završena i predata ACV u martu 2022. godine;
- Izrađena revizija Priručnika za upravljanje sigurnošću koja je dostavljena i odobrena od ACV u mart 2021. godine;
- Napravljena revizija Programa održavanja sistema svjetlosnog obilježavanja operativnih površina sa pripadajućim elektroenergetskim instalacijama i opremom i ista dostavljena ACV u mart 2021. godine;
- Započeta izrada revizije Programa upravljanja rizicima od uticaja divljih životinja koja će biti završena u narednim mjesecima tekuće godine;
- Sprovedeno uvježbavanje vatrogasnog osoblja na simulatoru požara;
- Izrađena inicijalna Sigurnosna procjena za objekat lokalajzera koji se nalazi u ravni sistema prilazne rasvjete poletno-sletne staze iz pravca 36, kao i njena revizija, i dostavljene ACV na mišljenje. Kako iste nijesu prihvaćene potrebna dorada i u 2022. godini;
- Izrađena Sigurnosna procjena za neuskaldenost pozicije ciljne tačke i PAPI-ja na stazama 18 i 36 poletno-sletne staze, kao i njena revizija, i dostavljene ACV na mišljenje. Kako iste nijesu prihvaćene potrebna dorada i u 2022. godini;
- Napravljena inicijalna Sigurnosna procjena za lokalni put koji presijeca sistem prilazne rasvjete poletno-sletne staze iz pravca 18.
- Uspostavljanja forma i vođenja baze podataka o događajima od značaja za sigurnost.

Tokom 2021. godine, odgovorni na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat u koordinaciji sa Sektorom za saobraćaj i pored nepovoljne zdravstveno-finansijske situacije, aktivno su radili na otklanjanju preostalih neusaglašenosti. Za određene tačke neusaglašenosti ovaj postupak je realizovan tj. završen, a za znatan broj pripremljen i poslat materijal Agenciji za civilno vazduhoplovstvo (ACV) na izjašnjenje, dok se za preostale tačke neusaglašenosti rade korektivne aktivnosti, koje zahtijevaju značajnija finansijska ulaganja.

❖ **Sertifikacija Aerodroma Podgorica**

Pregled stanja po pitanju sertifikacije Aerodroma Podgorica dat je u sledećoj tabeli:

R/b	Oblast pregleda	Izrađen Plan i dostavljen Agenciji	Status	Broj neusklađenosti /preporuka	Nezapočete / započete / završene - planirane korektivne mjere
	Kontrola postavljanja/izgradnje vazduhoplovnih prepreka i uspostavljanja površina za zaštitu vazduhoplova u letu na i oko aerodroma	04.07.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	5 / 1	0 / 2 / 4
	Program stručnog osposobljavanja	04.07.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	2 / 0	0 / 0 / 2
	Pružanje usluga zemaljskog opsluživanja	03.07.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	10 / 0	2 / 2 / 6
	Zaštita od buke vazduhoplova i zaštita životne sredine	03.07.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	1 / 2	0 / 2 / 1
	Pružanje usluga prihvata i otpreme putnika sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću	03.07.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	2 / 1	0 / 2 / 1
	Plan za vanredne situacije	28.06.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	7 / 0	0 / 2 / 5
	Navigaciona sredstva i postupci	28.06.2019.	Plan na odobrenje kod Agencije	2 / 0	0 / 0 / 2
	Vizuelna sredstva i sistemi napajanja električnom energijom	II dio 28.06.2019.	Plan prihvaćen od Agencije, uz zahtijevanu dopunu mjera po jednoj tački	22 / 0	0 / 7 / 15
		I dio 05.06.2019.	Plan prihvaćen od Agencije, uz zahtijevanu dopunu mjera po jednoj tački	8 / 0	0 / 1 / 7
	Održavanje aerodroma	27.06.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	8 / 7	0 / 8 / 7

Pružanje usluga spasilačko-vatrogasne zaštite	13.06.2019.	Plan prihvaćen od Agencije	27 / 0	0 / 25 / 2
Bezbjednost vazduhoplovstva ☐ civilnog	11.06.2018.	Agencija konstatovala da je otklonjena utvrđena neusklađenost	1 / 0	0 / 0 / 1
Fizičke karakteristike aerodroma	26.04.2018.	Plan prihvaćen od Agencije	15 / 4	0 / 6 / 13
Metrološka oprema i pružanje usluga vazduhoplovne metrologije ☐		Agencija nije utvrdila neusklađenosti i nije imala dodatnih preporuka	-	-
Ukupno:			110 / 15	2 / 57 / 66

Napomene:

* termin "završene" mjere (aktivnosti) ne znači da su iste i otklonjene sve dok isto ne konstatuje i Agencija nakon sprovedenog pregleda i odobravanja pripremljenih Planova;

* zasjenčene vrijednosti date u tabeli označavaju da se odnose i na preporuke, ukoliko ih je bilo;

* zasjenčen kompletan red bez simbola (□) označava da su sprovedene u cjelosti sve predviđene korektivne mjere po određenoj oblasti ali da se čeka na izjašnjenje Agencije - da li su iste ZATVORENE i sa njihove strane; i

* zasjenčen kompletan red sa simbolom (□) označava da po određenim oblastima nije bilo neusklađenosti i/ili preporuka ili da su iste otklonjene i da je isto potvrđeno od strane Agencije tj. da su te oblasti ZATVORENE.

U postupku certifikacije Aerodroma Podgorica je utvrđeno 110 neusaglašenosti i dato 15 preporuka.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo je od:

- ❖ 110 neusaglašenosti:
 - prihvatila da je otklonjeno 34,
 - za 49 neusaglašenosti se čeka mišljenje po osnovu sprovedenih korektivnih aktivnosti, a za
 - 27 neusaglašenosti su u toku planirane korektivne aktivnosti; i za
- ❖ 15 preporuka:
 - prihvaćeno 4,
 - za 5 preporuka se čeka mišljenje po osnovu do sada realizovanih aktivnosti, a za
 - 6 preporuka su započete korektivne aktivnosti.

Aerodrom Tivat

Tokom 2021. godine na Aerodromu Tivat preduzete su sledeće aktivnosti na unapređenju infrastrukture i poboljšanju usluge opsluživanja putnika, stvari i vazduhoplova:

- Završetak rekonstrukcije i otvaranje biznis salona u Terminalu 1,
- Pokrenut proces za rekonstrukciju krova u Terminalu 1 (zbog brzine postupka planirano je da se radi parcijalno ali nije bilo zainteresovanih izvođača po traženim uslovima, pa je u 2022. planirana kompletna sanacija),
- Urađen servis klimatizacije u Terminalu 1 i pokrenute aktivnosti poboljšanja samog sistema kroz nadogradnju postojećeg ili postavljanje komplet novog sistema, i to planom za 2022. najverovatnije simultano sa rekonstrukcijom krova,
- Pokrenute aktivnosti u cilju ispitivanja nosivosti manevarskih površina i platforme, ocjene stanja istih kao i predloga sanacije određenih delova operativnih površina (zamjena habajućeg sloja asfalta i sanacija fuga),
- Izvršeno mjerenje međunarodnog indeksa hrapavosti i koeficijenta trenja, na osnovu rezultata planiran je postupak skidanja naslaga guma (dekontaminacija poletno-sletne staze) u 2022. godini,
- Nastavak aktivnosti vezanih za sertifikaciju aerodroma. Otklanjanjem sertifikacionih neusaglašenosti uslovno su zatvorene sledeće tačke: 78, 79, 80 i 81, koje su iz oblasti pregleda vizuelna sredstva i sistema napajanja el. energijom, a tačke iz iste oblasti i to: 66, 77, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 98 i 102, nisu više dio sertifikacione baze. Tačka 1, oblast vazduhoplovne prepreke je završen tender i izabran izvođač radova u decembru 2021. i određen je rok završetka istih do kraja drugog kvartala 2022.god. Tačka 8, oblast vazduhoplovne prepreke, uslovno otklonjena sa naše strane, svoj dio treba da završe kolege iz SMATSA-e. Tačke 24, 26, 27, 28, 29 i 52, oblast Spasilačko vatrogasna služba, su uslovno otklonjene.
- Izvršeno fotometrijsko mjerenje,
- Završen proces ispitivanja električnih i gromobranskih instalacija,
- Implementiran novi način izvještavanja o stanju operativnih površina (GRF),
- Započete aktivnosti na vraćanje u funkciju Terminala 2 zbog potreba predstojeće sezone-provjera tehničke ispravnosti, dobijanje neophodnih dozvola,
- Napravljen popis kompletne opreme sa listom prioriteta za nabavku nedostajuće opreme za opsluživanje vazduhoplova-usvojeno u PJN za 2022,

- Manja električna vozila uključena u saobraćaj na platformi radi podizanja nivoa usluge generalne avijacije i olakšavanja mobilnosti zaposlenih,
- Pokrenute aktivnosti na poboljšanju uslova za slabovide i slijepu putnike,
- Pokrenut zahtjev za popravku postojećeg ambu-lifta za potrebe P/O putnika sa smanjenom pokretljivošću,
- Pokrenuta nabavka viljuškara za potrebe kargo službe, dostavljen početkom 2022,
- Pokrenut proces i završeno betoniranje površine uz servisnu saobraćajnicu radi parkiranja vozila i opreme
- Pokrenut zahtjev za mjerenje prepreka u zoni i van zone aerodroma Tivat
- Pokrenuta izrada elaborata staništa u zoni aerodroma Tivat, Plan upravljanja za zaštitu od neželjenog prisustva ptica i divljih životinja na aerodromu Tivat
- Nabavljeno novo vozilo za potrebe službe upravljanja divljim svijetom sa opremom za emitovanje bioakustičnih signala,
- Proširen je i osvijetljen službeni parking,
- Pokrenuta aktivnost na poboljšanju sistema video nadzora,
- U saradnji sa Opštinom Tivat postavljen info punkt i regulisan prevoz Taxi službe, a takode je u planu i izrada projekta izmjene tokova saobraćaja u prilazu Terminalima 1 i 2 kao i načina parkiranja i zaustavljanja vozila.

Služba za saobraćaj

- U saradnji sa Ministarstvom ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, dobijena upotrebna dozvola za zgradu putničkog terminala na aerodromu u Podgorici;
- Podnesen zahtjev Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma za izdavanje upotrebne dozvole za izvedene radove na rekonstrukciji - proširenju rulnih staza i platformi na aerodromu Podgorica;
- U cilju otklanjanja neusaglašenosti pri procesu certifikacije aerodroma Podgorica, koja se odnosi na „objavljivanje podataka u AIP-u“, utvrđene su karakteristične tačke i izabrana geodetska firma sa zadatkom da izvrši mjerenje i dostavi tehnički izvještaj o izvršenim geodetskim radovima i geodetski elaborat;
- Sačinjen je programski zadatak i dostavljen Službi javnih nabavki radi objavljivanja tendera za nabavku usluge prikupljanja geografskih koordinata i nadmorske visine objekata u zonama 2 i 3, na lokaciji aerodroma Podgorica i aerodroma Tivat;
- Radi otklanjanja neusaglašenosti na aerodromu Podgorica, učestvovalo se u izradi sigurnosnih procjena za: neusaglašenost horizontalne oznake ciljne tačke na poletno sletnoj stazi sa pozicijom vizuelnog pokazivača nagiba slijetanja (PAPI); za objekat LOC 36 sistema ILS i

- Sistema jednostavne prilazne rasvjete poletno sletene staze 18 i za sistem prilaznih svijetala instrumentalnog preciznog prilaza CAT I i lokalne saobraćajnice;
- Izrađena radna verzija tehničke dokumentacije horizontalnih oznaka poletno-sletne staze na Aerodromu Podgorica, kako bi se usaglasila oznaka ciljne tačke i sistem vizuelnog prilaznog nagiba slijetanja (PAPI);
 - Izrađeno je Uputstvo za pregled i izvještavanje o stanju operativnih površina i instalacija svjetlosnog obilježavanja na aerodromu Podgorica, kao i procedura za pregled i izvještavanje o stanju operativnih površina i instalacija svjetlosnog obilježavanja na aerodromu Tivat;
 - Izrađena radna verzija Programa tehničkog održavanja za Aerodrom Tivat;
 - Izvršen obilazak i kontrola stanja aerodromske opreme na Aerodromu Podgorica i Aerodromu Tivat, nakon čega je sačinjen izvještaj koji je upućen rukovodiocima tehničkih službi i rukovodiocu sektora za razvoj i saobraćaj;
 - Realizovano pohađanje obuke i polaganje ispita za sticanje Potvrde o stručnoj osposobljenosti za poslove - Osnove građevinskog održavanja objekata i operativnih površina;
 - Učestvovanje u vježbi "Nesreća vazduhoplova na Aerodromu Podgorica" u svojstvu internog posmatrača.

9. POLITIKA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE U AERODROMIMA CRNE GORE A.D.

Aerodromi Crne Gore A.D. konstantno planiraju, sprovode, provjeravaju i ocjenjuju efikasnost preduzetih aktivnosti usmjerenih prema zaštiti životne sredine kroz ispunjenje zahtjeva sadržanih u međunarodnim normama i propisima, kao i zakonskim propisima Države Crne Gore, u cilju poboljšanja kvaliteta životne sredine i kontrole štetnih uticaja na životnu sredinu.

Podsticajem razvoja i savremenim vođenjem poslovnih procesa i tehnologija u cilju smanjenja štetnih uticaja na životnu sredinu, povećanjem stepena iskorišćenosti energije, kao i adekvatnim upravljanjem otpadom, kod svih učesnika poslovnih procesa razvija se svijest o stalnoj potrebi zaštite životne sredine sa težištem na preventivnom djelovanju. U tom smislu posebna pažnja se poklanja praćenju iskustava djelatnosti evropskih i svjetskih Aerodroma, kao i stalnom usavršavanju i obrazovanju.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom.

Planovi, aktivnosti i postupci zaštite životne sredine konstantno se usklađuju sa zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2004. Njihovo ispunjenje predstavlja minimalni nivo kvaliteta sistema upravljanja životnom sredinom u Aerodromima Crne Gore A.D.

Politika upravljanja životnom sredinom je okvir za donošenje ocjene o nivou ostvarenja opštih i posebnih menadžerskih ciljeva upravljanja životnom sredinom. Operacionalizacijom postavljenih ciljeva na svim nivoima upravljanja, kao i stalnim sprovođenjem postupaka u Aerodromima Crne Gore A.D. sistematski i u cjelosti se sprovodi Politika zaštite životne sredine, čija djelotvornost sistema se periodično i provjerava.

Politika upravljanja životnom sredinom obavezuje sve zaposlene i ugrađena je u sve dokumente integrisanog sistema kvaliteta Aerodroma Crne Gore A.D. Doprinos sprovođenju Politike upravljanja

Životnom sredinom smatra se doprinosom poboljšanju integrisanog sistema kvaliteta na Aerodromima Podgorica i Tivat.

Ekološka politika u Aerodromima Crne Gore A.D. usmjerena je na održivi razvoj, kao i adekvatan odnos prema životnoj sredini i zajednici. Kao društveno odgovorna kompanija Aerodromi Crne Gore A.D. posluju u skladu sa svim principima zaštite životne sredine i održivog razvoja propisanih nacionalnim i međunarodnim propisima.

Sistem upravljanja životnom u Aerodromima Crne Gore zasnovan je na principima održivog razvoja i zahtjevima međunarodnog standarda ISO 14001:2004.

Politika upravljanja životnom sredinom u Aerodromima Crne Gore A.D. javno je objavljena.

U Aerodromima Crne Gore A.D. sprovode se kompletne aktivnosti vezane za dekarbonizaciju, čime se nastoji postizanje pristupanja većeg Nivoa akreditacije prema ACA (Airprot Carbon Accreditation) & ACI (Airport Council International).

Implementacijom svih načela za koja se ACA zalaže, kao i kroz strpljivi i predani process rada Aerodromi Podgorica i Tivat će se pridružiti vodećim Aerodromima u smislu sprođenja plana i programa smanjenja emisije CO₂.

Postoji više nivoa aktivnosti sa ciljem smanjenja potrošnje energije, kao što su: energetske preglede/oditi i primjena sistema za upravljanje energijom, zamjena tradicionalnog osvetljenja LED osvetljenjem, korišćenje efikasne opreme za grijanje/klimatizaciju sa najnovijom tehnologijom, optimizacija podešavanja temperature ili osvetljenja. Dekarbonizacija potrošnje energije je planirana uvođenjem strategije obnavljanja tehničkog voznog parka (tehničkih vozila) kako bi se stekli uslovi za prelazak na električni pogon, kao i izrada fotonaponskih panela na Aerodromima Podgorica i Tivat.

Primjenom navedenih konkretnih i aktivnih rješenja po pitanjima zaštite životne sredine Aerodromi Podgorica i Tivat imaju definisanu strategiju smanjenja emisije ugljenika uz postizanje strateškog interesa dostizanja neto nulte emisije ugljenika.

Aerodromi Crne Gore su u 2021. godini pristupili sledećim aktivnostima kada je u pitanju zaštita životne sredine:

- Izrada Plana Upravljanja Otpadom u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Ispitivanje vode za piće na Aerodromu Podgorica i Tivat (Agencija za zaštitu životne sredine)
- Izrada Plana za reagovanje u hitnim i vanrednim situacijama sa aspekta zaštite životne sredine na Aerodromima Podgorica i Tivat (u toku je izrada)
- Upravljanje opasnim otpadom u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Upravljanje manje opasnim otpadom u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Rukovanje praznom ambalažom u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Upravljanje otpadom u kancelarijama u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Ispitivanje vode na izlazu iz separatora (fizičko-hemijska analiza otpadnih voda koja se ispušta u površinske vode)
- Izrada Pravilnika identifikacije aspekata, ciljeva, uticaja i procedura iz oblasti zaštite životne sredine u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)

- Upravljanje rizicima u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat) (u toku je izrada)
- Ispitivanje kvaliteta vazduha u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
- Godišnji izvještaj o otpadu - (Agencija za zaštitu životne sredine)
- Ažuriranje inventara emisije gasova u vazduh - (Ministarstvo kapitalnih investicija)
- Smanjenje emisije CO₂ na Aerodromima Podgorica i Tivat
(u toku je priprema dokumentacije za Akreditaciju pristupanja ACA (Aerodromska Karbonska Akreditacija sa ciljem ulaska na prvi Nivo 1 – Mapiranje/Mapping)
- Ispitivanje buke u Aerodromima Crne Gore A.D. (Podgorica i Tivat)
(u toku su tražena ispitivanja od strane Centra za Ekotoksikološka Ispitivanja,
Podgorica)

10. REALIZOVANE NABAVKE U 2020.GODINI I CENTAR ZA OBUKU

Ukupna procijenjena finansijska vrijednost Plana javnih nabavki za 2021-u godinu (inicijalno usvojeni Plan javnih nabavki sa pet naknadno usvojene izmjene i dopune) iznosila je **7.634.930,00 eura bez PDV-a**.

Ukupna finansijska vrijednost svih realizovanih postupaka nabavki u prethodnoj godini, a koji su bliže tretirani predmetnim obrascima iznosila je **1.199,085.87 Eura bez PDV-a**, od čega je putem otvorenog postupka javne nabavke realizovano **406.222,63 Eura bez PDV-a**, putem jednostavnih nabavki preko 5.000, 00 eura realizovano **640.727,72 Eura bez PDV-a**) i putem nabavki ispod 5.000,00 eura realizovano je **517.735,52 € bez PDV-a**.

Najznačajniji trošak u prethodnoj godini predstavljale su sukcesivne nabavke uobičajenih potrošnih roba i materijala, kao i usluga koje su neophodne za uredno, sigurno i bezbjedno funkcionisanje aerodromskih službi i izvršenja poslovnih obaveza u skladu sa preporučenim standardima i praksom, a koje se evidentno ponavljaju u svakoj poslovnoj godini.

Kada su u pitanju osnovna sredstva važno je istaći da su nabavljena tri vozila:

- Vozilo za rstajerivanje ptica
- Vozilo za predvođenje vazduhoplova i
- Vozilo za obilazak perimetara ograde i platforme (patrola)

ukupne ugovorene vrijednosti **51.490,00 Eura bez PDV-a**. Pored navedenih vozila nabavljen je i polovni električni viljuškar za aerodrom Tivat ugovorene vrijednosti **18.860,00 Eura bez PDV-a**.

Takode, ono što je važno istaći jeste i nabavka Radne odjeće za rukovoce aerodromskom opremom i transportne radnike(radno odjelo), kao i kišna odjela za iste, ukupne ugovorene vrijednosti **16.879,90 Eura bez PDV-a**.

Centar za obuku

Centar za obuku (u daljem tekstu CO), kao organizaciona jedinica Aerodroma Crne Gore, bavi se poslovima stručnog osposobljavanja, a koje obavlja u skladu sa:

- Zakonom o vazdušnom saobraćaju (Sl.I. CG br. 30/2012);
- Pravilnikom o stručnom osposobljavanju lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu (Sl.I. CG br. 20/2014);
- Nacionalnim programom bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva CG;
- Operativnim priručnikom CO i
- Programom obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

Operativni priručnik CO i Program obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva su dokumenta koje izrađuje Centar za obuku, a odobrava Agencija za civilno vazduhoplovstvo CG.

Ova dokumenta sadrže obim djelatnosti, uputstava i procedure za obavljanje djelatnosti stručnog osposobljavanja i deklariše resurse CO, neophodne za obavljanje djelatnosti, koji će biti obezbijeđeni za čitavo vrijeme važenja Ovlašćenja za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja.

Agencija za civilno vazduhoplovstvo CG vrši kontinuiran nadzor nad Centrom za obuku, kako u pogledu primjene programa obuke, usklađenosti sa zakonskom regulativom, tako i u pogledu kvaliteta sprovođenja stručnog osposobljavanja.

Od samog osnivanja, Centar za obuku zadovoljava sve neophodne uslove za rad i kontinuirano produžava Ovlašćenje za obavljanje poslova stručnog osposobljavanja.

- Stručno osposobljavanje iz domena sigurnosti vazdušnog saobraćaja na aerodromu:

- PO putnika, ručnog i predatog prtljaga.
- PO tereta i pošte.
- PO vazduhoplova.
- Održavanje i pregled operativnih površina, objekata, instalacija, uređaja i opreme na aerodromu.
- Spasilačko vatrogasna zaštita na aerodromu.
- Snabdijevanje vazduhoplova gorivom i mazivom.
- Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja.
- Airside Safety Training (AST).
- Airside Driver training (ADT).
- Dangerous Goods Training (DGR).
- Prihvat i otprema putnika sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću (PRM).

- Obučavanje iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva:

1. Obuka iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva (Moduli od 1 do 7 i od 9 do 17)

U 2021. godini, u skladu sa Planom rada CO za kalendarsku 2021. godinu i zahtjevima za organizovanjem vanrednih obuka, u Centru za obuku su realizovane sledeće obuke:

Realizovane obuke iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva u 2021. godini			
Mjesec	Naziv obuke	Mjesto održavanja	Pristupilo kandidata
Januar	SUP	PG	3
	Modul 3, Modul 4 i Modul 5	PG	3
	Modul 1	PG	2
	VEH	TV	7
	Modul 2	PG	5
	Modul 9	PG	52
	Modul 3, Modul 4 i Modul 5	TV	5
	Modul 2	TV	5
Februar	SUP	PG	2
	Modul 1	PG	67
	Modul 2	TV	2
Mart	HS4 i CONV 3	PG	6
	Modul 3 i Modul 4	TV	12
	Modul 1	PG	65
	SUP	TV	2
	Modul 2	PG	4
	Modul 3	TV	4
	Modul 1	PG	7
	VEH	TV	4
April	Modul 7 i 14	PG	47
Maj	Modul 2	PG	17

	Modul 1	TV	22
	Modul 1	PG	3
	Modul 2	TV	19
Jun.	Modul 4 i Modul 5	PG	8
	Modul 1	TV	16
	Modul 2	PG	26
	Modul 2	TV	2
	Modul 1	PG	13
	Modul 3, Modul 4 i Modul 5	TV	8
	Modul 1	PG	6
	Modul 1	PG	39
Jul	Modul 6, Modul 9, Modul 11 i Modul 12	PG	103
	Modul 1	PG	20
	Modul 1	TV	44
	Modul 1	TV	39
	Modul 7	TV	22
	Modul 12	TV	22
	Modul 6	TV	33
	Modul 9	TV	33
	Modul 2	TV	15
	Modul 11	TV	16
Avgust	Modul 1	PG	3
	Modul 1	TV	15
	Modul 1	PG	6

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM
SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA

Registarski broj: 40009414

PIB: 02305623

	Modul 2	TV	7
	Modul 1	PG	7
	SUP	TV	12
	Modul 3, Modul 4 i Modul 5	PG	16
	Modul 7	TV	8
	Modul 12	TV	14
	Modul 6	TV	8
	Modul 6	TV	9
	Modul 11	TV	3
Septembar	VEH	PG	7
	Modul 7	TV	8
	Modul 2	PG	26
	Modul 12	TV	7
	Modul 7 i Modul 12	PG	25
	Modul 2	TV	10
	Modul 7 Modul 14	PG	58
	VEH	TV	7
	Modul 3	TV	8
Oktobar	Modul 1	PG	9
	Modul 2	PG	9
	Modul 17A	PG	3
	Modul 2	TV	10
	Modul 2	TV	9
	Modul 17A	TV	3

	Modul 3	TV	8
Novembar	Modul 3, Modul 4, Modul 5 i Modul 16	PG	28
	Modul 19	PG	12
	Modul 1	PG	8
	Modul 2	PG	8
	Modul 1	TV	2
	Modul 19	TV	2
	Modul 2	TV	9
	Modul 19	TV	12
	Modul 3, Modul 4, Modul 5	TV	14
Decembar	Modul 1	PG	4
	SUP	TV	2
	Modul 16	TV	1
	Modul 2	PG	6
	Modul 2	TV	11
	Modul 12	PG	13
	Modul 1	PG	7

Realizovane obuke za lica koja obavljaju poslove od značaja za sigurnost vazdušnog saobraćaja na aerodromu u 2021. godini			
Mjesec	Naziv obuke	Mjesto održavanja	Pristupilo kandidata
Mart	Prva pomoć	PG	21
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	8
	PO putnika, ručnog i predatog prtljaga	TV	19
April	Profesionalni vatrogasac - spašilac	PG	16

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM
SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA

Registarski broj: 40009414

PIB: 02305623

	DGR Training	PG	158
	PRM Training	TV	29
	PRM Training	PG	167
	DGR Training	TV	56
Maj	Prihvat i otprema putnika, ručnog i predatog prtljaga	PG	26
	P/O vazduhoplova: Koordinacija/Kontrola opsluživanja / Kontrola mase i balansa vazduhoplova	PG	10
	PRM Training	TV	34
Jun	Pomoćni spasilac	PG	51
	P/O vazduhoplova: Kontrola opsluživanja vazduhoplova; Kontrola mase i balansa vazduhoplova	TV	5
	P/O vazduhoplova: Rukovanje sredstvima za opsluživanje vazduhoplova, Utovar/istovar prtljaga, tereta i pošte	PG	14
	Profesionalni vatrogasac - Spasilac	TV	15
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	PG	2
	P/O vazduhoplova: Čišćenje vazduhoplova	TV	5
	Poslovi snadbijevanja vazduhoplova gorivom i mazivom	PG	18
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	8
	P/O vazduhoplova: Vodjenje vazduhoplova	PG	5
Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	244	
Jul	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	53
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	59
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	131
	DGR Training	TV	56
	Održavanje i pregled instalacija i uređaja Sistema prilaznih svijetala i rasvjete opsrativnih površina aerodroma	PG	4

Aerodromi Crne Gore
Airports of Montenegro

AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM
SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA

Registarski broj: 40009414

PIB: 02305623

	PO Vazduhoplova: Vodjenje vazduhoplova	TV	4
	Airside Safety Training	TV	173
	Airside Driver Training	TV	83
	PRM Training	TV	68
	P/O vazduhoplova: Čišćenje vazduhoplova	PG	5
	P/O vazduhoplova: Utovar/istovar prtljaga, tereta i pošte	TV	7
	P/O vazduhoplova: Rukovanje sredstvima za opsluživanje vazduhoplova	TV	11
	P/O vazduhoplova: Utovar/istovar prtljaga, tereta i pošte	PG	8
	Airside Safety Training	TV	73
Avgust	Airside Safety Training	PG	10
	Pomoćni spasilac	TV	14
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	48
	Prva pomoć	TV	6
	Airside Safety Training	TV	24
Septembar	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	70
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	25
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	14
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	19
	Airside Safety Training	TV	131
	Airside Driver Training	TV	32
Oktobar	PO vazduhoplova: Utovar / Istovar prtljaga, tereta i pošte	PG	14
	Prva pomoć	PG	12
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	74

	PRM Training	PG	31
	Airside Safety Training	TV	2
	Airside Driver Training	TV	2
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	2
Novembar	Wildlife management	PG	12
	P/O putnika, ručnog i predatog prtljaga	PG	19
	Airside Safety Training i Airside Driver Training	PG	32
	P/O putnika, ručnog i predatog prtljaga	TV	5
	Održavanje i pregled SSO aerodroma	TV	4
	PO vazduhoplova: Utovar / Istovar prtljaga, tereta i pošte	TV	3
	PO vazduhoplova: Rukovanje sredstvima za opsluživanje vazduhoplova	TV	2
Decembar	SUP	PG	3
	Gradevinsko održavanje i pregled objekata i operativnih površina aerodroma	PG	13
	DGR Training	PG	84
	Drugi poslovi pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i samoopsluživanja	TV	3
	DGR Training	TV	46
	P/O putnika, ručnog i predatog prtljaga	TV	9
	Održavanje i pregled objekata i operativnih površina aerodroma	TV	8

U 2021. godini u Centru za obuku organizovano je ukupno 155 obuka, i izdato 3 478 Potvrda o stručnoj osposobljenosti i Potvrda o završenoj obuci iz domena bezbjednosti civilnog vazduhoplovstva.

11. ADMINISTRATIVNI KAPACITETI I UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I SUDSKI POSTUPCI

Broj zaposlenih i kadrovska struktura

Ukupan broj zaposlenih u Društvu na dan 31.12.2021. godine iznosio je 798 od toga 738 zaposlenih na neodređeno vrijeme i 51 zaposlenih na određeno vrijeme i 9 lica angažovanih po osnovu ugovora o obavljanju privremeno povremenih poslova.

U sledećoj tabeli dat je pregled kvalifikacione strukture zaposlenih na neodređeno:

Organizaciona jedinica	NK	PK	KV	VKV	SSS	VSS	VSS	Ukupno po organizacionim jedinicama
Direkcija		1	3		23	3	84	Direkcija 114
AP PG	5	7	27	8	255	10	79	AP Podgorica 391
AP TIV	3	7	30	16	112	51	14	AP Tivat 233
Ukupno	8	15	60	24	390	27	214	Ukupno 738

U narednoj tabeli data je polna struktura stalno zaposlenih na dan 31.12. 2021. godine:

Organizaciona jedinica	Muškarci	Žene	Ukupno
Direkcija	44	70	114
Aerodrom PG	264	127	391
Aerodrom TIV	154	79	233
Ukupno:	462	276	738

Razlika u polnoj strukturi zaposlenih u korist muškaraca je uslovljena prirodom poslova koji se pretežno obavljaju na aerodromima (protivpožarno obezbjeđenje, poslovi na električnim uređajima i instalacijama, transportu i sl.).

U narednoj tabeli data je starosna struktura stalno zaposlenih na dan 31. 12. 2021. godine:

Organizaciona jedinica	Do 25 godina	Od 26-30 godina	Od 31-40 godina	Od 41-50 godina	Preko 50 godina	Ukupno
Direkcija	0	9	38	33	34	114
Aerodrom PG	11	56	120	111	93	391
Aerodrom TIV	0	15	74	69	75	233
Ukupno	11	80	232	213	202	738

„Aerodromi Crne Gore“ AD su u 2021. godini imali aktivne sudske postupke sa detaljima kako slijedi:

I Pred Osnovnim sudovima, 330 postupka po osnovu tužbenih zahtjeva iz oblasti radnih odnosa i to radi:

1. Naknada za manje isplaćenu zaradu za članove menadžmenta po zaključku Vlade Crne Gore iz 2012. godine.
2. Poništaj aneksa kojim je promijenjeno radno mjesto
3. Naknada štete za neisplaćene zimnice za godine 2010,2011,2012. i 2013. godinu

4. Naknada štete za neiskorišćeni godišnji odmor od 2008-2018. godine
5. Naknada štete za neisplaćeni prekovremeni rad, rad noću i za vrijeme praznika 2008-2018. godina
6. Naknada štete za manje isplaćeni topli obrok u periodu 23.08.2008-31.12.2010. godine
7. Naknada za nepravilno obračun minuli rad 2008-2018. godine
8. Naknada za manje obračunutu zaradu tokom odsustva sa rada zbog bolesti – bolovanja 2008-2018. godine
9. Naknada za manje obračunati startni dio zarade 01.01.2011.-31.12.2018. godine
10. Naknada za manje obračunati startni dio zarade od 2019. godine i dalje
11. Naknada za neisplaćeni regres 2008-2018. godina
12. Naknada za neisplaćenu/manje isplaćenu jubilarnu nagradu 2008-2018.godine
13. Naknada za neisplaćeni prevoz 2008-2018. godine
14. Naknada za vatrogasce – uvećanje zarade zbog posebnih uslova rada
15. Poništaj rješenja i radi utvrđenja
16. Naknada štete zbog faktičkog rada na radnom mjestu sa većim koeficijentom
17. Poništaj aneksa
18. Naknada štete za neisplaćeni prekovremeni rad, rad noću i za vrijeme praznika 01.01.2019 - 31.12.2020. godine
19. Nadoknada štete zbog povrede na radu
20. Poništaj odluke o izrečenoj disciplinskoj mjeri
21. Naknada zbog neisplaćene otpremnine

II Pred Osnovnim sudovima 10 postupaka po osnovu tužbenih zahtjeva i to;

- Radi izmještanja – 1 postupak
- Radi smetanja posjeda – 1 postupak
- Radi naknade nematerijalne štete i štete po osnovu invaliditeta – 1 postupak
- Radi utvrđivanja prava svojine – 2 postupka
- Radi utvrđivanja vlasništva ili naknade – 1 postupak
- Radi određivanja i isplate naknade – 2 postupka
- Radi izdavanja platnog naloga – 1 postupak
- Radi poništaja odluke o izboru zamjenika izvršnog direktora – 1 postupak

III Pred Upravnim sudom, 4 sudska postupka u vezi postupka javne licitacije radi davanja u zakup poslovnih prostora na aerodromima u Podgorici i Tivtu,

IV Pred Višim sudom, 1 krivični postupak pokrenut protiv „Atlas banke“ i odgovornih lica radi zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju.

V Pred Privrednim sudom, 5 postupaka i to po osnovu;

- Utvrđivanja prava zakupa i naknade štete - 1 postupak
- Radi ometanja posjeda – 1 postupak
- Radi naplate novčanog potraživanja – 1 postupak
- Radi naknade štete na ime izmakle dobiti – 1 postupak
- Radi naknade štete zbog oštećenja pokretnih stvari – 1 postupak

VI U 2021. godini započet je i okončan Izvršni postupak I.br.135/2021 godine u kojem su Aerodromi Crne Gore od Države Crne Gore naplatili iznos od 9.415.180,53 eura.

U toku 2021. godine sa zaposlenima i bivšim zaposlenima zaključena su 4 vansudska poravnanja po osnovu:

1. Naknade štete za neisplaćene zimnice za godine 2010, 2011, 2012. i 2013. godinu
2. Naknada štete za neiskorišćeni godišnji odmor od 2008-2018. godine
3. Naknada štete za neisplaćeni prekovremeni rad, rad noću i za vrijeme praznika 2008-2018. godina
4. Naknada štete za manje isplaćeni topli obrok u periodu 23.08.2008-31.12.2010. godine
5. Naknada za nepravilno obračun minuli rad 2008-2018. godine
6. Naknada za manje obračunutu zaradu tokom odsustva sa rada zbog bolesti – bolovanja 2008-2018. godine
7. Naknada za manje obračunati startni dio zarade 01.01.2011.-31.12.2018. godine
8. Naknada za neisplaćeni regres 2008-2018. godina
9. Naknada za neisplaćenu/manje isplaćenu jubilarnu nagradu 2008-2018. godine.

U toku 2021. godine zaključena su 42 sudska poravnanja po osnovu naknade za neisplaćene zimnice za period 2010-2013. godine i na ime naknade za manje isplaćeni topli obrok u period 23.08.2008-31.12.2010. godine

U toku 2021. godine donijeto je 60 prvostepenih presuda.

U 2 sudska postupka po osnovu prava iz rada, koja su pravosnažno okončana, u 2021. godini uložen je vanredni pravni lijek – revizija Vrhovnom sudu.

12. PLANIRANE INVESTICIJE

Aerodromi Crne Gore planiraju realizaciju sljedećih investicija:

1. Naziv investicije:

Izgradnja nadstrešnice na tehničkom prolazu br.4 na Aerodromu Podgorica

Kratak opis planirane investicije/ulaganja uključujući na koji način data investicija doprinosi stvaranju razlike u odnosu na postojeće stanje i koji su razlozi za preduzimanje date aktivnosti:

Nadstrešnica, čija je izgradnja planirana, locirana je sklopu kompleksa Aerodroma Podgorica na saobraćajnici na Tehničkom prolazu br. "4". Nalazi se na dijelu urbanističke parcele 10 i 11 u zahvatu Lokalne studije lokacije "Aerodrom" u Glavnom gradu Podgorici. Na tu saobraćajnicu se naslanja postojeći objekat hala robnog magacina za potrebe Aerodroma.

Planirana Nadstrešnica je orjentisana dužom stranom istok-zapad i predviđeno je da nadkrije jedan dio postojeće saobraćajnice. Između date nadstrešnice i halskog objekta robnog magacina planirano je priključivanje dva nezavisno natkrivena prolaza)

<p>Na službenom, tehničkom prolazu br.4 vrši se identifikacija i bezbjedna provjera vozila, lica, robe i opreme koja ulazi kroz bezbjedni kontrolni prolaz. Da bi se obezbjedila kvalitetna kontola, smještaj odgovarajuće opreme za vršenje kontrole, planirana je izgradnja nastrešnice iznad puta za ulaz u kontrolisani prolaz kao i nadkrivanje veze sa postojećim objektom za kontrolu lica, robe i opreme. Radi bezbjednosti planira se ograđivanje dijela kontrolisanog prostora sa postavljanjem ulazno - izlaznih kapija.</p>
<p>Do sada urađena dokumentacija (strategija, prostorno planska dokumentacija,studije, urbanističko tehnički uslovi, idejni projekat, itd)</p> <ul style="list-style-type: none"> • U okviru Lokalne studije lokacije aerodrom Podgorica • Izdati Urbanističko-tehnički uslovi • Idejni projekat • Glavni projekat • Revizija Gl.projekta i obezbijedjene potrebne saglasnosti • Izvršena dopuna Projektnog zadatka i dopuna projekta • Priprema tendera za izvođenje radova
<p>Očekivani period realizacije (vremensko trajanje planirane investicije) Tender za izvođenje radova raspisan krajem 2021.god, ali se niko nije javio Ponovno raspisivanje tendera će biti u 2022.godini</p>
<p>Procijenjena vrijednost investicije i planirani izvor sredstava 85.000 EUR za 2021.godinu, za ovu godinu, iznos je povećan na 120.000 € Aerodromi CG-iz sopstvenih izvora</p>

<p>2. Naziv planirane investicije:</p> <p>Dva nova 10kv kabla za napajanje Aerodroma Podgorica iz TS 110/10kV</p>
<p>Kratak opis planirane investicije/ulaganja uključujući na koji način data investicija doprinosi stvaranju razlike u odnosu na postojeće stanje i koji su razlozi za preduzimanje date aktivnosti: Poznato je da je postojeće glavno napajanje električnom energijom za aerodrom Podgorica star i nepouzdan 10kV kabal iz KAP-a. Planskim dokumentom Lokalna studija za lokaciju aerodroma Podgorica, predviđeno je ukidanje postojećeg 10kV kabla iz KAP-a i izgradnja novog glavnog napajanja, postavljanjem dva nova kabla od trafostanice (TS) 110/10kV „Podgorica 5“ do trafostanice (TS) 10/0,4kV 2x630kVA Aerodrom“. Izgradnja novog glavnog napajanja postavljanjem dva nova kabla, uz povećanje snage trafostanice i dogradnju novih visokonaponskih ćelija predstavljaju funkcionalnu cjelinu</p>
<p>Do sada urađena dokumentacija (strategija, prostorno planska dokumentacija,studije, urbanističko tehnički uslovi, idejni projekat, itd)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Izdati su Urbanističko tehnički uslovi za projektovanje dva nova 10kV kabla od TS 110/10kV „Podgorica 5“ do TS 10/0,4kV 2x630Kva, dana 6.08.2019. godine • Obuhvaćeno Lokalnom studijom lokacije aerodrom Podgorica • Izradjen Glavni projekat • Izvršena revizija Projekta • Obezbijedena službenost na katastarskim parcelama, preko kojih će se polagati kablovi • Raspisan tender za izvođenje radova, pristigla jedna, neispravna ponuda I isti je poništen
<p>Očekivani period realizacije (vremensko trajanje planirane investicije) Realizacija se očekuje u 2022.godini</p>
<p>Procijenjena vrijednost investicije i planirani izvor sredstava</p>

650.000 EUR u 2021.god, za 2022. godinu će iznos biti korigovan
Način finansiranja-Aerodromi Crne Gore iz sopstvenih sredstava

3. Naziv investicije:

Prostorija za pušače u terminalnoj zgrade u terminalnoj zgradi Aerodrom Podgorica

Kratak opis planirane investicije/ulaganja uključujući na koji način data investicija doprinosi stvaranju razlike u odnosu na postojeće stanje i koji su razlozi za preduzimanje date aktivnosti:

Radi podizanja nivoa usluge za putnike ACG planiraju napraviti pušionu u prostoru u okviru terminalne zgrade Aerodroma Podgorica.

Do sada urađena dokumentacija (strategija, prostorno planska dokumentacija,studije, urbanističko tehnički uslovi, idejni projekat, itd)

- Projekat je okončan

Potrebne dalje aktivnosti

- Postupak javnih nabavki za izbor izvođača radova

Očekivani period realizacije (vremensko trajanje planirane investicije)
Tokom 2022. godine

Procijenjena vrijednost investicije i planirani izvor sredstava
19.500 €

4. Naziv investicije:

Mjerenje prepreka u zonama 2 i 3 na aerodromima u Podgorici i Tivtu

Kratak opis planirane investicije/ulaganja uključujući na koji način data investicija doprinosi stvaranju razlike u odnosu na postojeće stanje i koji su razlozi za preduzimanje date aktivnosti:

U skladu sa tabelom neusaglašenosti, koja se odnosi na Aerodrom Podgorica: „Prikupljanje geografskih koordinata i nadmorske visine objekata u zonama 2 i 3 na i oko Aerodroma Podgorica i publikovanje istih u AIP-u – operator Aerodroma Podgorica ne vrši mjerenje objekata i ne publikuje podatke o objektima u AIP-u“, dato je zaduženje

Do sada urađena dokumentacija (strategija, prostorno planska dokumentacija,studije, urbanističko tehnički uslovi, idejni projekat, itd)

- Raspisivanje nabavke i izbor pružaoca usluga;
- Otvaranje ponuda bilo 27.12.2021., (javio se jedan ponuđač);
- Razmatranje mogućnosti ponuđača da ispuni zahtjeve po javnom pozivu.

<p>Potrebne dalje aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sklapanje ugovora o pružanju usluga mjerenja prepreka u zonama 2 i 3
<p>Očekivani period realizacije (vremensko trajanje planirane investicije) Tokom 2022. godine</p>
<p>Procijenjena vrijednost investicije i planirani izvor sredstava 60.000 €</p>
<p>5. Naziv investicije: Određivanje indeksa hrapavosti, kao i koeficijenta trenja poletno-sletne staze na aerodromima Podgorica i Tivat</p>
<p>Kratak opis planirane investicije/ulaganja uključujući na koji način data investicija doprinosi stvaranju razlike u odnosu na postojeće stanje i koji su razlozi za preduzimanje date aktivnosti:</p> <p>Snimanje hrapavosti kolovoza kako bi se odredio Međunarodni indeks hrapavosti kolovoza (IRI). U skladu sa Savjetodavnim cirkularom američke Federalne uprave za vazduhoplovstvo br. 50/5380-9 "Smjernice i procedure za mjerenje hrapavosti kolovoznih površina na aerodromima"⁴¹, snimanje je potrebno izvršiti po osnovnoj liniji i duž dvije linije bočno pomjerene u odnosu na osnovnu liniju za ± 3 m i ± 6 m, samo za poletno-sletne staze na aerodromima Podgorica i Tivat.</p> <p>Snimanje otpornosti na klizanje površine kolovoza kako bi se odredio indeks prijanjanja. U skladu sa ICAO Aneksom 14 i Savjetodavnim cirkularom američke Federalne uprave za vazduhoplovstvo br. 150/5320-12.D „Mjerenje i održavanje otpornosti na klizanje kolovoznih površina na aerodromima"⁴², snimanje je potrebno izvršiti duž linija bočno pomjerenih za ± 3 m i ± 6 m, pri brzini od 65 km/h i 95 km/h, samo za poletno-sletne staze na aerodromima Podgorica i Tivat.</p> <p>Karakteristike kolovoza koji su predmet ispitivanja su sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aerodrom Podgorica: poletno-sletna staza 18-36, dužine 2500 m; – Aerodrom Tivat: poletno-sletna staza 14-32, dužine 2500 m.
<p>Do sada urađena dokumentacija (strategija, prostorno planska dokumentacija, studije, urbanističko tehnički uslovi, idejni projekat, itd) Raspisana i realizovana nabavka</p>
<p>Procijenjena vrijednost investicije i planirani izvor sredstava 19.900 €</p>

Kada je riječ o realizaciji većih investicionih projekata na crnogorskim aerodromima, potrebno je da Vlada CG kao osnivač i vlasnik Aerodroma Crne Gore donese odluku o daljem razvoju aerodrome Podgorica i aerodrome Tivat. U julu 2019. godine, Vlada Crne Gore je donijela Odluku o dđjeli koncesije za crnogorske aerodrome. Za proces sprovođenja koncesije u ime Vlade Crne Gore i donošenju daljih strateških odluka u vezi sa razvojem crnogorskih aerodroma, zaduženo je Ministarstvo kapitalnih investicija.

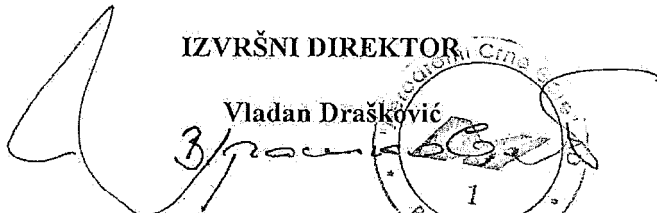
13. REZIME

Uspješnom poslovnom politikom Aerodroma Crne Gore AD u periodu neizvjesnosti koje je donijela pandemija u 2021. godini obezbijedeno je:

- porast fizičkog obima saobraćaja u odnosu na 2020. godinu. Na porast saobraćaja uticalo je više faktora: oporavak avio industrije od pandemije Covid19 virusa, dolazak novih avio kompanija, kao i otvaranje novih avio linija.
- unapređenje saradnje sa avio kompanijama koje su dugi niz godina prisutne na našim aerodromima, a uspostavljena je saradnja i sa novim avio prevoznicima koji do sada nisu letjeli prema Crnoj Gori.
- redovno izmirivanje prispjelih obaveza prema dobavljačima, kao i isplata ličnih primanja zaposlenima kao i doprinosa i poreza po osnovu istih,
- redovna otplata anuiteta po kreditima Međunarodnih finansijskih institucija,
- redovano održavanje objekata i aerodromske opreme,
- likvidnost preduzeća.

IZVRŠNI DIREKTOR

Vladan Drašković

Izveštaj je sačinjen na bazi podataka prikupljenih od relevantnih službi Društva, u skladu sa zadacima navedenim u Rješenju o imenovanju komisije za izradu Nacrta izvještaja o poslovanju Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju Aerodromi Crne Gore za 2021. godinu.

Članovi komisije za izradu poslovnog izvještaja za 2021. godinu:

"VM KOD" Business Services Ltd.

Broj: 28/23

Podgorica, 22.03 2023 god.

VM KOD d.o.o. Podgorica
Društvo za reviziju i konsalting

"R & P AUDITING" d.o.o.

Broj: 16

Podgorica, 22.03 2023 god.

"R&P Auditing" d.o.o. Podgorica
Društvo za reviziju i konsalting

„Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica

*Izmijenjeni (korigovani) finansijski iskazi za 2021. godinu
i Izvještaj nezavisnog revizora*

Podgorica, mart, 2023. godine

„Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica
Korigovani finansijski iskazi za 2021. godinu i Izvještaj nezavisnih revizora

<i>SADRŽAJ</i>	<i>Strana</i>
Pismo prezentacije - Izjava o odgovornosti rukovodstva „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica	1
Izvještaj nezavisnog revizora sa mišljenjem	2-12
Korigovani finansijski iskazi sačinjeni od strane „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica za 2021. godinu, predati nadležnim poreskim organima:	
o Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha/	
o Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja/	
o Iskaz o promjenama na kapitalu	
o Iskaz o tokovima gotovine	
o Napomene uz finansijske iskaze	
o Izvještaj o poslovanju za 2021. godinu	

„Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica (PIB: 02305623)

Podgorica, 23.03.2023. god.

- Društvu za reviziju i konsalting „R&P Auditing“ DOO, Podgorica (PIB: 02626012)
- Društvu za reviziju i konsalting „VM KOD“ DOO, Podgorica (PIB: 0240486)

Predmet: Pismo prezentacije - Izjava o odgovornosti rukovodstva „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica

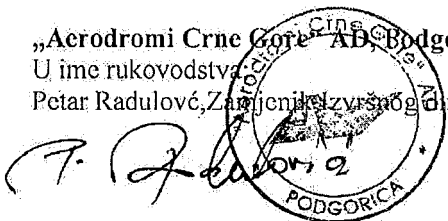
Ova izjava se daje u vezi sa revizijom korigovanih finansijskih iskaza „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica (u daljem tekstu: „Društvo“) za 2021. godinu, za svrhe izražavanja mišljenja o tome da li priloženi finansijski iskazi, po svim materijalno značajnim pitanjima, daju realan i objektivnan prikaz u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MRS/MSFI) i relevantnim propisima Crne Gore.

Prihvatamo našu odgovornost za istinitu i objektivnu prezentaciju korigovanih finansijskih iskaza Društva za 2021. godinu u skladu sa računovodstvenim i drugim relevantnim propisima Crne Gore, kao i za istinito i objektivno sastavljanje korigovanog Izvještaja o poslovanju za 2021. godinu. Isto tako, nakon izdavanja predmetnog revizorskog izvještaja, Društvo prihvata odgovornost za njegovo dostavljanje potrebnim korisnicima i objelodanjivanje istog u skladu sa relevantnim internim i eksternim propisima.

Prema našem najboljem znanju i uvjerenju, ovim potvrđujemo sledeće:

- ❖ Korigovani finansijski iskazi Društva za 2021. godinu ne sadrže materijalno značajna pogrešna iskazivanja ili propuste;
- ❖ Rukovodstvo i lica koja imaju značajnu ulogu u internom sistemu kontrola ili lica koja mogu imati materijalno značajan uticaj na finansijsko poslovanje Društva nijesu bila uključena u nezakonite radnje;
- ❖ Nije bilo neusklađenosti sa zakonima i drugim relevantnim propisima koje bi mogle imati materijalni uticaj na prezentirane finansijske iskaze Društva i poslovanje smo obavljali u skladu sa relevantnim propisima;
- ❖ Odgovorni smo za odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i davanje opravdanih i razumnih procjena i za primjenu odgovarajućeg sistema internih kontrola u cilju otkrivanja i sprječavanja eventualnih prevara i greški i drugih nepravilnosti;
- ❖ Stavili smo Vam na raspolaganje sve poslovne knjige i računovodstvenu dokumentaciju Društva koja je bila relevantna za vršenje predmetne revizije. Sva prezentirana i dostavljena dokumentacija i date izjave sa naše strane su potpune i vjerodostojne;
- ❖ Nije bilo netačnih izvještaja ili informacija koje bi uticale na korigovane finansijske iskaze Društva za 2021. godinu a na čiji rad ste se Vi oslanjali prilikom sprovođenja revizije;
- ❖ Prezentacije fer vrijednosti su u skladu sa računovodstvenim propisima i prikazani iznosi predstavljaju našu najbolju procjenu poštene/realne vrijednosti imovine, potraživanja i obaveza Društva;
- ❖ Sve informacije vezane za poslovne ugovore sa našim klijentima su potpuno prezentirane. Društvo je svoje poslovanje u 2021. godini obavljalo u skladu sa svim pozitivnim aspektima odredbi relevantnih ugovora i internih propisa i Društvo nije pretrpjelo bilo kakvu štetu iz tih poslova i transakcija;
- ❖ Najveći dio nepokretnosti, evidentiranih u knjigovodstvenim evidencijama Društva i u priloženim finansijskim iskazima, su u listovima nepokretnosti upisani kao svojina države Crne Gore, raspolaganje Vlada Crne Gore sa pravom upravljanja od strane Društva, kako je opisano u Napomeni 17. uz finansijske iskaze. Nad pomenutim nepokretnostima nema zaloga, garancija niti drugih tereta nad tom imovinom;
- ❖ Prikazali smo i proknjižili sva potraživanja i sve nastale kao i potencijalne kreditne i druge obaveze;
- ❖ Ne postoje značajne pozicije za koje imamo saznanje, a koje bi zahtjevale ispravke uporednih podataka;
- ❖ Društvo je preduzelo određene aktivnosti za razrješenje pitanja vezanih za iskazana potraživanja od Ministarstva finansija u iznosu od 9.873.633 EUR i potraživanja za više plaćeni porez na dobit u iznosu od 252.908 EUR i po tim osnovama Odbor direktora Društva je utvrdio Predlog Odluke o raspodjeli dobiti „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica za 2019. godinu broj 001-2083 od 15.03.2023. godine i Društvo je dana 17.03.2023. godine uputilo određeni dopis Upravi Prihoda i carina Crne Gore;
- ❖ Kako je objelodanjeno u Napomeni 34. uz finansijske iskaze, imajući u vidu da je sudska praksa postala neujednačena i da postoji veliki broj sudskih postupaka pokrenutih protiv Društva, finansijske efekte (potencijalne obaveze) neriješenih ili potencijalnih sudskih sporova Društvo ne može pouzdano da utvrdi;
- ❖ Nije bilo događaja nakon datuma izdavanja predmetnih finansijskih iskaza koji zahtjevaju korekcije u istim;
- ❖ Nijesu nastale okolnosti koje bi nepovoljno uticale da Društvo nastavi poslovanje po principu načela stalnosti poslovanja.

„Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica
U ime rukovodstva,
Petar Radulović, Zamjenik izvršnog direktora

Podgorica, 22.03.2023. godine

Šef finansijsko-računovodstvene službe:
Milica Ivanović

Milica Ivanović

VM KOD^o		 	
Društvo za reviziju i konsalting "VM KOD" doo, Podgorica	Tel: +382 20 656 810 e-mail: info@vm-kod.com http:// www.vm-kod.com	Društvo za reviziju i konsalting "R&P Auditing" doo, Podgorica	Tel: +382 20 672 604 e-mail: rpauditing@gmail.com http:// www.rpauditing.me

IZVJEŠTAJ NEZAVISNIH REVIZORA

Osnivaču i Odboru direktora „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica

Izveštaj o reviziji korigovanih finansijskih iskaza

Mišljenje sa rezervom

Izvršili smo reviziju priloženih korigovanih finansijskih iskaza „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica (u daljem tekstu: Društvo), broj iskaza 115211/2021, koji obuhvataju Iskaz o finansijskoj poziciji/Bilans stanja na dan 31. decembra 2021. godine, Iskaz o ukupnom rezultatu/Bilans uspjeha, Iskaz o tokovima gotovine i Iskaz o promjenama na kapitalu za godinu koja se završava na taj dan, kao i Napomene uz finansijske iskaze i pregled priloženih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, izuzev za efekte pitanja navedenih u našem izvještaju u odjeljku „*Osnova za mišljenje sa rezervom*“, priloženi korigovani finansijski iskazi, po svim materijalno značajnim pitanjima, daju fer prikaz finansijskog položaja Društva sa stanjem na dan 31. decembra 2021. godine, kao i rezultata njegovog poslovanja i novčanih tokova za godinu koja se završava na taj dan, u skladu sa računovodstvenim propisima koji se primjenjuju u Crnoj Gori.

Osnova za mišljenje sa rezervom

1) Kao što je navedeno u Napomeni 20.2 uz finansijske iskaze, Društvo u Bilansu stanja u okviru ostalih potraživanja sa stanjem na dan 31.12.2021. godine iskazuje potraživanja od Ministarstva finansija Crne Gore u iznosu od 9.873.633 EUR. Navedena potraživanja Društvo iskazuje shodno isplati izvršenoj u 2020. godini prema Ministarstvu finansija Crne Gore po osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 06-1136/3 od 27. maja 2013. godine kojim je, između ostalog, precizirano da se višak prihoda nad rashodima u iznosu od 70% transferišu u budžet države Crne Gore u slučajevima gdje je država 100% vlasnik. Nismo se mogli uvjeriti u realnost naplate navedenog potraživanja a pogotovo uzimajući u obzir da Ministarstvo finansija nije potvrdilo saglasnost po ovom osnovu na Izvod otvorenih stavki poslat od strane Društva na dan 09.08.2021. godine, već je Ministarstvo finansija dopisom broj 01-11175/1 od 25.08.2021. godine odgovorilo da se navedeni iznos ne može evidentirati u knjigama Društva kao potraživanje od Ministarstva finansija. Na osnovu prezentirane dokumentacije od strane Društva, navedena isplata ne može predstavljati potraživanje već je u pitanju raspodjela dobiti, pa su po ovom osnovu u Bilansu stanja Društva sa stanjem na dan 31.12.2021. godine precijenjena potraživanja i neraspoređena dobit ranijih godina.

Kao što je objelodanjeno u Napomeni 20.2 uz finansijske iskaze, Društvo u aktivi Bilansa stanja u okviru ostalih potraživanja iskazuje potraživanja za više plaćeni porez na dobit u ukupnom iznosu od 252.908 EUR, koja se odnose na period 2015-2018 godina. Od strane predstavnika Društva smo upoznati da su navedena potraživanja nastala prilikom korekcija izvršenih u finansijskim iskazima za 2019. godinu (početna stanja) primjenom MRS 8 „Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške“ i da su ista proknjižena na osnovu Zaključka Odbora direktora sa sjednice održane dana 14.10.2021. godine. Uvidom u Individualni analitički račun Društva (poreska kartica) kod Uprave prihoda i carina nismo utvrdili da su ovi iznosi evidentirani na pomenutoj poreskoj kartici i/ili da su evidentirani u Rješenju Uprave prihoda i carina-Sektor za velike poreske obveznike o izvršenom inspekcijском nadzoru kod Društva broj 03/6-3/7-21 od 27.09.2022. godine. Samim tim što navedena potraživanja nisu evidentirana na poreskoj kartici Društva kod Uprave prihoda i carina nije moguće potvrditi realnost istih, što ukazuje da su po ovom osnovu u Bilansu stanja sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, za navedeni iznos, precijenjena potraživanja i neraspoređena dobit Društva ranijih godina.

Osnova za mišljenje sa rezervom (nastavak)

1) Prema izjavi predstavnika Društva, Društvo je preduzelo određene aktivnosti za razrješenje navedene problematike u narednom periodu i po tim osnovama Odbor direktora Društva je na sjednici održanoj dana 15.03.2023. godine utvrdio Predlog Odluke o raspodjeli dobiti „Aerodromi Crne Gore“ AD, Podgorica za 2019. godinu broj 001-2083 i Društvo je dana 17.03.2023. godine uputilo određeni dopis Upravi Prihoda i carina Crne Gore.

2) Kao što je objelodanjeno u Napomeni 36. uz finansijske iskaze, Uprava prihoda i carina-Sektor za velike poreske obveznike je izvršila inspeksijski nadzor kod Društva vezano za pravilnosti obračunavanja, prijavljivanja i plaćanja poreza i drugih dažbina i po tom osnovu izdala prvo Rješenje broj 03/6-3/3-21 od 12.04.2022. godine i drugo Rješenje broj 03/6-3/7-21 od 27.09.2022. godine. Društvo je po tim osnovama podnijelo žalbe Ministarstvu finansija-Direkciji za drugostepeni poreski i carinski postupak, koje je na kraju donijelo Rješenje broj UPII-07/3-03-042/22-903/1 od 15.11.2022. godine kojim je odbijena žalba Društva kao neosnovana. Navedenim inspeksijskim nadzorom je utvrđen poreski dug Društva tj. utvrđeno je da Društvo treba da na propisane uplatne račune Uprave prihoda i carina uplati sledeće iznose:

- 2.683.448,92 EUR po osnovu poreza po odbitku za isplate udjela u dobiti (raspodjela dobiti) za period 2016-2017 i 2019-2020 godine,
- 1.630.859 EUR (razlika) po osnovu utvrđene obaveze za porez na dobit za period 01.01.-31.12.2019. godine, i
- 1.025.878,06 EUR (razlika) po osnovu utvrđenih obaveza za poreze i doprinose za period 2011-2019. godina.

Društvo je dana 23.12.2022. godine, posredstvom advokata, podnijelo tužbu Upravnom sudu protiv Ministarstva finansija Crne Gore radi poništaja Rješenja tuženog broj UPII-07/3-03-042/22-903/1 od 15.11.2022. godine.

Shodno navedenom, Društvo sa stanjem na dan 31.12.2021. godine u svom knjigovodstvu i finansijskim iskazima nije iskazalo/evidentiralo obavezu po osnovu poreza po odbitku za raspodjelu dobiti u ukupnom iznosu od 2.683.448,92 EUR, iako je ista utvrđena inspeksijskim nadzorom, evidentirana u Rješenju Uprave prihoda i carina Crne Gore o reprogramu poreskog potraživanja broj 06/01-26/2-2022 od 09.11.2022. godine i u Individualnom analitičkom računu poreskog obveznika. Na ovaj način, Društvo je u bilansu stanja sa stanjem na dan 31.12.2021. godine podcijenilo obaveze za porez po odbitku za navedeni iznos. Odnosna pozicija po ovom osnovu zavisiće od ishoda komunikacije Društva sa Ministarstvom finansija Crne Gore jer u Napomeni 36. uz finansijske iskaze Društvo navodi da su ukupna sredstva (obaveze za raspodjelu dobiti) prenešena u bruto iznosu na račun budžeta Crne Gore.

Takođe, Društvo sa stanjem na dan 31.12.2021. godine u svom knjigovodstvu i finansijskim iskazima nije iskazalo/evidentiralo obavezu po osnovu poreza na dobit za 2019. godinu (razlika) u iznosu od 1.630.859 EUR, iako je ista obaveza utvrđena inspeksijskim nadzorom, evidentirana u Rješenju Uprave prihoda i carina Crne Gore o reprogramu poreskog potraživanja broj 06/01-26/2-2022 od 09.11.2022. godine i u Individualnom analitičkom računu poreskog obveznika. Na ovaj način, Društvo je u bilansu stanja sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, za navedeni iznos, podcijenilo obaveze za porez na dobit i precijenilo neraspoređenu dobit ranijih godina.

Osnova za mišljenje sa rezervom (nastavak)

- 3) Kao što je objelodanjeno u Napomeni 28. uz finansijske iskaze, Društvo u Bilansu stanja u okviru dugoročnih odloženih prihoda i primljenih donacija sa stanjem na dan 31.12.2021. godine iskazuje odloženi prihod u iznosu od 281.000 EUR, koji predstavlja donaciju od strane Vlade Republike Italije po osnovu granta Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD). Navedena sredstva su iskorišćena za izradu idejnih rješenja za projekat modernizacije i rekonstrukcije aerodroma Tivat, sa planiranim finansiranjem od strane EBRD. Sama organizacija projekta je u zastoju od 2015. godine. Društvo se obavezalo da će u slučaju da se ugovor o kreditiranju ne zaključi izvršiti povraćaj novca koji je Vlada Republike Italije donirala uvećan za naknade koje mogu prosteći iz navedenog ugovora zbog otkazivanja saradnje. Shodno tome da se nismo uvjerali da će doći do realizacije navedenih ugovora i da će kredit EBRD biti odobren, mišljenja smo da „Dugoročni odloženi prihodi“ iskazani u Bilansu stanja na dan 31.12.2021. godine u iznosu od 281.000 EUR ne predstavljaju realnu poziciju, kao i da treba preispitati odnosnu poziciju po ovom osnovu „Građevinski objekti u pripremi“.

Uzimajući u obzir da se najveći dio pitanja navedenih u prethodne tri tačke inicijalno odnosi na period prije 2021. godine, Društvo treba da na odgovarajući način primijeni MRS 8 "Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške" prilikom vršenja potrebnih ispravki retrospektivno/retroaktivno a shodno navedenom u tim tačkama i shodno eventualno drugim materijalno značajnim pitanjima iz prethodnog perioda (godina).

Reviziju smo izvršili u skladu sa Međunarodnim standardima revizije primjenjivim u državi Crnoj Gori. Naša odgovornost prema tim standardima je detaljnije opisana u odeljku "Odgovornosti revizora za vršenje revizije finansijskih iskaza". Nezavisni smo od Društva u skladu sa Kodeksom etike za profesionalne računovođe (IESBA Kodeks) i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa IESBA Kodeksom.

Vjerujemo da su revizijski dokazi koje smo pribavili dovoljan i odgovarajući osnov za izražavanje našeg mišljenja sa rezervom.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući dalje rezerve u odnosu na dato mišljenje skrećemo pažnju na sljedeća pitanja:

- Kao što je objelodanjeno u Napomeni 17. uz finansijske iskaze, najveći dio nekretnina iskazanih u knjigovodstvu i bilansu stanja Društva na dan 31.12.2021. godine je u listovima nepokretnosti/posjedovnim listovima kod Uprave za katastar Crne Gore evidentiran kao svojina države Crne Gore, raspolaganje Vlada Crne Gore sa pravom upravljanja od strane "Aerodromi Crne Gore" AD, Podgorica. Takođe, u listu nepokretnosti 4 KO „Privredna zona“ Kotor je za zemljište površine 19.733 m², koje je u knjigovodstvu Društva i Bilansu stanja evidentirano kao imovina Društva, upisan kao nosilac prava korišćenja društveno preduzeće „JAT“ Beograd. Paragraf 74a MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema“ precizira da je u finansijskim izvještajima potrebno objelodaniti postojanje i iznose ograničenja vlasništva nad nekretninama. Društvo je u skladu sa zahtjevima paragrafa 74a MRS 16, u Napomeni 17. uz finansijske iskaze, objelodanilo postojanje ograničenja vlasništva nad ovim nekretninama bez navođenja iznosa. Takođe, Društvo je u istoj Napomeni, između ostalog, navelo da su se građevinski objekti i zemljište (predmetne nepokretnosti) nalazili u poslovnim knjigama Društva kada je vršena procjena kapitala za potrebe transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo (2013. godina) i da su građevinski objekti i zemljište bili dio uloga Vlade Crne Gore po tom osnovu. U tom slučaju Društvo je trebalo ili treba da u katastru nepokretnosti Uprave za katastar Crne Gore registruje navedene promjene nastale unosom uloga (nekretnina) Vlade Crne Gore u akcionarsko društvo „Aerodromi Crne Gore“. Isto tako, uzimajući u obzir da je osnivač i 100% vlasnik Društva Vlada Crne Gore, da Društvo navedene nepokretnosti stvarno koristi i da ostvaruje prihode od kontinuirane upotrebe tih nepokretnosti, smatramo da Društvo treba da u komunikaciji sa predstavnicima države Crne Gore na odgovarajući način reguliše navedenu problematiku, uvažavajući i odredbe relevantnog Zakona o državnoj imovini, i da zavisno od toga svojom računovodstvenom politikom precizira sve neophodne elemente za knjigovodstveno evidentiranje navedenih nepokretnosti na odgovarajući način.

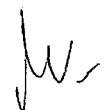
Skretanje pažnje (Nastavak)

- Društvo je u Napomeni 34. uz finansijske iskaze objelodanilo pitanja sudskih sporova. Protiv Društva se vodi značajan broj sudskih postupaka po raznim osnovama, jedan dio se odnosi na postupke pokrenute od strane jednog broja zaposlenih i bivših zaposlenih po osnovu radnih odnosa (tužbe za neisplaćene naknade po osnovu neiskorišćenih godišnjih odmora, neisplaćene prekovremeni/noćni/minuli rad, zimnice, topli obrok, jubilarne nagrade i slično za period od 2008-2018), a postoji i određeni broj drugih sudskih postupaka pokrenutih protiv Društva vezano za utvrđivanje prava zakupa i naknada štete, utvrđivanje prava svojine, naknadu štete izmakle dobiti i drugo. Društvo u Bilansu stanja na dan 31.12.2021. godine iskazuje određena rezervisanja za obaveze po osnovu sporova iz radnih odnosa i to dugoročna rezervisanja u iznosu od 1.178.195 EUR (vidi Napomenu 25. uz finansijske iskaze) i kratkoročna rezervisanja u iznosu od 1.102.414 EUR (vidi Napomenu 29. uz finansijske iskaze). Društvo je u Napomenama 5, 25, 29 i 31 uz finansijske iskaze detaljno objelodanilo problematiku ovih radnih sporova i između ostalog navelo da je izvršilo korekciju (ukidanje) određenih obaveza po ovom osnovu iskazanih u redovnim godišnjim finansijskim iskazima za 2021. godinu i prethodnim finansijskim iskazima, koja se u najvećem dijelu odnosi na ukidanje preostalih obaveza po tužbama zaposlenih za startni dio zarada za period 2011-2018 u ukupnom iznosu od 3.979.906 EUR a shodno presudama Višeg suda u Podgorici koje su izrečene u korist Društva.

Uzimajući u obzir da se protiv Društva vodi veći broj sudskih postupaka po raznim osnovama, Društvo nam nije za sve sudske sporove prezentiralo adekvatnu dokumentaciju vezano za način i osnovu vršenja rezervisanja po osnovu sudskih sporova u skladu sa smjernicama MRS 37 „Rezervisanje, potencijalne obaveze i potencijalna imovina“ a nismo se uvjerali ni da računovodstvena politika Društva vezana za vršenje rezervisanja (Napomena 3.16 uz finansijske iskaze) precizno i detaljno definiše kriterijume i način vršenja rezervisanja po osnovu sudskih sporova. Takođe, sprovedenim revizorskim procedurama smo utvrdili da je Društvo prilikom obračuna rezervisanja bruto obaveza za sporove iz radnih odnosa za period 2008-2018 godine primjenjivalo stope poreza i doprinosa koje važe u 2022. godini a u skladu sa relevantnim propisima treba primjenjivati stope koje su važile na dan kada su ta primanja iz radnih odnosa trebala da budu isplaćena.

Društvo je u Napomeni 34. uz finansijske iskaze navelo da imajući u vidu da je sudska praksa postala neujednačena, da postoji više faktora koji utiču na iznose sporova a koji se mijenjaju po prigovoru Društva tako i na konačne ishode postupaka, Društvo nije moglo pouzdano da utvrdi iznose potencijalnih obaveza po ovom osnovu.

- Računovodstvenom politikom Društva (Napomena 3.8 uz finansijske iskaze) je za računovodstvene svrhe predviđena primjena proporcionalnog metoda amortizacije i za vršenje amortizacije osnovnih sredstava predviđene su stope amortizacije u određenom rasponu. Društvo je prilikom vršenja amortizacije određenih osnovnih sredstava u upotrebi za 2021. godinu koristilo uglavnom veće amortizacione stope od definisanih raspona preciziranih računovodstvenom politikom, iz razloga jer je primjenjivalo stope utvrđene preostalim vijekom upotrebe osnovnih sredstava definisanim u Izvještaju o izvršenoj procjeni vrijednosti osnovnih sredstava sa stanjem na dan 31.12.2019. godine. Društvo po navedenom osnovu treba da uskladi predmetnu računovodstvenu politiku.
- Nijesmo prisustvovali redovnom godišnjem popisu nekretnina, postrojenja, opreme i zaliha materijala, rezervnih djeloava i alata i inventara Društva sa stanjem na dan 31.12.2021. godine, iz razloga što smo za obavljanje revizije redovnih finansijskih iskaza Društva za 2021. godinu angažovani nakon datuma popisa tj. dana 16.05.2022. godine. Kao alternativne revizorske procedure za provjeru iskazanih stanja po ovom osnovu koristili smo Izvještaj o procjeni fer vrijednosti nekretnina, zemljišta, opreme i nematerijalnih ulaganja Društva sa stanjem na dan 31.12.2021. godine izdat dana 19.04.2022. godine od strane procjenjivača "Crowe MNE" DOO, Podgorica i Izvještaj o procjeni vrijednosti zaliha Društva na dan 31.12.2021. godine izdat dana 15.03.2022. godine od strane „MVC“ DOO, Podgorica. Zbog značajnog proteklog vremenskog roka od dana godišnjeg popisa do dana našeg angažovanja i zbog velike značajnosti pozicija koje su predmet popisa ipak ističemo navedenu činjenicu o neprisustvovanju predmetnom popisu.

Ključna revizijska pitanja

Ključna revizijska pitanja su ona pitanja koja su po našem profesionalnom prosuđivanju bila od značajne važnosti za vršenje revizije predmetnih finansijskih iskaza. Tim pitanjima smo se bavili u kontekstu vršenja revizije korigovanih finansijskih iskaza kao cjeline i pri formiranju našeg mišljenja o predmetnim finansijskim iskazima, i stoga mi ne dajemo zasebno mišljenje o tim pitanjima. Izuzev pitanja opisanih u odjeljku „Osnova za mišljenje sa rezervom“, u skladu sa planom revizije i smjericama standarda revizije, odredili smo da su i niže navedena pitanja bitna za izvještavanje.

<i>Ključna revizijska pitanja</i>	<i>Odnos revizije prema ključnim revizijskim pitanjima</i>
<i>Prihodi od prodaje i ostali prihodi iz redovnog poslovanja</i>	
<p>Kao što je Društvo objelodanilo u Napomeni 4. uz finansijske iskaze, prihodi od prodaje u 2021. godini su iskazani u ukupnom iznosu od 18.946.570 EUR (u 2020. godini iznosili su 6.722.303 EUR). Kao što je Društvo objelodanilo u Napomeni 5. uz finansijske iskaze, ostali prihodi iz poslovanja Društva u 2021. godini su iznosili 3.373.051 EUR (u 2020. godini iznosili su 1.872.039 EUR).</p>	<p>Na osnovu plana revizije, pregledali smo određenu dokumentaciju po ovom osnovu putem revizorskog uzorkovanja. Od strane nadležne službe Društva po ovom osnovu su nam prezentirane fakture ispostavljane avio kompanijama i drugim korisnicima usluga, pregledi o izvršenim transportima koji sadrže podatke za obračune, cjenovnici, ugovori sa avio kompanijama i drugim korisnicima usluga (zakup, reklamni panoi, parking i drugo), nalozi za knjiženje i druga potrebna dokumentacija. Takode od strane predstavnika Društva nam je dostavljena Odluka Odbora direktora o Podsticajnoj šemi broj 01-4299 od 23.06.2020. godine, koja se primjenjivala u 2021. godini, knjižna odobrenja i uzorci obračuna za određene avio kompanije na osnovu čega je Društvo na kraju 2021. godine odobrilo popuste/diskonte kupcima u ukupnom iznosu od 1.202.856 EUR (konto 4399000).</p>
<i>Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi</i>	
<p>Kao što je navedeno u bilansu uspjeha Društva, troškovi zaposlenih po osnovu zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda (pozicija redni broj 211) u 2021. godini su iznosili ukupno 14.149.220 EUR i odnosili su se na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ troškove bruto zarada u iznosu od 11.711.872 EUR (konta 520); ▪ troškove doprinosa na zarade i naknade zarada na teret poslodavca u iznosu od 1.247.271 EUR (konta 521); ▪ troškove naknada ugovora o djelu u iznosu od 138.893 EUR (konta 522); ▪ troškove naknada članovima Odbora direktora i Revizorskog odbora u ukupnom iznosu od 137.794 EUR (konta 526); ▪ troškove ostalih ličnih rashoda i naknada (otpremnine, jubilarne nagrade, troškovi prevoza, zimmica, dnevnica, troškovi pomoći) u ukupnom iznosu od 913.390 EUR (konta 529). 	<p>Na osnovu procijenjenih rizika i plana revizije, sproveli smo testove kontrola iskazanih troškova zarada, naknada zarada i ostalih ličnih rashoda za 2021. godinu i identifikovali smo kontrole uspostavljene od strane Društva za vršenje obračuna po ovim osnovama.</p> <p>Naša revizija po ovom osnovu je bila usmjerena na sprovođenje testova putem uzorkovanja i testiranja određene dokumentacije (relevantnih internih propisa, računovodstvenih kartica i naloga za knjiženje, uzoraka ugovora o radu, ugovora o djelu, obračunskih platnih lista, relevantnih internih odluka po raznim osnovama i druge potkrepljujuće dokumentacije) u cilju dobijanja odgovarajućih dokaza u pogledu obračuna i iskazivanja navedenih troškova u skladu sa relevantnim propisima i računovodstvenim politikama Društva.</p> <p>Od strane Društva nam je prezentiran Kolektivni ugovor Aerodroma broj 01-167 od 16.01.2019. godine koji se primjenjivao u 2021. godini a kojim se uređuju prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih u Društvu i druga pitanja od značaja za međusobne odnose učesnika ovog Kolektivnog ugovora. Sporazumom o utvrđivanju obračunske vrijednosti koeficijenata broj 01-1608 od 13.02.2020. godine, koji je bio u primjeni u 2021. godini, utvrđena je obračunska vrijednost koeficijenta na nivou Društva u bruto iznosu koji ne može biti niži od 358 EUR.</p>

Ključna revizijska pitanja (nastavak)

<i>Ključna revizijska pitanja</i>	<i>Odnos revizije prema ključnim revizijskim pitanjima</i>
<i>Nekretnine, postrojenja i oprema</i>	
<p>U bilansu stanja Društva sa stanjem na dan 31.12.2021. godine iskazana je vrijednost nekretnina postrojenja i opreme u ukupnom iznosu od 123.505.033 EUR od kojeg se na zemljište i objekte odnosi 115.714.002 EUR, na postrojenja i opremu 7.100.725 i na ostalu opremu i investicije u toku 690.286 EUR.</p> <p>Društvo, nakon početnog priznavanja nekretnine, postrojenja i opremu vrednuje primjenom modela revalorizacije u skladu sa smjernicama MRS 16.</p> <p>Društvo je sa stanjem na dan 31.12.2021. godine izvršilo procjenu vrijednosti osnovnih sredstava po kom osnovu je izdat i prezentiran izvještaj procjenjivača "Crowe MNE" doo, Podgorica od 19.04.2022. godine. Takođe, od strane "Crowe MNE" doo, Podgorica je prethodno dana 28.07.2021. godine izdat Izvještaj o procjeni fer vrijednosti osnovnih sredstava kompanije Aerodromi Crne Gore a.d. na dan 31. decembar 2019. godine.</p>	<p>Na osnovu procjene rizika i plana revizije, mi smo putem uzorkovanja sprovedi određene testove kontrola za vrednovanje iskazanih pozicija nekretnina, postrojenja i opreme.</p> <p>Sprovedenim revizorskim procedurama je utvrđeno da Društvo za pojedine pozicije nekretnina-objekata (putnički terminali, platforma i rulne staze, platoi i saobraćajnice, poletno sletne staze i dr.) iskazuje rezidualne vrijednosti u značajnim iznosima, što ima uticaj na umanjenje troškova amortizacije za obračunski period. Paragraf 53 MRS 16 navodi „U praksi, rezidualna vrijednost sredstva je često beznačajna i u takvim okolnostima je nebitna kod izračunavanja iznosa koji se amortizuje“. Prema izjavi predstavnika računovodstva Društva, navedene rezidualne vrijednosti su utvrđene od strane angažovanih procjenjivača "Crowe MNE" d.o.o., Podgorica prilikom vršenja procjene vrijednosti osnovnih sredstava na dan 31.12.2019. godine i na dan 31.12.2021. godine i iskazane su u excel tabelama kao sastavni dio izvršene procjene. Takođe, od strane predstavnika Društva smo upoznati da su navedeni procjenjivači dostavili objašnjenje za iskazane rezidualne vrijednosti u kojem navode da su u pitanju specifični objekti i nepokretnosti i da u tim situacijama postoji mogućnost iskazivanja procentualno značajnih rezidualnih vrijednosti.</p> <p>Društvo u tekućoj 2021. i prethodnoj 2020. godini nije vršilo prenos na neraspoređenu dobit dijela revalorizacionih rezervi za osnovna sredstva koja su u upotrebi, koja je mogućnost dozvoljena paragrafom 41 MRS 16 „Nekretnine, postrojenja i oprema“.</p>

Ostala pitanja

Revizija korigovanih finansijskih iskaza

Ovaj Izvještaj revizora se odnosi na reviziju korigovanih finansijskih iskaza Društva za 2021. godinu, izvršenu u skladu sa Međunarodnim standardima revizije. Isti je u skladu sa Pismom o angažovanju za obavljanje revizije korigovanih finansijskih izvještaja „Aerodroma Crne Gore“ AD, Podgorica za 2021. godinu broj 02/1-795 od 01.02.2023. godine izdat od strane dva društva za reviziju „VM KOD“ d.o.o. Podgorica i „R&P AUDITING“ d.o.o. Podgorica. Članom 41. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama Društva predviđena je mogućnost vršenja revizije usaglašenosti, što ne predstavlja ovaj izvještaj revizora.

Korigovani finansijski iskazi „Aerodroma Crne Gore“ AD, Podgorica za 2021. godinu, koji su bili predmet ove revizije, inicijalno su sačinjeni 17.02.2023. godine, utvrđeni su Odlukom Odbora direktora Društva broj 001-2084 od 15.03.2023. godine a predati su nadležnom organu (Upravi prihoda i carina Crne Gore) dana 17.03.2023. godine.

Obim i predmet revizije finansijskih iskaza

U cilju potpunijeg razumijevanja opsega i predmeta revizije finansijskih iskaza Društva za 2021. godinu navodimo da se revizija finansijskih iskaza obavlja u skladu sa Međunarodnim standardima revizije koji propisuju sprovođenje propisanih revizorskih procedura i provjeru sistema internih (unutrašnjih) kontrola u mjeri koja je dovoljna za izdavanje mišljenja da li predmetni finansijski iskazi kao cjelina, po svim materijalno značajnim pitanjima, daju fer i realan prikaz u skladu sa prezentiranom potkrepljujućom dokumentacijom. Prag materijalnosti se određuje u skladu sa smjernicama Međunarodnog standarda revizije 320 „Materijalnost u planiranju i sprovođenju revizije“.

Ova revizija finansijskih iskaza ne predstavlja reviziju efikasnosti, efektivnosti i ekonomičnosti poslovanja subjekta revizije (Društva) i ne podrazumijeva da se vrše detaljne analize i izvještavanje o svim pitanjima poslovanja subjekta revizije kao što su pitanja realizacija/ostvarenje finansijskog plana, uskladenosti sa svim zakonima i eksternim i internim propisima koji tangiraju poslovanje subjekta revizije (npr. Zakon o javnim nabavkama, Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru i drugi). Samim tim mi smo se oslanjali na dokumentaciju koja je predstavljala dovoljnu osnovu za izdavanje našeg revizorskog mišljenja i nijesmo pristupali detaljnijem analiziranju navedenih pitanja.

Prethodne revizije finansijskih iskaza i izmjene Prijava poreza na dobit

Revizija redovnih godišnjih finansijskih iskaza „Aerodroma Crne Gore“ AD, Podgorica za 2021. godinu, u skladu sa Ugovorom o reviziji, vršena je od strane dva društva za reviziju „VM KOD“ d.o.o. Podgorica i „R&P AUDITING“ d.o.o. Podgorica, po kom osnovu je dana 13.06.2022. godine izdato mišljenje sa rezervom po većem broju osnova i skretanje pažnje na veći broj pitanja.

Reviziju finansijskih iskaza Društva za 2020. godinu vršio je drugi revizor koji je po tom osnovu dana 06.12.2021. godine izdao mišljenje sa rezervom po većem broju osnova i skretanje pažnje na veći broj pitanja.

Dana 21.10.2021. godine, od strane revizora koji je inicijalno vršio reviziju finansijskih iskaza Društva za 2019. godinu, izdat je i drugi Izvještaj o izvršenoj reviziji finansijskih izvještaja Društva za 2019. godinu sačinjen na osnovu ispravljenih finansijskih iskaza za 2019. godinu.

Društvo je dana 19.04.2022. godine, shodno izvršenom inspekcijском nadzoru i nalazu Uprave prihoda i carina-Sektor za velike poreske obveznike, predalo izmijenjene Prijave poreza na dobit za 2019. godinu i za 2020. godinu.

Dana 17.03.2023. godine Društvo je nadležnom organu predalo izmijenjenu Prijavu poreza na dobit za 2021. godinu, kojom je utvrdilo da ne postoji obaveza za porez na dobit koja je bila utvrđena prethodnom Prijavom poreza na dobit za 2021. godinu u iznosu od 591.144 EUR.

Ostala pitanja (Nastavak)

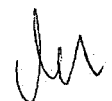
Ostalo

Računovodstvenom politikom Društva (Napomena 3.12 uz finansijske iskaze i član 26. Pravilnika o računovodstvu i računovodstvenim politikama) je predviđeno da se indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potraživanja kupaca vrši kod potraživanja od kupaca kod kojih je od roka za naplatu prošlo najmanje 365 dana a da Odluku o indirektnom otpisu na predlog Komisije za popis donosi Odbor direktora Društva. Kao što je navedeno u Napomeni 12. uz finansijske iskaze, Društvo je u predmetnim korigovanim finansijskim iskazima iskazalo indirektnu ispravku vrijednosti potraživanja od „Montenegro Airlines“ DOO, Podgorica na teret troškova u ukupnom iznosu od 5.751.392 EUR. Po ovom osnovu nam nije prezentirana Odluka Odbora direktora Društva, ali je Odbor direktora usvojio Odluku o utvrđivanju predmetnih izmijenjenih finansijskih iskaza Društva za 2021. godinu broj 001-2084 od 15.03.2023. godine.

Društvo u korigovanom bilansu uspjeha u 2021. godini nije iskazalo promjene na pozicijama vezanim za „Bruto rezultat drugih stavki rezultata/povezanih sa kapitalom“ koje se odnose na pozicije Bilansa uspjeha redni broj 250 i 258, što ima uticaj na nerealno iskazivanje „Neto sveobuhvatnog rezultata“ (pozicija redni broj 260 Bilansa uspjeha). Isto tako, Društvo nije u korigovanom bilansu uspjeha iskazalo zaradu po akciji (pozicija Bilansa Uspjeha redni broj 261), kako je predviđeno MRS 33 “Zarade po akcijama“.

Kao što je objelodanjeno u Napomenama 3.6 i 27 uz finansijske iskaze, Društvo u Bilansu stanja na dan 31.12.2021. godine iskazuje odložene poreske obaveze u ukupnom iznosu od 6.242.670 EUR i to po osnovu privremenih razlika između knjigovodstvene i poreske osnovice osnovnih sredstava i po osnovu efekata izvršene revalorizacije osnovnih sredstava. Društvo je za obračun ovih odloženih poreskih obaveza, pozivajući se na određene paragrafe MRS 12, primijenjivalo stopu od 9% koja je bila važeća na datum bilansa stanja (31.12.2021. godine). Skupština Crne Gore je donijela izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit pravnih lica kojima je, između ostalog, od 01.01.2022. godine propisana primjena progresivnih stopa poreza na dobit od 9,12 i 15%. Uzimajući u obzir navedeno, Društvo je moglo razmotriti mogućnost da prilikom obračuna odloženog poreza u 2021. godini razmotri primjenu navedenih progresivnih stopa (paragrafi 47 i 60a MRS 12 “Porezi na dobit”), ali u svakom slučaju od 2022. godine navedene stope će značajno uticati na promjene utvrđenih/iskazanih odloženih poreskih obaveza.

Prilikom eventualnog analiziranja rezultata poslovanja Društva, treba imati u vidu da su 2020. i 2021. godina bile pod uticajem pandemije izazvane korona virusom (COVID-19). Takođe, u sagledavanju poslovanja Društva u budućem periodu treba imati u vidu eventualne efekte ukrajinske krize koja je izazvana u 2022. godini i koja još uvijek traje.

Odgovornost rukovodstva i lica koji su zaduženi za sačinjavanje finansijskih iskaza

Rukovodstvo Društva je odgovorno za pripremanje, sastavljanje i fer prezentaciju priloženih finansijskih iskaza u skladu sa računovodstvenim propisima Crne Gore i za one interne kontrole za koje Rukovodstvo odredi da su potrebne za omogućavanje sastavljanja i objektivnog prikazivanja finansijskih iskaza koji ne sadrže pogrešne informacije od materijalnog značaja nastale usled pronevjera ili grešaka.

Prikom sastavljanja finansijskih iskaza, Rukovodstvo Društva preuzima odgovornost za procjenjivanje sposobnosti Društva da nastavi sa poslovanjem u neograničenom vremenskom periodu u budućnosti, za objavljivanje svih pitanja vezanih za koncept vremenski neograničenog poslovanja ako je to primjenljivo i korišćenje računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja, osim ako ne postoji namjera da se prekine poslovanje ili likvidira Društvo ili nema druge realne alternative.

Lica koja su zadužena za upravljanje Društvom su odgovorna za nadziranje procesa finansijskog izvještavanja kojeg je Društvo ustanovilo.

Odgovornost revizora za vršenje revizije finansijskih iskaza

Naši ciljevi su da steknemo razumno uvjerenje o tome da li su priloženi finansijski iskazi kao cjelina bez značajnog pogrešnog prikaza usled pronevjera ili grešaka i da izdamo revizorski izvještaj koje uključuje naše mišljenje o finansijskim iskazima. Razumno uvjerenje je uvjerenje višeg stepena, ali nije garancija da će revizija, obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešni prikazi mogu nastati usled pronevjera ili grešaka i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovi tih finansijskih iskaza.

Kao sastavni dio revizije, u toku sprovođenja revizije, u skladu sa Međunarodnim standardima revizije, mi stvaramo profesionalna prosuđivanja i održavamo profesionalni skepticizam. Mi, takođe:

- prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikaza finansijskih iskaza zbog eventualnih pronevjera ili grešaka, formiramo i obavljamo revizijske postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizijske dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za izražavanje našeg mišljenja. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikaza nastalog usled pronevjera je veći od rizika nastalog usled grešaka, jer pronevjera može uključivati tajne sporazume, zloupotrebe, namjerno puštanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilazanje internih kontrola;
- stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za sprovođenje revizije kako bi smo formirali revizijske postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o efikasnosti sistema internih kontrola primijenjenih u Društvu;
- ocjenjujemo opravdanost primijenjenih računovodstvenih politika i prihvatljivost računovodstvenih procjena i povezanih napomena nastalih i objavljenih od strane Rukovodstva Društva;
- donosimo zaključke o primjerenosti primjene, od strane Rukovodstva Društva, računovodstvene osnove utemeljene na vremenskoj neograničenosti poslovanja i, na osnovu pribavljenih revizijskih dokaza, donosimo zaključke o tome postoji li značajna neizvjesnost u vezi sa događajima ili okolnostima koji mogu stvarati značajnu sumnju u sposobnost Društva da nastavi sa poslovanjem u neograničenom vremenskom periodu u budućnosti. Ako zaključimo da postoji značajna neizvjesnost po tom osnovu, od nas se zahtijeva da u revizorskom izvještaju skrenemo pažnju na povezane napomene uz finansijske iskaze ili, ako takve napomene nisu odgovarajuće, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci se temelje na revizijskim dokazima pribavljenim sve do datuma našeg izvještaja. Međutim, budući događaji ili okolnosti mogu uzrokovati da Društvo u budućnosti prekine sa konceptom vremenski neograničenog poslovanja.
- ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih iskaza, uključujući i napomene uz finansijske iskaze, kao i to da li finansijski iskazi odražavaju transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

Odgovornost revizora za vršenje revizije finansijskih iskaza (nastavak)

Mi komuniciramo sa Rukovodstvom klijenta o planiranom obimu i vremenskom rasporedu predmetne revizije i važnim revizijskim nalazima, uključujući i pitanja vezano za eventualne nedostatke u internim kontrolama koji mogu biti otkriveni tokom naše revizije.

Mi takođe obavještavamo Rukovodstvo klijenta da smo postupali u skladu sa relevantnim etičkim zahtjevima u vezi sa našom nezavisnošću i da ćemo komunicirati sa njima o svim odnosima i drugim pitanjima za koja se može razumno smatrati da mogu uticati na našu nezavisnost i, gdje je primjenljivo, o zaštitnim mehanizmima po toj osnovi.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima

Godišnji izvještaj menadžmenta shodno zahtjevima odredbi Zakona o računovodstvu

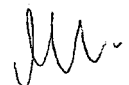
Odredbe Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“, br. 145/21 i 152/22) propisuju da su velika pravna lica dužna da sastavljaju i dostavljaju Poreskoj upravi Crne Gore godišnji Izvještaj menadžmenta čiji je sadržaj propisan članovima 12, 14 i 15 navedenog zakona. Član 24. Zakona o reviziji („Sl. list CG“ broj 001/17) propisuje da revizorski izvještaj treba da sadrži mišljenje da li je godišnji Izvještaj menadžmenta usklađen sa priloženim finansijskim iskazima i da li je sačinjen u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu.

Društvo nam je po tom osnovu prezentiralo Izvještaj o poslovanju za 2021. godinu broj 01-3309 od 21.04.2022. godine i korigovani Izvještaj o poslovanju za 2021. godinu broj 02/1-1665 od 01.03.2023. godine. Prema našem mišljenju, naziv Izvještaja je drugačiji nego što je navedeno u članu 12. pomenutog Zakona o računovodstvu (Izvještaj menadžmenta) ali se sadržaj istog odnosi na navedenu materiju. Naime, finansijske informacije sadržane u prezentiranom korigovanom Izvještaju o poslovanju Društva za 2021. godinu su usklađivane sa priloženim korigovanim finansijskim iskazima Društva za 2021. godinu. Međutim, prema našem mišljenju prezentirani Izvještaj o poslovanju za 2021. godinu (Izvještaj menadžmenta) ne sadrži kao poseban dio Izjavu o primjeni kodeksa korporativnog upravljanja kako je predviđeno članom 15. relevantnog Zakona o računovodstvu.

Naše procedure u vezi sa godišnjim Izvještajem menadžmenta bile su ograničene na procjenjivanje da li su finansijske informacije prikazane u Izvještaju menadžmenta usklađene sa godišnjim finansijskim iskazima a nisu uključivale detaljan pregled ostalih informacija uključenih u predmetnom Izvještaju koje proizilaze ili mogu proizići iz nerevidiranih finansijskih ili drugih izvještaja.

Izveštaj revizorskom odboru Društva o ključnim pitanjima koja proizilaze iz revizije na osnovu zahtjeva odredbi Zakona o reviziji

U skladu sa članom 28. Zakona o reviziji ("Sl. list CG", br. 001/17), Društvo za reviziju je dužno da izvjesti revizorski odbor Društva o ključnim pitanjima koja proizilaze iz revizije finansijskih iskaza, a naročito o radu i propustima unutrašnje kontrole. Po tom osnovu obavještavamo revizorski odbor Društva da su sva bitna pitanja koja proizilaze iz predmetne revizije finansijskih iskaza navedena u ovom revizorskom izvještaju. Što se tiče pitanja vezano za unutrašnje kontrole, skrećemo pažnju na odredbe Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Sl. list CG" br. 75/18) čiji je obveznik primjene Društvo u skladu sa članom 2. tog zakona. Društvo u 2021. godini nije imalo imenovano lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unaprijeđenju upravljanja i kontrola (član 7 zakona), lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima (član 14 zakona) i imenovano lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare (član 52 zakona), ali su ista imenovana Odlukom Odbora direktora Društva broj 001-1274 od 16.02.2023. godine. Takođe, članovima 19-49 Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru je propisano organizovanje i obavljanje unutrašnje revizije, kao dio sistema upravljanja i unutrašnjih kontrola. Društvo u 2021. godini nije imalo Rukovodioca interne revizije i nijesu bila usvojena potrebna interna dokumenta za rad interne revizije. Kao što je navedeno u Napomeni 36. uz finansijske iskaze, Društvo je u 2022. godini imenovalo šefa Službe interne revizije i utvrdilo određena interna dokumenta potrebna za rad interne revizije.

Izveštaj o drugim zakonskim i regulatornim zahtjevima (nastavak)

Izjava o odvojenoj računovodstvenoj evidenciji

Društvo je operator aerodroma Podgorica i Tivat i pružalac usluga zemaljskog opsluživanja te je, shodno članu 6, stav 1 Pravilnika o pružanju usluga zemaljskog opsluživanja na aerodromu ("Sl. list CG", br. 068/15), donijetog od Agencije za civilno vazduhoplovstvo uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, dužno da vodi odvojenu računovodstvenu evidenciju radi posebnog iskazivanja rezultata poslovnih aktivnosti koje se odnose na pružanje usluga zemaljskog opsluživanja, od drugih djelatnosti, u skladu sa računovodstvenim propisima.

U skladu sa članom 6. stav 4 pomenutog Pravilnika, Izveštaj nezavisnog ovlašćenog revizora treba da sadrži izjavu da li je računovodstvena evidencija operatora aerodroma i pružaoca usluga odvojena i da li u finansijskom izvještaju operatora aerodroma ima povezanih finansijskih tokova između pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i njegovih djelatnosti kao operatora aerodroma.

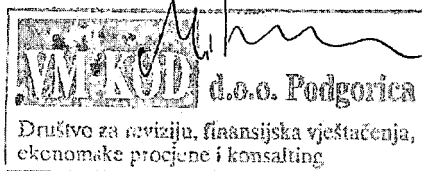
Od strane računovodstvene službe Društva nam je po ovom osnovu prezentirana određena dokumentacija: analitičke evidencije iz glavne knjige knjigovodstva, Izveštaj o razdvajanju prihoda i rashoda djelatnosti pružanja usluga zemaljskog opsluživanja od prihoda i rashoda djelatnosti aerodromskog operatora za 2021. godinu sa pratećim excel tabelama, Izveštaj Komisije za realizaciju mjera i radnji vezanih za vođenje predmetne odvojene računovodstvene evidencije broj 01-2140 od 28.02.2020. godine, Izveštaj o vođenju odvojene računovodstvene evidencije aktivnosti pružanja usluga zemaljskog opsluživanja za 2020. godinu izdat u skladu sa Međunarodnim standardom za angažmane sa izražavanjem uvjerenja 3000 od strane „HLB Mont Audit“ doo, Podgorica zavodni broj kod Društva 01/3-3732/1 od 10.05.2022. godine i drugo. Takođe, od računovodstvene službe Društva smo upoznati da od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo i/ili od strane Društva ne postoje usvojene/donijete Smjernice ili Pravilnik o načinu vođenja predmetnih odvojenih računovodstvenih evidencija i propisani obrasci za izvještavanje po tom osnovu, ali da je izrada Smjernica po tom osnovu u toku. Na taj način bi, prema našem mišljenju, trebali da budu usvojeni i detaljno opisani model računovodstvenog razdvajanja, metode raspodjele troškova i prihoda, procesi i procedure/ključevi za alokacije, eventualni interni transferi i drugo potrebno za vođenje predmetnog odvojenog računovodstva i izvještavanje po tom osnovu na ispravan i provjerljiv način. Isto tako, od strane Društva nam nije prezentirano da se za sve prihode i troškove po ovom osnovu vrši knjigovodstveno evidentiranje (kontiranje) posebno za aerodrom Podgorica a posebno za aerodrom Tivat (postoji mogućnost knjigovodstvenog vođenja klase 9 kontnog okvira-računi nosioca troškova i mjesta troškova).

Na osnovu prethodno navedenog, izjavljujemo da ne možemo potvrditi da je računovodstvena evidencija Društva odvojena po pitanju pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i drugih usluga operatora aerodroma u skladu sa računovodstvenom praksom i propisima i samim tim ne možemo potvrditi da Društvo nema povezanih finansijskih tokova između pružanja usluga zemaljskog opsluživanja i njegovih djelatnosti kao operatora aerodroma.

Podgorica, 22. mart 2023. godine

„VM KOD“ DOO, Podgorica

Veselin Miličić, Revizor
br. licence 004

„R&P Auditing“ DOO, Podgorica

Vesna Radunović, Revizor
br. licence 017

Radunović Vesna

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU /BILANS USPJEHA/
u periodu od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine

Broj iskaza
115211/2021

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: Ivanović Milica	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA	

Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina
1	2	3	4	5	6
60 i 61	1. Prihodi od prodaje - neto prihod	201	4	18946570	6722303
630 i 631	2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje	202			
62	3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe	203			
	4. Ostali prihodi iz poslovanja (205 do 207)	204		7502526	1872039
64 i 65	a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	205	5	2298275	973825
67, 691 i 692	b) Ostali prihodi iz poslovanja	206	5	4926404	898214
68, sem 683 i 685	c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	207	5	277847	
	5. Troškovi poslovanja (209+210+210a)	208	8	4752033	6272077
50 i 51	a) Nabavna vrijednost prodate robe i troškovi materijala	209	6	1006504	745702
53, 54 (dio) i 55	b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	210	7	1822175	3635011
540	c) Amortizacija	210 a	8	1923354	1891364
	6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi (212+213)	211	9	14149221	14615024
52 (dio)	a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	212	9	8775220	9178580
	b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	213		5374001	5436444
52 (dio)	1/ Troškovi poreza	214	9	1302802	1365659
52 (dio)	2/ Troškovi doprinosa za penzije	215	9	2531392	2536541
52 (dio)	3/ Troškovi doprinosa	216	9	1539807	1534244
	7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske) (218+219)	217		95915	

580, 581, 582, 589(dio)	a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)	218	10	47460	
584, 589(dio)	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine (osim finansijske)	219	10	48455	
57, 591 i 592	8. Ostali rashodi iz poslovanja	220	11	113526	219985
	I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	221		7338401	-12512744
	9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	222			
660 (dio)	a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	223			
661 (dio)	b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica	224			
669 (dio)	c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	225			
	10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne razlike i efekti ugovorene zaštite) (227 do 229)	226			
660 (dio)	a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica	227			
661 (dio)	b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica	228			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica	229			
	11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	230		2661	13857
660 (dio)	a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	231			
661 (dio)	b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica	232			
662 (dio),663 (dio),664 (dio),669 (dio)	c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	233	12	2661	13857
	12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine (235 -236)	234		-5765883	-1620876

683, 685	a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	235		1659	
583, 585	b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine	236	12	5767542	1620876
	13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	237		263200	198194
560	a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zavisnim pravnim licima	238			
561	b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima	239			
562, 563, 564, 569	c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	240	12	263200	198194
	II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	241	12	-6026422	-1805213
	III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	242	13	1311979	-14317957
690 – 590	IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno	243			
	V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	244		1311979	-14317957
	14. Poreski rashod perioda (246+247)	245	14	113163	-43693
721	1. Tekući porez na dobit	246			
722	2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	247		113163	-43693
	15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	248		1198816	-14274264
	VI. Bruto rezultat drugih stavki rezultata /povezanih sa kapitalom / (250 do 257)	249			
330	1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava	250			
331	2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja	251			

332	3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala	252			
333	4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova definisanih naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa definisanim planovima penzionih naknada	253			
334	5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva	254			
335	6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje	255			
336	7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine	256			
337	8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka	257			
	VII. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda u vezi sa drugim stavkama rezultata /povezanim sa kapitalom/	258			
	VIII. Neto rezultat drugih stavki rezultata povezanih sa kapitalom/ (249-258)	259			
	IX. Neto sveobuhvatni rezultat (248+259)	260		1198816	-14274264
	X. Zarada po akciji	261			
	1. Osnovna zarada po akciji	262			
	2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji	263			
	XI. Neto rezultat koji pripada vlasnicima matičnog pravnog lica	264			
	XII. Neto rezultat koji pripada učešćima koji ne obezbjeđuju kontrolu	265			

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 17.03.2023.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Odgovorno lice

Datum obrade 17.03.2023.

Ivanović Milica

M.P.

Vladan Drašković

Datum štampe 17.03.2023.

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI /BILANS STANJA/
na dan 31.12.2021. godine

Broj iskaza
115211/2021

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: Ivanović Milica	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA	

Grupa	Pozicija	Red. broj	Napomena	Tekuca godina	Prethodna godina - krajnje stanje	Prethodna godina - početno stanje
1	2	3	4	5	6	7
	A K T I V A					
00	A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	001				
	B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	002		123757533	122016789	
01	I. NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	003	16	150608	170807	
010	1. Ulaganja u razvoj	004				
011 i 014	2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	005	16	150608	161057	
012	3. Goodwill	006				
016 i 015	4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi	007			9750	
	II. NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	008	17	123505034	121716868	
020 i 022	1. Zemljište i objekti	009	17	115714023	113747603	
023	2. Postrojenja i oprema	010	17	7087025	7271222	
	3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	011	17	13700	13700	
024	3.1. Investicione nekretnine	012				
021 i 025	3.2. Biološka sredstva	013				
026 i 029	3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva	014	17	13700	13700	
028 i 027	4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi	015	17	690286	684343	
	III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	016	18	101891	129114	

030, 039 (dio)	1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	017				
033 (dio ,039 (dio)	2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima	018				
031 (dio ,032 (dio ,039 (dio)	3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)	019				
033 (dio ,039 (dio)	4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)	020				
031 (dio ,032 (dio)	5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća	021				
032 (dio ,034,0 35,036, 039 (dio)	6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrijednosti)	022				
038,03 9(dio)	7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja	023	18	101891	129114	
288	C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA	024				
	D. OBRTNA SREDSTVA (026+031+039+043+044)	025		29895431	33257989	
	I. ZALIHE (027 do 030)	026	19	453914	701139	
10	1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)	027	19	421477	691157	
11	2. Nedovršena proizvodnja	028				
12 i 13	3. Gotovi proizvodi i roba	029	19	501	501	
15	4. Dati avansi	030	19	31936	9481	
	II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	031		14976606	29123460	
202,20 3,209 (dio)	1. Potraživanja od kupaca	032	20	1600106	15738525	
200,20 9(dio)	2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	033				
201,20 9(dio)	3. Potraživanja od ostalih povezanih lica	034				
	4. Ostala potraživanja (036+037+038)	035		13376500	13384935	
223	4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit	036	20.2	252908	252908	

27	4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	037	20.2	248657	257215	
21, 22 ,osim 223	4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	038	20.2	12874935	12874812	
	III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	039	039	15157	17206	
236 (dio)	1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namijenjeno trgovanju	040				
237	2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli	041				
23 osim 236 (dio) i osim 237	3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	042	21	15157	17206	
24	IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	043	22	14449754	3416184	
04	V. STALNA SREDSTVA NAMIJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO	044				
28 osim 288	E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	045	23	94209	60151	
	F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	046		153747173	155334929	
	PASIVA					
	A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	101	24	134315323	130959451	
30	I. OSNOVNI KAPITAL	102	24	101500000	101500000	
31	II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL	103				
320	III. EMISIONA PREMIJA	104				
	IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	105		35223680	33076597	
321	1. Zakonske rezerve	106				
322 (dio)	2. Statutarne rezerve	107				
322 (dio)	3. Druge rezerve	108				

330 i potr. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	4. Pozitivne revalorizacije rezerve i nerealizovani dobiti po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	109	24	35223680	33076597	
dugov. saldo rač. 331, 332, 333, 334, 335, 336 i 337	5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	110				
	VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	111		-2408357	-3617146	
340	1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	112	24	26805841	26795867	
341	2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine	113	24	1198815		
350	3. Gubitak ranijih godina	114	24	30413013	16138749	
351	4. Gubitak tekuće godine	115			14274264	
	VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU	116				
	B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	117		7346007	6793190	
	I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	118		3753473	3326523	
404 (dio)	1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	119	25	2575278	2617323	
400 (dio)	2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku	120				
40, sem 400 i 404	3. Ostala dugoročna rezervisanja	121	25	1178195	709200	
41	II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	122		3592534	3466667	
414, 415	1. Dugoročni krediti	123	26	2666667	3466667	
41 bez 414, 415	2. Ostale dugoročne obaveze	124	26	925867		
498	C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	125	27	6242670	5914278	

495 (dio)	D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE	126	28	288527	281000	
	E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	127		5097733	11159204	
467	I KRATKOROČNA REZERVISANJA	128	29	1162858	1099504	
	II KRATKOROČNE OBAVEZE (130 do 137)	129		3934875	10059700	
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) ,426 i 429 (dio)	1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	130	30	6922		
422 (dio), 423 (dio), 424 (dio), 425 (dio) i 429 (dio)	2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija	131	30	800000	800000	
430	3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	132	30	128289	65854	
433, 434, 440- 449	4. Obaveze prema dobavljačima	133	30	512566	501222	
439 (dio)	5. Obaveze po mjenicama	134				
420 i 431	6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima	135				
421 i 432	7. Obaveze prema ostalim povezanim licima	136				
	8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	137	31	2487098	8692624	
439 (dio)	8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	138	31	1290837	350104	
45 i 46	8.2. Ostale kratkoročne obaveze	139	31	135099	5617548	
47,48 osim 481	8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda	140	31	1061162	2657048	
481	8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit	141	31		67924	

427	8.5. Obaveze po osnovu sredstava namijenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno	142				
490, 491, 494, 495 (dio), 496, 497 i 499	F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	143	32	456913	227806	
	G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	144		153747173	155334929	

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 17.03.2023.

Datum obrade 17.03.2023.

Datum štampe 17.03.2023.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Ivanović Milica

M.P.

Odgovorno lice

Vladan Drašković

ISKAZ O PROMJENAMA NA KAPITALU
u periodu od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine

Broj iskaza
115211/2021

Popunjiva pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjiva: Ivanović Milica	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA, PODGORICA, CRNA GORA	

Pozicija	Opis	Red broj	Osnovni kapital (grupa 30 bez 309)	Red broj	Ostali kapital	Red broj	Neuplaćeni upisani kapital (grupa 31)	Red broj	Emisiona premija (rn 320)	Red broj	Rezerve (rn 321, 322)	Red broj	Revalorizacione rezerve (grupa 33)	Red broj	Neraspoređena dobit (grupa 34)	Red broj	Gubitak (grupa 35)	Red broj	Otkupljene sopstvene akcije udjeli (rn 237)	Red broj	Ukupno (kol. 2+3+4+5+6 +7+8-9-10)
	1		2		3		4		5		6		7		8		9		10		11
1.	Stanje na dan 01.01. godine	401	101500000	410		419		428		437		446	33083579	455	26788885	464	16138749	473		482	145233715
2.	Efekt retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	402		411		420		429		438		447		456	465			474		483	
3.	Korigovano početno stanje na dan 01.01. godine (t.br. 1+2)	403	101500000	412		421		430		439		448	33083579	457	26788885	466	16138749	475		484	145233715
4.	Neto promjene u godini	404		413		422		431		440		449	-6982	458	6982	467	14274264	476		485	-14274264
5.	Stanje na dan 31.12. godine (t.br. 3+4)	405	101500000	414		423		432		441		450	33076597	459	26795867	468	30413013	477		486	130959451
6.	Efekt retroaktivne ispravke materijalno značajnih grešaka i promjena računovodstvenih politika	406		415		424		433		442		451		460	469			478		487	
7.	Korigovano početno stanje na dan godine (t.br. 5+6)	407	101500000	416		425		434		443		452	33076597	461	26795867	470	30413013	479		488	130959451

8. Neto promjene u godini	408	417	426	435	444	453	2147083	462	1208790	471	480	489	3355873
9. Stanje na dan 31.12. godine (r.br. 7+8)	409	101500000	418	427	436	445	35223680	463	28004657	472	30413013	490	134315324

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG“ broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 17.03.2023.

Datum obrade 17.03.2023.

Datum štampe 17.03.2023.

Lice odgovorno za sastavljanje finansijskih iskaza

Ivanović Milica

Odgovorno lice

Vladan Drašković

M.P.

ISKAZ O TOKOVIMA GOTOVINE - direktna metoda
u periodu od 01.01.2021. do 31.12.2021. godine

Broj iskaza
115211/2021

Popunjava pravno lice	
Matični broj: 02305623	Šifra djelatnosti: 5223
Popunjava: Ivanović Milica	
Naziv: AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA USLUŽNE DJELATNOSTI U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU "AERODROMI CRNE GORE" PODGORICA	
Sjedište: AERODROM PODGORICA , PODGORICA, CRNA GORA	

Pozicija	Red. br	Tekuća godina	Prethodna godina
1	2	3	4
A. TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI			
I. Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 3)	301	31213943	24061786
1. Prodaja i primljeni avansi	302	28669324	22617214
2. Primljene kamate iz poslovnih aktivnosti	303		
3. Ostali prilivi iz redovnog poslovanja	304	2544619	1444572
II. Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (1 do 5)	305	19267132	24807249
1. Isplate dobavljačima i dati avansi	306	2465443	2770126
2. Zarade, naknade zarada i ostali lični rashodi	307	16197082	20664738
3. Plaćene kamate	308	226539	197228
4. Porez na dobitak	309	67924	1022435
5. Plaćanja po osnovu ostalih javnih prihoda	310	310144	152722
III. Neto tok gotovine iz poslovnih aktivnosti (I-II)	311	11946811	-745463
B. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 5)	312	29956	1105457
1. Prodaja akcija i udjela (neto prilivi)	313		
2. Prodaja nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	314		
3. Ostali finansijski plasmani (neto prilivi)	315	27536	1101949
4. Primljene kamate iz aktivnosti investiranja	316	2420	3508
5. Primljene dividende	317		
II. Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja (1 do 3)	318	143197	2269350
1. Kupovina akcija i udjela (neto odlivi)	319		
2. Kupovina nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i bioloških sredstava	320	143197	770682
3. Ostali finansijski plasmani (neto odlivi)	321		1498668
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti investiranja (I -II)	322	-113241	-1163893
C. TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA			
I. Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 3)	323		50000
1. Uvećanje osnovnog kapitala	324		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti (neto prilivi)	325		
3. Ostale dugoročne i kratkoročne obaveze	326		50000

II. Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja (1 do 4)	327	800000	10680633
1. Otkup sopstvenih akcija i udjela	328		
2. Dugoročni i kratkoročni krediti i ostale obaveze (neto odlivi)	329	800000	800000
3. Finansijski lizing	330		
4. Isplaćene dividende	331		9880633
III. Neto tok gotovine iz aktivnosti finansiranja (I-II)	332	-800000	-10630633
D. NETO TOK GOTOVINE (311+322+332)	333	11033570	-12539989
E. GOTOVINA NA POČETKU IZVJEŠTAJNOG PERIODA	334	3416184	15956173
F. POZITIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	335		
G. NEGATIVNE KURSNE RAZLIKE PO OSNOVU PRERAČUNA GOTOVINE	336		
H. GOTOVINA NA KRAJU IZVJEŠTAJNOG PERIODA (333+334+335-336)	337	14449754	3416184

Obrazac usklađen sa članom 4. Zakona o računovodstvu („Sl. list CG" broj 052/16) i DIREKTIVOM 2013/34/EU EVROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

U _____

Datum prijema 17.03.2023.

Datum obrade 17.03.2023.

Datum štampe 17.03.2023.

Lice odgovorno za sastavljanje
finansijskih iskaza

Ivanović Milica

Odgovorno lice

M.P.

Vladan Drašković

Akcionarsko društvo za uslužne djelatnosti
u Podgorici, Crna Gora

"Aerodrom Crne Gore" Podgorica

Broj: 2/1-1294

Podgorica: 17-02-2023 god.

**NAPOMENE UZ IZMIJENJENE FINANSIJSKE ISKAZE ZA
2021.GODINU**

**"AERODROMI CRNE GORE" AD
PODGORICA**

1. Djelatnost i organizacija

Javno Preduzeće "Aerodromi Crne Gore", Podgorica osnovano je Odlukom Vlade RCG broj 02-2509 od 22.07.1999. godine. Shodno Zakonu o privrednim društvima Društvo je upisano 04.09.2003. godine u Centralni registar Privrednog suda u Podgorici pod brojem 8-0006051/001.

Za potrebe transformacije Preduzeća, izvršena je procjena JP "Aerodromi Crne Gore", Podgorica sa stanjem na dan 31.10.2012. godine. Vlada Crne Gore 25.07.2013. godine donijela Odluku br. 08-1834/3 kojom je kapital Preduzeća utvrđen u iznosu od 101.500 EUR-a. Odlukom o osnivanju jednočlanog akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju "Aerodromi Crne Gore" br. 08-1834/4 od 25.07.2013. godine, Društvo se transformiše u akcionarsko društvo i u tom obliku postoji i danas. Osnivač i vlasnik Društva je Vlada Crne Gore, koja ima ovlaštenje Skupštine akcionara u skladu sa zakonom.

Osnovna djelatnost Društva je prihvat i otprema vazduhoplova, putnika i robe na aerodromima: Podgorica i Tivat u domaćem i međunarodnom saobraćaju. "Aerodromi Crne Gore" ad, Podgorica se bave i prevozom putnika, prtljaga i robe od aerodroma do odredišta i obratno, održavanjem poletno-sletnih staza, uređaja i opreme na aerodromima, održavanjem vazduhoplova i drugim djelatnostima koje služe obavljanju djelatnosti radi kojih je osnovano Društvo.

Organi Društva su:

- Odbor direktora, kao kolektivno tijelo, koji broji 5 članova,
- Izvršni direktor koga imenuje Odbor direktora na period od 4 godina i
- Sekretar Društva.

U periodu od 18.06.2020. godine do 11.03.2021.godine	
Predsjednik Odbora direktora	Bulatović Dragoljub
Člna Odbora Direktora	Mitrović Zdravko
Člna Odbora Direktora	Mustajbašić Admir
Člna Odbora Direktora	Redžematović Dževat
Člna Odbora Direktora	Raonić Radule

U periodu od 11.03.2021. godine do 31.12.2021.godine	
Predsjednik Odbora direktora	Đoković Nebojša
Člna Odbora Direktora	Jovović Ognjen (osim za period od 29.04.-19.07.2021.)
Člna Odbora Direktora	Dobardžić Eldin
Člna Odbora Direktora	Todorović Boro
Člna Odbora Direktora	Vuković Branko

Izvršni direktor:	
Orlandić Danilo	od 01.09.2017. do 08.04.2021.godine
Lončarević Badnjar Ana	od 08.04.2021-29.04.2021.godine
Jovović Ognjen	od 29.04.2021-19.07.2021.godine

Sekretar Društva

Mašanović Ilija	od 01.07.2018 do 21.01.2021.godine
Šaranović Boban	od 05.02.2021 do 19.05.2021. godine
Gilić Mihailo	od 19.05.2021 do 24.11.2022 godine

Broj stalno zaposlenih radnika na kraju 2021. godine je 738 (u 2020. godini 725 radnika) dok je broj zaposlenih na određeno vrijeme na kraju 2021.godine bio 60 (u 2020.godini 43)

Sjedište Društva je u Podgorici, Aerodrom Podgorica.

2. Osnova za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, promjena finansijskih izvještaja

Društvo vodi računovodstvene evidencije i sastavlja finansijske iskaze u skladu sa Zakonom o računovodstvu Crne Gore („Sl. list CG“ br. 145/2021 od 31.12.2021. godine) koji propisuje primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda (MRS) i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (MSFI).

Finansijski iskazi za 2021. godinu urađeni su u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica (“Službeni list Crne Gore”, br. 145/21).

Finansijski iskazi su sastavljeni u skladu sa konvencijom istorijskog troška, sem ako je drugačije navedeno u računovodstvenim politikama.

Zvanična valuta u Crnoj Gori i izvještajna valuta Društva je EUR.

Društvo je dopisom broj 001-4395 od 01.06.2022 godine uputilo na usvajanje osnivaču-Vladi Crne Gore, preko Ministarstva kapitalnih investicija, finansijske iskaze i izvještaje o poslovanju za 2021 godinu.

Ministarstvo finansija je dalo preporuku da se finansijski iskazi koriguju u skladu sa nalazima i preporukama eksternih revizora „VM KOD “d.o.o. Podgorica i „R&P Auditing “d.o.o.

Preporuka je data kroz mišljenje koje je Ministarstvo finansija uputilo Ministarstvu kapitalnih investicija broj 25-400/22-15891/1 od 30.06.2022 godine.

2.1. Korišćenje procjenjivanja

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva korišćenje najboljih mogućih procjena i pretpostavki koje imaju efekta na prezentirane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja

finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu se razlikovati od procijenjenih iznosa. Ove procjene se najvećim dijelom odnose na procjene obezvrjeđenja potraživanja iz poslovnih odnosa, procjene korisnog vijeka upotrebe opreme i ostalih rezervisanja.

2.2. Uporedni podaci

Uporedne podatke čine godišnji finansijski iskazi Društva za 2020.godinu koji su bili predmet revizije.

2.3. Koncept nastavka poslovanja

Društvo finansijske iskaze sastavlja pod pretpostavkom da će poslovati neograničeni vremenski period, što znači da će nastaviti sa poslovanjem i u doglednoj budućnosti.

3. Osnovne računovodstvene politike

3.1. Prihodi

Na računima prihoda evidentiraju se prihodi od prodaje robe, materijala, proizvoda i usluga na domaćem i inostranom tržištu, u toku redovnog poslovanja, umanjene za popuste i porez na dodatnu vrijednost.

Prihod se evidentira po načelu fakturisanje realizacije i priznaje kada nema značajne neizvjesnosti u pogledu naplativosti obračunatih prihoda i mogućnosti povraćaja po osnovu reklamacije.

Dobici predstavljaju druge stavke koje zadovoljavaju definiciju prihoda i mogu, ali i ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti Društva. Dobici se prikazuju na neto osnovi, nakon umanjenja za odgovarajuće rashode.

3.2. Poslovni rashodi

Rashodi obuhvataju troškove koji proističu iz uobičajenih aktivnosti poslovanja Društva i uključuju rashode direktnog materijala i robe i druge poslovne rashode koji su nastali nezavisno od vremena plaćanja.

Gubici predstavljaju stavke koje zadovoljavaju definiciju rashoda i mogu, a i ne moraju da proisteknu iz uobičajenih aktivnosti poslovanja. Gubici se prikazuju na neto osnovi, nakon umanjenja za odgovarajuće prihode.

3.3. Finansijski prihodi i rashodi

Finansijski prihodi i rashodi obuhvataju prihode od kamata po osnovu potraživanja i plasmana kao i rashode od kamata.

Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja u skladu sa MRS 23 - *Troškovi pozajmljivanja*, priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali, osim u mjeri u kojoj su kapitalizovani. Kamata i ostali troškovi pozajmljivanja direktno propisani sticanju, izgradnji ili izradi sredstva koje se kvalifikuje (sredstvo kojem je potreban značajan vremenski period da bi bilo spremno za upotrebu), kapitalizuje se kao dio nabavne vrijednosti ili cijene koštanja tog sredstva.

Kapitalizacija kamate i drugih troškova pozajmljivanja vrši se u skladu sa MRS 23 - *Troškovi pozajmljivanja*. Samo troškovi pozajmljivanja koji su nastali u periodu od početka ulaganja u sredstvo, koje se kvalifikuje do završetka svih aktivnosti potrebnih za njegovu upotrebu ili prodaju, mogu da se uključe u nabavnu vrijednost tog sredstva. Troškovi pozajmljivanja nastali prije i poslije perioda kapitalizacije priznaju se kao rashod perioda u kome su nastali.

3.4. Obaveze za poreze

Na ovoj bilansnoj poziciji evidentiraju se obaveze za porez na dobit, porez na dodatu vrijednost, poreza i doprinosa na zarade i naknade zarada, porez na promet nepokretnosti, razne takse, carine i sve ostale obaveze koje imaju fiskalni karakter. Obračun poreza vrši se primjenom važećih zakona u Crnoj Gori, koji definišu stope i datume dospijeća, kao i načine evidentiranja kroz godišnje izvještaje.

3.5 Odloženi porez (sredstvo)

Ova bilansna pozicija obuhvata računc za odložene poreze kao razlike oporezivanja privremenih oporezivih razlika u računovodstvenom i poreskom obračunu. U aktivi ova pozicija ima karakter sredstva što znači više plaćenih poreza u odnosu na računovodstveni regulatorni okvir. Ova razlika više plaćenih poreza se može kompenzirati u narednim periodima kada će iznos plaćenih poreza biti manji. Konačan rezultat je neutralan, odnosno odloženi porezi sredstvo i odloženi porezi obaveza se podudaraju na kraju vijeka korišćenja sredstva.

U napomenama uz finansijske iskaze Društva treba da se objave sve relevantne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

Ova bilansna pozicija se procjenjuje i prezentira u bilansu stanja u nominalnom iznosu utvrđenom na naprijed opisani postupak.

3.6 Odloženi porez (obaveza)

Odloženi porezi nastaju kao rezultat oporezivanja privremenih i oporezivih razlika poreskog bilansa u odnosu na računovodstveni bilans Društva.

U pasivi prezentirana ova obaveza ima karakter obaveze. Ova obaveza se može kompenzirati u narednim periodima kada će iznos plaćenih poreza biti veći od tada

utvrđenih na osnovu računovodstvenog regulatornog okvira. Konačan rezultat je neutralan, odnosno odloženi porezi sredstvo i odloženi porezi obaveza se podudaraju na kraju vijeka korišćenja sredstava Društva.

U napomenama uz finansijske izvještaje Društva treba objelodaniti sve bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji, na početku, u toku i na kraju obavještajnog perioda

3.7. Nematerijalna ulaganja

Ova bilansna pozicija obuhvata prezentaciju računa o evidenciji imovine koja se fizički ne može kvantificirati.

Pozicija nematerijalne imovine može biti priznata, u slučaju kada ispunjava uslove propisane MRS 38- *Nematerijalna imovina*.

Korisni vijek ove imovine duži je od godinu dana i pojedinačna nabavna cijena u vrijeme nabavke veća je od 300€, s tim što će se korekcija iznosa vršiti u skladu sa promjenama u računovodstvenoj regulativi.

Ukoliko nematerijalna imovina ne ispunjava uslove iz stava 3 ovog člana priznaje se kao teret rashoda perioda u kome je nastalo.

Naknadno mjerenje nakon početnog priznavanja vrši se po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, prema troškovnom modelu prema MRS 38 - *Nematerijalna ulaganja*, odnosno po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja, umanjenoj za ispravke vrijednosti po osnovu kumulirane amortizacije i obezvređenja.

Amortizacija nematerijalne imovine vrši se od početka narednog mjeseca u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu, i to proporcionalnom metodom za sredstva sa ograničenim vijekom trajanja. Za nematerijalnu imovinu sa neograničenim vijekom trajanja amortizacija se ne obračunava.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina se iskazuje po modelu revalorizacije iz MRS 38- *Nematerijalna imovina*, odnosno po "fer" vrijednosti na dan ponovne procjene nematerijalnog ulaganja, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke zbog obezvređenja.

Prilikom ponovne procjene, utvrđuje se "fer" vrijednost u skladu sa tržišnom vrijednošću.

Procjenu "fer" vrijednosti nematerijalne imovine vrši komisija za procjenu, koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko Društvo nema zaposleno stručno lice za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Revalorizacija se vrši onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje značajno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Prilikom revalorizacije nematerijalne imovine, revalorizuju se sva nematerijalna imovina koja pripada istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nematerijalne imovine prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

Osnovica za obračun amortizacije nematerijalne imovine čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost. Procjena rezidualne vrijednosti vrši se na dan svake revalorizacije sredstava.

Naknadni izdatak koji se odnosi na nematerijalnu imovinu nakon njegove nabavke ili završetka, uvećava vrijednost nematerijalnog ulaganja ako ispunjava uslove da se prizna sredstvo, tj ako je vijek trajanja duži od jedne godine i ako je vrijednost naknadnog izdatka veća od 10% od vrijednosti nematerijalne imovine. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Za naknadni izdatak koji uvećava vrijednost nematerijalne imovine koriguje se nabavna vrijednost.

Nematerijalna ulaganja koja su prema MSFI 5-Stalna sredstva namijenjena prodaji i poslovanja koja prestaju biti klasifikovana kao sredstva namijenjena prodaji, na dan bilansa iskazuju se kao obrtna sredstva i procjenjuju se po nižoj vrijednosti između knjigovodstvene i "fer" vrijednost, umanjene za troškove prodaje.

3.8. Nekretnine, postrojenja i oprema

Ovu bilansnu poziciju čine računi na kojima se evidentiraju nekretnine, postrojenja i oprema, koji se priznaju i podliježu amortizaciji, i ispunjavaju uslove propisane MRS 16 - *Nekretnine postrojenja i oprema*. Korisni vijek trajanja duži je od jedne godine, a pojedinačna vrijednost iznosi više od 300,00€.

Ukoliko sredstvo ne ispunjava uslove iz stava 1 ovog člana, priznaje se na teret rashoda u kome je nastao.

Pojedinačna stvar, nekretnina, postrojenje i oprema priznaju se kao sredstvo kada je vjerovatno da će od njegovog korišćenja Društvo ostvariti ekonomsku korist i ako se nabavna vrijednost ili cijena koštanja može pouzdano izmjeriti.

Početno mjerenje nekretnina, postrojenja i opreme koji ispunjavaju uslove za priznanje kao osnovno sredstvo, vrši se po nabavnoj vrijednosti.

Kod inicijalnog priznavanja nekretnina, postrojenja i opreme obuhvataju se troškovi demontiranja, uklanjanja i restauracije.

U nabavnu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme uključuju se i troškovi kamata koji su nastali po osnovu izgradnje ili nabavke sredstava ako su ispunjeni uslovi za primjenu MRS 23-*Troškovi pozajmljivanja*.

Amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme vrši se primjenom proporcionalnog metoda.

Svake godine će se preispitivati korisni vijek trajanja nekretnina, postrojenja i opreme i stopa amortizacije. Preispitivanje će vršiti posebna komisija koju imenuje Izvršni direktor.

Stopa amortizacije se može usklađivati ukoliko se procijeni da vijek korišćenja sredstva može biti kraći ili duži.

<u>Grupa osnovnih sredstava</u>	<u>Stopa amortizacije</u>	<u>Stopa koja se priznaje u poreske svrhe</u>
	%	%
Gradevinski objekti	1,00- 3,33	5
Aerodomska sredstva	5,00-10,00	15
Namještaj i kancelarijska oprema	4,00 -10,00	15-30
Vozila	6,25 - 7,14	15
Računarska oprema	10,00-16,67	30
Ostala oprema	4,00-10,00	20

Amortizacija gradevinskih objekata za poreske svrhe obračunava se primjenom proporcionalnog metoda, a za sva ostala osnovna sredstva primjenom degresivnog metoda za cijelu godinu bez obzira na datum aktiviranja.

Obračun računovodstvene amortizacije nekretnina, postrojenja i opreme vrši se od početka narednog mjeseca, u odnosu na mjesec kada je sredstvo stavljeno u upotrebu.

Osnovica za obračun nekretnina, postrojenja i opreme čini nabavna vrijednost, odnosno "fer" vrijednost umanjena za rezidualnu vrijednost. Rezidualna vrijednost se procjenjuje prema vrijednostima na dan nabavke.

Naknadni troškovi, troškovi zamjene djelova postrojenja i opreme (ugradnja novih rezervnih djelova), troškovi značajnih adaptacija, remonta i generalnih popravki priznaju se kao povećanje nabavne vrijednosti postrojenja i opreme, ako je vjerovatno da će po tom osnovu doći do priliva budućih ekonomskih koristi i ako se ti troškovi mogu pouzdano izmjeriti. Naknadni izdatak koji ne zadovoljava navedene uslove iskazuje se kao trošak poslovanja u period u kome je nastao.

Sredstva izgrađena u sopstvenoj režiji vrednuju se po cijeni koštanja koja ne može biti veća od tržišne cijene takvog sredstva.

Nekretnine, postrojenja i oprema koja su prema MSFI 5 - *Stalna sredstva namijenjena prodaji* i koja prestaju biti klasifikovana kao sredstva namijenjena prodaji, na dan bilansa iskazuju se kao obrtna sredstva i procjenjuju se po nižoj vrijednosti između knjigovodstvene i "fer" vrijednosti umanjene za troškove prodaje.

Alternativni postupak nakon početnog priznavanja

Nakon početnog priznavanja nekretnine, postrojenja i oprema iskazuju se po modulu revalorizacije, odnosno "fer" vrijednosti na dan revalorizacije, umanjenoj za ukupnu naknadu amortizacije i ukupne naknadne gubitke obezvređenja.

Revalorizacija sredstava vrši se onoliko redovno koliko je dovoljno da se iskazana vrijednost ne razlikuje znatno od vrijednosti koja bi se utvrdila procjenom na dan bilansa stanja.

Znatnim odstupanjem iskazane vrijednosti nekretnina, postrojenja i opreme od vrijednosti koja bi se utvrdila ponovnom procjenom smatra se odstupanje koje je veće od 5%.

Procjenu "fer" vrijednosti sredstava nekretnina vrši ovlašćeni procjenjivač, dok procjenu "fer" vrijednosti postrojenja i opreme vrši stručna komisija za procjenu koju imenuje Izvršni direktor. Ukoliko društvo nema zaposlenih stručnih lica za procjenu, angažuje se ovlašćeni procjenjivač.

Prilikom revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme revalorizuju se sva sredstva koja pripadaju istoj grupi.

Revalorizaciona rezerva stvorena po osnovu revalorizacije nekretnina, postrojenja i opreme prenosi se na neraspoređenu dobit najkasnije na dan otuđenja sredstva.

3.9. Investicione nekretnine

Investiciona nekretnina je nekretnina (zemljište ili zgrade-dio zgrade) koje se evidentiraju i vode radi ostvarivanja zarade od izdavanja ili radi uvećanja kapitala, ili radi jednog i drugog.

Početno mjerenje investicione nekretnine prilikom sticanja-nabavke vrši se po nabavnoj vrijednosti ili cijeni koštanja. Nabavna vrijednost kupljene investicione nekretnine čini vrijednost po fakturi dobavljača, uvećana za sve troškove stavljanja sredstva u upotrebu.

Naknadni izdatak koji se odnosi na već priznatu investicionu nekretninu pripisuje se iskazanom iznosu investicione nekretnine ako ispunjava uslove da se prizna kao osnovno sredstvo.

Naknadni izdatak koji ne zadovoljava uslove iz stava 3. Ovog člana iskazuje se kao trošak poslovanja za period u kome je nastao.

Nakon početnog priznavanja investiciona nekretnina se iskazuje po "fer" vrijednosti, što predstavlja njenu tržišnu vrijednost. Procjenu "fer vrijednosti" vrši ovlašćeni procjenjivač.

Dobitak ili gubitak nastao po osnovu promjene "fer" vrijednosti investicione nekretnine, priznaje se kao prihod ili rashod perioda u kome je nastao.

3.10. Dugoročni finansijski plasmani

U okviru ove bilansne pozicije evidentiraju se učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica, učešća u kapitalu povezanih pravnih lica i učešća u kapitalu drugih pravnih lica, kao i dugoročni krediti, hartije od vrijednosti koje se drže do dospeljeća i ostali dugoročni plasmani.

Navedeni plasmani predstavljaju finansijska sredstva koja se prilikom početnog priznavanja mjere po njihovoj nabavnoj vrijednosti, koja predstavlja "fer"

vrijednost nadoknade koja je data za njih. Transakcioni troškovi uključuju se u početno mjerenje svih finansijskih sredstava.

Dugoročni finansijski plasmani koji se kotiraju na aktivnom tržištu vrednovani su po tržišnoj vrijednosti, a plasmani koji se ne kotiraju vrednovani su po amortizacionom trošku, koristeći metod efektivne kamatne stope umanjene za umanjene vrijednosti na osnovu procjene Odbora direktora o njihovoj vjerovatnoj naplativosti.

3.11. Zalihe

Zalihe su sredstva koja se troše u procesu proizvodnje ili prilikom pružanja usluga. Zalihe obuhvataju zalihe materijala, rezervnih djelova, auto guma, alata, inventara i robe. Zalihe se iskazuju po nabavnoj vrijednosti, koja uključuje fakturnu vrijednost dobavljača, transportne i zavisne troškove nabavke koji se mogu direktno pripisati nabavci materijala. Popusti, rabati i druge slične stvari oduzimaju se pri utvrđivanju troškova nabavke.

Popis zaliha materijala po nabavnoj vrijednosti vrši posebna komisija imenovana od strane Izvršnog direktora.

Oštećene zalihe i zalihe koje po kvalitetu ne odgovoraju standardima, otpisuju se.

U napomenama uz finansijske iskaze treba da objavi struktura i ostale relevantne informacije o zalihama na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa stanja.

3.12. Kratkoročna potraživanja i plasmani

Kratkoročna potraživanja obuhvataju potraživanja dužnika za prodane proizvode i izvršene usluge, potraživanja za date avanse dobavljačima, potraživanja za prodatu robu i materijal, potraživanja od zaposlenih, potraživanja od državnih organa i organizacija po specifičnim odnosima, potraživanja za kamate i dividende, dozvoljena i sumnjiva potraživanja kao i ostala potraživanja koja nijesu naprijed pobrojana.

Potraživanja od kupaca mjere se po vrijednosti iz originalne fakture.

Indirektan otpis, odnosno ispravka vrijednosti potraživanja kupaca na teret rashoda perioda preko računa Ispravke vrijednosti vrši se kod potraživanja od kupaca kod kojih je rok za naplatu prošlo najmanje 365 dana. Odluku o indirektnom otpisu, odnosno ispravci vrijednosti potraživanja, na predlog Komisije za popis potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar, odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis potraživanja od kupaca na teret rashoda perioda vrši se ukoliko je nenaplativost izvjesna i dokumentovana, odnosno kada su potraživanja zastarjela ili da "Aerodromi Crne Gore" AD nisu uspjeli da sudskim putem izvrše njihovu naplatu, pod uslovom da je potraživanje prethodno bilo uključeno u prihode "Aerodroma Crne Gore" AD. Odluku o direktnom otpisu potraživanja od kupaca, na predlog Komisije za popis potraživanja i obaveza donosi Odbor direktora. Otpis se vrši na 31. decembar, odnosno na kraju izvještajnog perioda.

Direktan otpis preko 36 mjeseci je obavezan, zbog zastarjelosti potraživanja. Ukoliko nema dokaza o postupku naplate potraživanja, rashodi se ne mogu priznati u poreske svrhe, prema Zakonu o porezu na dobiti pravnih lica CG.

Zakon o porezu na dobit pravnih lica CG propisuje određena ograničenja u priznavanju rashoda po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja i otpisa sumnjivih potraživanja.

Ako su do dana odobrenja finansijskih izvještaja naplaćena potraživanja koja su na datum bilansa ispravljena, takva potraživanja predstavljaju korektivne događaje i zahtijevaju da se isprave odnose koriguju u finansijskoj godini kada su naplaćena.

Evidencija ispravke vrijednosti potraživanja se vodi analitički, što se detaljno definiše u napomenama uz finansijske iskaze "Aerodroma Crne Gore" AD.

Kratkoročni plasmani obuhvataju kredite, hartije od vrijednosti i ostale kratkoročne plasmane sa rokom dospelja, odnosno prodaje do godinu dana.

Kratkoročni finansijski plasmani i hartije od vrijednosti kojima se trguje iskazuju se po amortizovanoj vrijednosti, ne uzimajući u obzir namjeru "Aerodroma Crne Gore" AD da ih drže do roka dospelja.

3.13. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Ova bilansna pozicija prezentira račune Društva, sredstvima na računu kod banke i drugih finansijskih institucija, sredstvima u blagajni, stambeni fond.

U napomenama uz finansijske iskaze Društva treba da se objavi sadržaj i ostale bitne informacije o gotovini na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa.

3.14. Obaveze

Obavezama se smatraju dugoročne obaveze, kratkoročne finansijske obaveze, kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze.

Kratkoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospeljavaju u roku od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Dugoročnim obavezama smatraju se obaveze koje dospeljavaju za plaćanje dužim od godinu dana od dana sastavljanja finansijskih izvještaja.

Dio dugoročnih obaveza koji dospeljavaju za plaćanje u kraćem periodu od godinu dana sastavljanja finansijskih izvještaja, iskazuju se kao kratkoročne obaveze.

3.15. Aktivna i pasivna vremenska razgraničenja

Aktivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed plaćeni, odnosno fakturisani troškovi narednog perioda, zarađeni prihodi za koje nisu izdate fakture i ostala vremenska razgraničenja.

Pasivna vremenska razgraničenja

Ovu bilansnu poziciju čine unaprijed naplaćeni prihodi i troškovi tekućeg perioda za koje nije primljena isprava ili kad obaveza plaćanja nastaje u budućem periodu.

U napomenama uz finansijske iskaze Društva treba da se objavi sadržaj i ostale bitne informacije o ovoj bilansnoj poziciji na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa.

3.16. Dugoročna rezervisanja

Dugoročno rezervisanje se priznaje kada:

- Društvo ima obavezu koja je nastala kao rezultat prošlog događaja
- Je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveza, i
- Iznos obaveza može pouzdano da se procijeni

Ukoliko nisu ispunjeni ovi uslovi rezervisanje se ne priznaje.

Dugoročna rezervisanja obuhvataju rezervisanja za jubilarne nagrade, otpremnine, sudske sporove, zadržane depozite i ostala dugoročna rezervisanja za pokriće obaveza, nastalih kao rezultat prošlih događaja, za koje je vjerovatno da će izazvati odliv resursa koji sadrži ekonomsku korist, radi njihovog izmirenja i koji se mogu pouzdano procijeniti.

Rezervisanja se vrše po osnovu zakonskih propisa, na osnovu iskustva, za očekivane rizike, odnosno za buduće troškove, plate i osiguranje radnika, očekivani gubitak nekog spora i slično.

Vrijednost rezervisanja se prispituje na dan svakog bilansa stanja i koriguju tako da odražavaju najbolju trenutnu procjenu. Ako više nije vjerovatno da će odliv resursa koji predstavlja ekonomsku korist biti potreban za izmirenje obaveze, rezervisanje se ukida.

3.17. Kapital

Ova bilansna pozicija obuhvata račune na kojima se evidentiraju podaci o kapitalu Društva. Kapital čine osnovni kapital, revalorizacione rezerve, neraspoređena dobit. "Aerodromi Crne Gore" AD su 100% vlasništvo Vlade CG sa kapitalom od 10.150 akcija.

3.18. Revalorizacijske rezerve / model priznavanja

Na ovoj bilansnoj poziciji prezentuju se računi Društva o efektima revalorizacije pojedinih oblika imovine.

Revalorizacijske rezerve imaju karakter nedistributivnog kapitala, a formiraju se kao povećanje fer vrijednosti na dan bilansiranja u proceduri koju predviđaju MSFI i zakonske odredbe.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva poveća kao rezultat revalorizacije, to se povećanje priznaje u ukupnom ostalom rezultatu i akumulira u kapitalu, u okviru pozicije *revalorizacijske rezerve*.

Povećanje se priznaje kao prihod u bilansu uspjeha, u iznosu u kom poništava revalorizaciono umanjenje iste imovine, prethodno priznate kao rashod u bilansu uspjeha.

Ako se knjigovodstvena vrijednost sredstva smanji kao rezultat revalorizacije, to smanjenje se priznaje kao rashod u bilansu uspjeha, do iznosa postojećih revalorizacionih rezervi koje se odnose na tu imovinu. Ukoliko sredstvo nije imalo revalorizacijske rezerve onda se smanjenje direktno priznaje u rashode.

Smanjenje priznato u ukupnom ostalom rezultatu smanjuje iznos akumuliran u kapitalu, u okviru pozicije *revalorizacijske rezerve*.

Revalorizacijske rezerve uključene u kapital se mogu prenositi direktno u neraspoređenu dobit, kada se te rezerve realizuju. Rezerva se može realizovati prilikom rashodovanja ili otuđenja imovine.

Neke rezerve se mogu realizovati dok entitet koristi imovinu. U tom slučaju ostvareni iznos rezerve je razlika između amortizacije, obračunate na osnovu revalorizovane knjigovodstvene vrijednosti imovine, i amortizacije koja bi se priznala na osnovu istorijskog troška imovine. Prenos iz revalorizovanih rezervi u neraspoređenu dobit ne vrši se kroz bilans uspjeha.

Potrebno je obezbijediti analitiku revalorizacionih rezervi po konkretnim sredstvima.

U napomenama uz finansijske izvještaje Društva treba objaviti sadržaj i ostale bitne informacije o revalorizacionim rezervama na početku perioda, promet u izvještajnom periodu i krajnje stanje na dan sastavljanja bilansa.

3.19. Neraspoređeni dobitak (gubitak)

Na ovoj bilansnoj poziciji obuhvataju se računi na kojima se evidentiraju neraspoređeni dobitak ranijih godina i tekuće godine, umanjen za pokriće eventualnih gubitaka iz ranijih godina ili tekuće godine, obaveza za dividende i ostalih oblika nedistributivnog kapitala (rezervi) i obaveze za poreze iz dobitka.

Akumulirani dobitak je segment kapitala kompanije i koristi -raspolože se shodno odlukama Odbora direktora i Osnivača, imajući u vidu ograničenja kod raspolaganja imovinom prema Statutu Društva

3.20. Događaji nakon bilansa stanja

Društvo treba da vrši prilagodavanje i objelodanjivanje godišnjeg finansijskog iskaza događajima koji nastaju u periodu od datuma Bilansa stanja do datuma odobravanja objelodanjenog finansijskog iskaza (najkasnije 31.03. prema Zakonu o računovodstvu), u skladu sa MRS 10-*Događaji posle datuma bilansa stanja*.

Događaji nakon bilansa stanja se odnose na:

- Korektivne događaje posle datuma bilansa stanja kao što su: pravosnažne sudske odluke kojima se potvrđuje obaveza ili potraživanje, obavještenje o promjeni vrijednosti imovine odnosno stečaja kupca, otkrivanje grešaka koje ukazuju na to da su finansijski izvještaju netačni,
- Nekorektivne događaje posle datuma bilansa stanja, koji se samo obrazlažu u napomenama uz finansijske izvještaje, a efekti se evidentiraju u poslovnim knjigama godine u kojoj su i nastali

3.21. Državna davanja

Državna davanja su mjere preduzete od strane Države-Vlade CG, sa namjerom pružanja ekonomske koristi. U našim uslovima državna davanja predstavljaju: subvencije, premije, regresi i dotacije.

Prema vrsti državnih davanja u skladu sa MRS 20- *Državna davanja*, državna davanja mogu biti:

- Povezana sa sredstvima kao što su davanja pomoći u određenoj opremi ili drugim sredstvima.
- Povezana sa prihodima kao što su učešće u u izmirenju nastalih obaveza u toku vršenja djelatnosti.

Davanja povezana sa sredstvima koja se amortizuju, priznaju se kao prihod u periodima i srazmjeri u kojoj se obračunava amortizacija tih sredstava ili u visini troška u periodima u kojima su nastali troškovi.

3.21. Naknadno ustanovljene greške

Ispravka naknadno ustanovljenih materijalno značajnih grešaka vrši se preko neraspoređene dobiti iz ranijih godina, odnosno nepokrivenog gubitka ranijih godina, prema MRS 8- *Računovodstvene politike, primjene računovodstvenih procjena i greške*.

Materijalno značajnom greškom smatra se greška koja je u pojedinačnom iznosu ili u kumulativnom iznosi sa ostalim greškama veća od 0,2% ukupnih prihoda.

Naknadno ustanovljene greške koje nisu materijalno značajne ispravljaju se na teret rashoda, odnosno u korist prihoda perioda u kome su identifikovane.

U slučaju ispravke finansijskih izvještaja Društva, na osnovu nalaza eksternog revizora, potrebno je uraditi reviziju usaglašenosti, sa korigovanim greškama u pozicijama bilansa. Revizija usaglašenosti predstavlja poseban izvještaj eksternog revizora.

3.22. Isplata dividende osnivaču

Način raspodjele nerasporedene dobiti Društva definiše Osnivač, kroz Zaključke Vlade i Zakonu o privrednim društvima CG.

4. Prihodi od prodaje – neto prihod

	2021.	2020.
	EUR	EUR
landing (sletanje i poletanje aviona)	3.845.972	940.612
lighting-osvjetljenje	146.970	77.214
praking aviona	214.959	95.960
CIP i CIR (centralizovana infrastruktura-putnički i operativni kao i tehnički prihvat)	1.285.865	302.713
čekanje leta na zahtjev	139.950	46.950
prihodi od putničkog servisa 15,00€ po odlazećem putniku	9.749.480	3.188.310
prihod od taksi – transferni putnici - 4,00€ po putniku	24	612
naknada za bezbjednost-1,75€ po odlazećem putniku (pregled putnika, ručnog i predatog prtljaga)	1.137.440	371.845
naknada za putnike sa posebnim potrebama (osobe sa invaliditetom i osobe sa smanjenom pokretljivošću) 0,25€ po putniku	162.504	53.753
Handling Easy Jet (1,10 € po putniku)		2.893
THC-putnički i operativni prihvat	718.529	214.685
RHC-tehnički prihvat	1.544.317	582.929
supervizija	560	
Ryanair naknada 16,10€ po putniku		510.805
WIZZ AIR naknada 18,10€		333.022
	18.946.570	6.722.303

Avijacijski prihodi bilježe rast od skoro 182% u odnosu na isti period prethodne godine, što je bilo za očekivati s obzirom da je u 2020. godini došlo do pojave pandemije COVID-19 kada mnoge zemlje zatvaraju granice i preduzimaju restriktivne mjere što je dovelo do zaštoja u vazdušnom saobraćaju na globalnom nivou. Pad saobraćaja je nastavljen i u prvim mjesecima 2021.godine pa su ovi prihodi još uvijek niži u odnosu na 2019. god. kao referentnu godinu i to skoro za 41%.

Prihodi od putničkog servisa, koji se obračunavaju u fiksnom iznosu po odlazećem putniku (15€, 1,75€ i 0,25€), odnose na naknade koje se nalpaćuju putnicima i to na bazi avio karata koje prodaju avio kompanije. Avio kompanije na ovaj način

kolektuju izvorne prihode Društva i u obavezi su da tako kolektovane naknade prenesu na račun Društva u ugovorenim rokovima.

Prihodi od naknada za opsluživanja i polijetanje i slijetanje aviona obračunavaju se avio prevoznicima po masi aviona, a u skladu sa postojećim cjenovnicima.

Popusti avio kompanijama za 2021. godinu iznose 2.050.424,04 Eur zbog čega su prihodi od landinga i handlinga su umanjeni za taj iznos.

Popuste u 2021.godini su ostvarile kompanije: Air Serbia (716.404 Eur), Tomontenegro (399.044 Eur), Turkish Airlines (258.314 Eur), Fly Montenegro (209.703 Eur), Austrian Airlines (116.244 Eur), Wizz air (111.788 Eur), Air Astana (86.098 Eur), Lot Polish (41.864 Eur), Easy jet (37.695 Eur), Israi airlines (28.773 Eur), Chair Airlines (11.935 Eur), UAB Avion expres (9.672 Eur), Deutsche Lufthansa (8.712 Eur), Fly Dubai (7.315 Eur) i Transavia France (6.864 Eur).

Popusti se daju na bazi podsticajne šeme i to na cijenu landinga i handlinga: za otvaranje novih ruta, za povećavanje broja letova na postojećim rutama kao i podsticaji na osnovu broja ostvarenih rotacija. U skladu sa Međunarodnim raunovodstvenim standardom 18, popusti se knjiže kao umanjenje prihoda.

Popusti avio kompanijama za 2020. godinu iznosili su 209.187,34 €, dok je Montenegro Airlines bio oslobođen plaćanja opsluživanja u iznosu od 934.005,12. Eur Na ovaj način prihodi od landinga i handlinga su umanjeni za 1.143.192,46 Eur

Popuste u 2020.god. su ostvarile kompanije: Air Serbia (90.858 Eur), Turkish Airlines (38.216 Eur), Laudamotion (29.733 Eur -podsticaj za otvaranje nove rute u prvoj godini), LOT Polish Airlines (31.590 Eur - podsticaj za otvaranje nove rute u drugoj godini i na broj rotacija) i Austrian Airlines (19.056 Eur).

5. Ostali prihodi iz poslovanja

Ostali prihodi iz redovnog poslovanja

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
prihodi od donacija IPA	14.958	
prihod od izdavanja aer.opreme.	25.534	1.046
zakup posl.prostora	603.596	341.056
prihodi od reklamnih panoa	143.229	34.734
free shop i ugostiteljstvo-koncesija	843.662	206.552
provizija na prihod od kateringa	43.767	8.166
korišć. VIP i predsjed.salona 150€	23.565	9.000

taksa 8€ po biznis putniku	24.465	18.584
VIP PROLAZ - VIP TRETMAN i ubrzana pasoška kontrola	21.180	20.635
prihod od parkinga	217.176	114.163
prihodi od usluga manipulacije robe i ležarine robe	81.400	71.747
taksa na gorivo-jugopetrol	87.923	55.164
prihod od refundacije el.energije,vode,odvoz smeća	95.207	45.145
obuka, sertifikati-školski centar	18.097	15.547
angaž.radnc snage na zahtjev	28.335	548
ostali poslovni prihodi	18.684	25.196
provizija Ranair	7.497	6.542
	2.298.275	973.825

I ovi prihodi imaju visok rast od 135,59% u odnosu na 2020.godinu, ali u odnosu na referentnu 2019.godinu, kao godinu prije COVID pandemije, imaju pad od 51,07%.

Povećanje saobraćaja, rast broja putnika i broja opsluženih aviona dovodi i do rasta komercijalnih prihoda. Na nivo ovih prihoda uticala je odluka o privremenim mjerama podsticaja neavijacijskim djelatnostima radi prevazilaženja negativnih efekata ekonomske krize izazvane pandemijom COVID-19 donijeta juna 2020.godine. U odluci je utvrđeno da se u periodu od 16.03. do 30.06.2020.godine oslobodaju plaćanja u iznosu od 100% svi zakupci posl.prostora, zakupci zemljišta, zakupci reklamnih površina, parking pozicija (taxi), pružaoce usluga kateringa, držaoci poslovnog prostora za slobodnu carinsku prodaju (Duty Free Shop), a popust se odobrava i nakon 30. juna 2020. god tj. sve do kraja jula 2021.godine, ali je procenat umanjenja bio u julu 2020.god. 80%, avgustu 2020.god. 70%, septembru 2020.god. 60%, oktobru 2020.god. 50%, novembru 2020.god. 40%, decembru 2020.god. 30%, januaru 2021.god.20%, februaru 2021.godine 10%. U februaru 2021.god. novom odlukom produžena je primjena umanjenja ovih prihoda u sledećim procentima : za mart 40%, april 30%, maj 20%, jun 10%, a u jul popust je iznosio 5%.

Ostali prihodi iz poslovanja

	2021. EUR	2020. EUR
prihod-ukidanje rezervacije	795.223	
ukidanje obaveza iz vansudskog poravnjanja	4.129.530	884.658
Prihodi od naknade štete	1.651	13.557
	4.926.404	898.214

Prihod od ukidanja rezervacije u iznosu od 795.223 Eur odnosi se na:

- u 2021. godini je ukinuto rezerviranje u iznosu od **709.200** Eur, za dugogodišnji sudski spor koji je protiv Društva (tuženi drugog reda) pokrenulo fizičko lice, vezano za zemljište na aerodromu u Tivtu. Vrijednost spora je u toku postupka smanjena na 82.914 Eur, a pored

- toga, Osnovni sud u Kotoru je spor riješio u korist Društva, a po mišljenju advokata po ovom osnovu neće doći do odliva sredstava.
- Ukinuto je i rezervisanje iz radnih sporova u iznosu od **57.176** Eur. Radi se o 11 sporova za koje je izvršeno rezervisanje u 2020. godini od kojih je za jednog zaposlenog izvršena isplata u 2021. godini i to po konačnoj presudi ali u manjem iznosu nego što je bilo prvobitno obračunato (15.210 Eur). Za ostalih 10 zaposlenih, koji su isplaćeni u 2022. godini, izvršen je novi obračun rezervisanja, po izmjenjenim stopama poreza i doprinosa, što je dovelo do smanjenja ove obaveze za 41.966 Eur (za sporove 6 dispečera/razlika koeficijenata/ umanjenje je 6.780 Eur, a za sporove 4 rukovodioca /smanjenje zarade po zaključku Vlade CG/ umanjenje je 35.186 Eur)
 - U ovoj grupi je i ukidanje od neiskorišćenog rezervisanja za otpremnine u iznosu od **28.847** Eur (u prethodnoj godini izvršena rezervisanja u skladu sa MRS 19).

Prihodi po osnovu ukidanja ukalkulisanih obaveza, koje se odnose na razliku zarada (bruto iznos) za period od 2008. godine do 2018. godine, iznose 4.129.530 Eur. Naime u 2019. godini je izvršeno uknjižavanje obaveze za razliku zarade za period od 2008 – 2018. god. po raznim osnovama (obračun razlike utvrdio angažovani vještak). Zaposleni, njih 542, su potpisali sporazum o vansudskom poravnanju i oni su isplaćeni tokom 2020. godine. Značajan broj preostalih zaposlenih su pokrenuli sporove.

- U toku 2021. godine došlo je do realizacije određenog broja sudskih presuda i sudskih poravnanja (oko 70 zaposlenih) pri čemu su iznosi iz sudskih sporova bili manji u odnosu na obračun koji je radio angažovani vještak, pa je razlika u bruto iznosu od **42.021** Eur ukinuta.
- Na kraju 2021. godine saldo na ukalkulisanim obavezama koje je obračunao angažovani vještak bio 5.265.703 Eur ali se ukazala potreba umanjenja ove obaveze. Naime, kako se tužbe zaposlenih po osnovu startnog dijela zarade za period 2008-2018. god. presuduju, od strane Višeg suda, u korist Društva, izvršeno je ukidanje rezervisanja po navedenom osnovu u iznosu **3.979.906** Eu (uključeni i porezi i doprinosi).
- Za preostale obaveze izvršen je ponovni obračun po izmjenjenim stopama poreza i doprinosa što je dovelo do smanjenja ove obaveze za dodatnih **107.603** Eur koje je knjiženo na prihod (nakon čega je saldo preostale obaveze 1.178.195 Eur)

Prihodi od nadoknade štete u iznosu od 1.651 Eur odnose se na naplatu štete po polisama osiguranja.

Prihodi po osnovu vrednosnog usklađivanja imovine

	2021. EUR	2020. EUR
Prihodi usklađivanje vrijed.nemat.ulaganja	5.312	-
Prihodi usklađivanje vrijed.nepokretnosti,opreme	272.535	-
	<u>277.847</u>	-

Prihodi po osnovu vrednosnog usklađivanja imovine predstavljaju efekat knjiženja procijene nepokretnosti, opreme i postrojenja koja je vršena na dan 31.12.2021.god. Procijenu izradilo društvo CROWE MNE doo. (Povećanje vrijednosti imovine knjiženo na prihode s obzirom da su za sredstva kod kojih je došlo do povećanja vrijednosti u procijeni na 31.12.2021.god., u prethodnoj procijeni imali smanjenje vrijednosti).

Pregled ostalih prihodi iz poslovanja (sumarni iznosi prethodne dvije tabele)

	2021. EUR	2020. EUR
Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	2.298.275	973.825
Ostali prihodi iz poslovanja	4.926.404	898.214
Prihodi po osn.vredn.usklađ.imovine	277.847	
	<u>7.502.526</u>	<u>1.872.039</u>

6. Troškovi materijala

Troškove materijala čine:

	2021. EUR	2020. EUR
Troškovi robe		
Troškovi materijala, rez.dj.,inventara	524.393	307.702
Troškovi el.energije	294.779	280.279
TR.UNIPROM-angažovanje mrežnih kapaciteta	79.485	76.820
Troškovi goriva	107.847	80.902
	<u>1.006.504</u>	<u>745.702</u>

7. Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)

Ostali troškovi poslovanja

	2021. EUR	2020. EUR
troškovi transportnih usluga	89.884	99.959
troškovi usluga održavanja	256.674	404.114
troškovi zakupa		31.337
troškovi reklama	25.545	235.714
troškovi sponzorstva		
tr.rezervisanja-otpremne	42.572	310.777
tr.rezervisanja-jubilarne	111.770	318.806
rezervisanja za troškove sudskog postupka	264.004	933.586
troškovi neproizvodnih usluga	571.297	748.727
troškovi reprezentacije	60.203	62.309
troškovi osiguranja	152.442	134.923

troškovi platnog prometa i provizije	47.048	71.051
troškovi članarina (ACI, priv.komora, sindikat)	61.328	74.045
troškovi poreza	104.188	105.297
ost.nematerijalni troškovi	35.220	104.366
	1.822.175	3.635.011

Troškovi transportnih usluga odnose se na troškove telefona, interneta, zakup linka, troškove SITE – telekomunikacione usluge između svih učesnika u vazдушnom saobraćaju.

Troškovi održavanja: održavanje putničkih automobila, autobusa i kombija je 19.382 Eur; održavanje aerodromskih sredstava (elevatori, traktori, stepenice, vozilo za servis toaletta, vozilo za servis vode, utovarivači, vazdušni starteri, vatrogasna oprema, ambulantska vozila ..) je 30.291 Eur; a preostali iznos od 207.001 Eur se odnosi na sledeće usluge: fotometrijsko ispitivanje sistema svetlosnog obelježavanja (17.829 Eur), održavanje sistema traka za prtljag (41.244 Eur), održavanje bezbjednosne opreme (25.580Eur), održavanje vodov.-kanalizacionog sistema (14.554 Eur), servis agregata (4.720 Eur), scrvis PPZ aparata (12.310 Eur) održavanje i unapređenja softvera (5.250 Eur), instalacija struje u VIP salonu i adaptacija VIP salona (14.417 Eur), održavanja sistema klimatizacije (8.252 Eur) i ostalo.

U 2021.godini nisu iskazani troškovi zakupa. U prethodnim godinama fakture za zakup zemljišta od opštine Tivat evidentirali kao trošak zakupa. Od 01.01.2021.godine obaveza je primjene MSFI 16 – Lizing- međunarodni standard finansijskog izvještavanja. Umjesto troškova zakupa, iskazuje se trošak amortizacije stalne imovine sa pravom korišćenja i troškovi kamate

Troškovi reklame i marketinga odnosi se na čestitke povodom državnih praznika, promociju u inostranim časopisima i preko portala. U 2021.godini nije bilo marketinške podrške niskotarifnim avio kompanijama u cilju promovisanja turističkih potencijala i privlačenja većeg broja putnika i turista.

Rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju utvrdene su aktuarskim odmjeraivanjem sa sljedećim pretpostavkama: diskontna stopa 2,50%, opšti rast zarada 3% i stopa fluktuacije zaposlenih od 2,18%. Iznos rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju za 739 zaposlenih je 1.010.639 Eur od čega je na trošak rezervisanja knjižen iznos od 42.572.Eur.

Pod istim pretpostavkama ovlašćeni aktuar je izradio procijenu rezervisanja za jubilarne nagrade. Ukupan iznos rezervisanja je 1.715.084 Eur. Na trošak rezervisanja za 2021 .godinu proknjižen iznos 111.770 Eur.

Društvo je izvršilo rezervisanje po osnovu novih tužbi zaposlenih u ukupnom iznosu od 264.004 Eura. Tužbe je pokrenulo blizu sedamdeset zaposlenih, a najčešći osnov su prekovremeni sati, prevoz, povraćaj na posao, razlika zarade po većem koeficijentu. U 2020. godini troškovi rezervisanja su iznosili 933.585 Eur (rezervisanje razlika zarada menadžmenta za period od 2012. do 2019. god. kao i rezervisanje po osnovu tužbi radnika iz dispečerskog centra).

Najveća stavka u okviru troškova neproizvodnih usluga odnosi se na usluge korišćenja DCS softvera koji iznose 136.442 Eur, troškovi vode i komunalnih usluga

iznose 120.283 Eur, troškovi advokatskih usluga 120.545 Eur, troškovi zdravstvenog pregleda zaposlenih 6.360 Eur, troškovi korišćenja programa za praćenje izgubljenog prtljaga 16.724 Eur, troškovi registracije auta 9.127 Eur, stručno usavršavanje zaposlenih 26.658 Eur, troškovi intelektualnih usluga 45.581 Eur i ostalo.

Troškovi premija osiguranje iznose 152.442 Eur - troškovi osiguranja zaposlenih, kasko osiguranje vozila i aerodromskih sredstava, osiguranje imovine i osiguranje od odgovornosti.

Troškovi poreza odnosi se na porez na nepokretnost za opštinu Tivat u iznosi 60.884 Eur, a porez za opštinu Podgorica je 42.824 Eur.

Ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 34.028 Eur odnose se na razne takse (6.863 Eur); troškove vip i biznis salona (9.977 Eur); pregled elektro instalacija (4.600 eur), održ web sajta (2.450 Eur) i dr.

8. Amortizacija

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Troškovi amortizacije	1.904.418	1.891.365
Troškovi amortizacije-operativni lizing	18.937	-
	<u>1.923.355</u>	<u>1.891.365</u>

Ukupni troškovi amortizacije za 2021. godinu iznose 1.904.418 Eur (amortizacija nekretnina, postrojenja i opreme u iznosu od 1.872.191 Eur, amortizaciju nematerijalnih ulaganja u iznosu od 32.227 Eur).

U okviru ovog troška je prikazan i trošak amortizacije zemljišta koje je Društvo uzelo u zakup od opštine Tivat. Ovde je riječ o operativnom lizingu na koji se primjenjuje MSFI 16-Lizing.

Pregled troškova poslovanja (sumarni iznosi prethodne tri tabele)

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Troškovi materijala	1.006.504	745.702
Ostali troškovi poslovanja	1.822.175	3.635.011
Troškovi amortizacije	1.923.355	1.891.365
U K U P N O	<u>4.752.034</u>	<u>6.272.078</u>

9. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi

Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
troškovi neto zarada i naknada zarada (osn. zarada, startni dio, prevoz)	8.038.529	8.294.913
troškovi. naknade-ugovor o djelu	128.924	91.414
troškovi naknade odbora direktora i revizorskog odbora	92.658	55.888
troškovi otpremnina	153.013	480.834
jubilarnе nagrade (iz rezerisanja zatvoreno)		
troškovi zimnice	174.240	
ostali lični rashodi (tr.sl.putovanja, pomoć zaposlenom)	187.256	86.335
troškovi avio karata Mont.Airlinesa za zaposlene		114.422
pomoć licima van firme	600	54.774
	<u>8.775.220</u>	<u>9.178.580</u>

U 2021. godini obračunate i isplaćene otpremnine (neto) iznose 195.107 Eur ali je na trošak knjiženo 153.013 jer je iznos od 42.094 Eur zatvoren iz rezervisanja za ove svrhe koja su knjižena na kraju 2020.godine.

U 2021.godini obračunate i isplaćene jubilarne nagrade za 59 zaposlenih iznose 125.700 (neto), ali nisu knjižena na trošak već su zatvorena iz rezervisanja koja su ustanovljena na kraju 2020.godina prilikom knjiženja aktuarskog izvještaja.

Troškovi poreza

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Porez i prirez zarada i naknada zarada (osn. zarada, startni dio, prevoz)	1.232.556	1.285.090
troškovi. naknade-ugovor o djelu-porez i prirez	9.969	7.068
Tr.naknade odbora direktora i reviz.odbora-porez i prirez	13.951	7.735
troškovi otpremnina porez i prirez	17.833	45.360
jubilarnе nagrade (iz rezerisanja zatvoreno)	1.668	1.259
troškovi zimnice porez i prirez	26.757	
ostali lični rashodi (tr.sl.putovanja, pomoć zaposlenom)		
Troškovi avio karata Mont.Airlinesa za zaposlene		12.916
pomoć licima van firme porez i prirez	68	6.230
	<u>1.302.802</u>	<u>1.365.659</u>

Troškovi doprinosa za penzije

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Dorpinos PIO zarada i naknada zarada (osn.zarada, startni dio, prevoz,zimnica)	2.505.276	2.524.419
troškovi.naknade-ugovor o djelu Dorpinos PIO		
PIO naknade odbora direktora i reviz.odbor	26.116	12.121
	<u>2.531.392</u>	<u>2.536.541</u>

Troškovi doprinosa

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
doprinosi zarada i naknada zarada (osn.zarada, startni dio, prevoz,zimnica)	1.534.737	1.534.245
troškovi naknade odbora direktora doprinosi	5.069	
	<u>1.539.807</u>	<u>1.534.245</u>

UKUPNI TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Neto troškovi zarada,naknada zarada i lični rashodi	8.775.220	9.178.580
Troškovi poreza	1.302.802	1.365.659
Troškovi doprinosa za penzije	2.531.392	2.536.541
Troškovi doprinosa	1.539.807	1.534.245
U K U P N O	<u>14.149.220</u>	<u>14.615.025</u>

10. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine	47.460	-
Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtne imovine	48.455	-
	<u>95.915</u>	<u>-</u>

Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine odnose se na efekat procijene nepokretnosti i opreme na dan 31.12.2021.god. Rashod se odnosi na umanjenje vrijednosti osnovnih sredstava.

Na 31.12.2021.god. je angažovana procjeniteljska kuća MVC d.o.o. Podgorica kako bi odredili neto ostvarivu vrijednost zaliha (u skladu sa MRS 2). Prilikom procijene utvrđeno je smanjenje vrijednosti na određenim stavkama zaliha i to u iznosu 48.455 Eur.

Društvo je izvršilo umanjene vrijednosti zaliha putem ispravke vrijednosti tj. procijena zaliha je knjižena samo kod stavki kod kojih je neto ostvariva vrijednost bila niža od prosječne nabavne vrijednosti. U magacinu u Podgorici je vrijednost zaliha umanjena za 32.609,41 Eur, dok je u magacinu Tivat smanjenje 15.845,68 Eur.

11 Ostali rashodi iz poslovanja

	2021.	2020.
	EUR	EUR
gubitak od rashoda postrojenja i opreme	4.356	31.116
manjak osnovnih sredstava	5.977	4.835
direktan otpisi potraživanja		379
otpis zaliha materijala	4.090	867
ostali rashodi	44.391	20.643
otpisi stambenog kredita sa porezom i prirezom	5.247	40.826
tr.opravke koje pokriva osiguranje	1.430	12.645
pokriće tr.postupka kao i troškovi sudskih postupaka	31.933	32.400
naknada štete na avionu Globus		50.025
troškovi iz ranijeg perioda		26.249
	113.526	219.985

U okviru ostalih rashoda, između ostalih, knjiženi su otpisi stambenog kredita zaposlenima koji su pošli u penziju u toku 2021. godine; nabavka novogodišnjih paketića za djecu zaposlenih, troškovi sudskih postupaka, pokriće sudskih i advokatskih troškova za zaposlene koji su obustavili sudske postupke za razliku zarade za period od 2008 - 2018. godine u cilju zaključivanja sporazuma o vansudskom poravnanju.

12. Finansijski prihodi i rashodi i vrijednosno usklađivanje kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja

Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika:

	2021	2020.
	EUR	EUR
Prihodi od kamata	2.420	13.495
Pozitivne kursne razlike	241	362
	2.661	13.857

Prihodi od kamata odnose se na kamate za stambene kredite koji radnici vraćaju putem obustava od zarada.

Prihodi po osn.vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Naknadno utvrđeni prihodi ranijih godina	1.659	
	<u>1.659</u>	

Radi se o potraživanjima koja su u proteklim periodima bila ispravljena, a naplaćena su u toku 2021.godine. Ovaj iznos se odnosi na naplatu potraživanja od Euro Tours.

Rashodi po osn.vrijednosnog usklađivanja kratkoročnih finansijskih sredstava i finansijskih ulaganja koji su dio obrtne imovine

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
rashodi ispr.vrijed.potraž.-sumnjiva potraživanja	(5.760.668)	(1.364.357)
otpis ostalih potraživanja	(6.874)	(256.519)
	<u>(5.767.542)</u>	<u>(1.620.876)</u>

Troškovi ispravke vrijednosti potraživanja odnose na ispravku potraživanja od Montenegro Airlinesa u iznosu od 5.759.400 Eur (zakupi iz 2021.godine su 8.008 Eur dok se iznos od 5.751.392 Eur odnosi na potraživanja iz 2018. i 2019. godine; ova kompanija pošla u stečaj početkom 2021. godine) i ispravku potraživanja od Fly Bosnia u iznosu od 1.268 Eur.

(U prethodnoj godini troškovi ispravke vrijednosti potraživanja se odnose na otpis potraživanja od Montenegro Airlinesa u iznosu od 833.141 Eur zbog odlaska u stečaj. Takođe je ipravljeno potraživanje po osnovu zajmova koji su dati Montenegro Airlinesu, a koji nisu vraćeni u ukupnom iznosu od 522.435 Eur . Ispravljeno potraživanje od firme Ma-ing s obzirom da je pokrenut postupak naplate preko izvršitelja u iznosu od 8.780 Eur)

Otpis ostalih potraživanja u iznosu od 6.874 Eur odnosi se na potraživanja koja su starija od 365 dana, a odnosi se na 9 kupaca.

(U 2020. godini u iznosu od 256.516 Eur u najvećoj mjeri se odnosi na otpis sumnjivih potraživanja od kompanije Fly Montenegro i to u iznosu od 222.434 Eur . Naime, za ovaj iznos Fly Montenegro je u svojim poslovnim knjigama umanjio obaveze prema Društvu, više nego što je bio zvanični dokument knjižnog odobrenja koji se na ime popusta odobrava kompanijama na kraju sezone. Ostatak iznosa se odnosi na ispravke potraživanja starijih od godinu dana i potraživanja za provizije ino banaka koje su skinute avio kompanijama prilikom plaćanja faktura.)

Ostali rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR

Rashodi kamata	(227.008)	(197.385)
Negativne kursne razlike	(1.077)	(809)
Fin.rashod-operativni lizing	(35.115)	
	<u>(263.200)</u>	<u>(198.194)</u>

Finansijski rashod na bazi operativnog lizinga javlja se kao trošak od januara 2021. godine kada počinje primjena MSFI 16-Lizing.

Rashodi kamata se odnose na kamate za EIB kredit u iznosu od 144.999 Eur, a ostatak iznosa od 82.008 Eur se odnosi na zatezne kamate

EIB kredit iznosio 12.000.000,00 €. Otplata osnovnog duga počela je 29.07.2010.godine, a posljednja rata dospijeva za otplatu u 2028.godini. Do sada je otplaćeno 8.533.333 Eur, ostatak osnovnog duga je 3.466.666 Eur. Kamatu smo počeli otplaćivati od 02.08.2005.god., a iznos plaćene kamate je 5.467.489 Eur. Za prve tri tranše EIB kredita (11.000.000 €) preostala kamata iznosi 284.104 Eur, a za četvrtu tranšu (1.000.000 €) nemamo podatak o ukupnom iznosu kamata. U toku 2022.godine za kamatu za prve tri tranše EIB kredita treba platiti iznos od 115.028 Eur, dok za četvrtu tranšu nemamo taj podatak (radi se o manjem iznosu, u 2021.godini kamata iznosila 56,62 Eur).

FINANSIJSKI REZULTAT

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika	2.661	13.857
Prihod od vrijed.usklađivanja kratk.fin.sredstava i fin.ulaganja koji su dio obrtne imovine	1.659	
Vredonosno usklađivanje kratkoročnih finan.sredstava i fin.ulaganja koja su dio obrtne imovine	(5.767.542)	(1.620.876)
Ostali rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika	(263.200)	(198.194)
U K U P N O	<u>(6.026.422)</u>	<u>(1.805.213)</u>

13. REZULTAT IZ REDOVNOG POSLOVANJA PRIJE OPOREZIVANJA

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Rezultat prije oporezivanja	<u>1.311.979</u>	<u>(14.317.957)</u>

14. Poreski rashod perioda:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Tekući porez na dobit	-	-
Odloženi poreski rashod/prihod perioda	113.163	(43.693)
	<u>113.163</u>	<u>(43.693)</u>

Odloženi poreski rashod u 2021.godini iznosi 113.163 Eur (u 2020. godini odloženi poreski prihod bio 43.693 Eur).

15. DOBITAK ILI GUBITAK NAKON OPOREZIVANJA

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Rezultat nakon oporezivanja	1.198.816	(14.274.264)

16. Koncesije, pateni, licence i slična prava

Nabavna ili revalorizovana vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	Nematerijalna ulag.u pripremi	UKUPNO
Stanje na 01.01.2021	18.079	174.628	9.750	202.457
Povećanje nabavke	161			161
Prenos sa pripreme		9.750	-9.750	0
Procjena na 31.12.2021		-52.010		-52.010
Stanje na 31.12.2021	18.240	132.368	0	150.608

Ispravka vrijednosti	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	Nematerijalna ulag.u pripremi	UKUPNO
Stanje na 01.01.2021		31.649		31.649
Amortizacija-2021		32.227		32.227
Procjena na 31.12.2021		-63.876		-63.876
Stanje na 31.12.2021		0	0	0

Neotpisana (sadašnja) vrijednost	Pravo službenosti	Nematerijalna imovina	Nematerijalna ulag.u pripremi	UKUPNO
01.01.2021.godine	18.079	142.979	9.750	170.808
31.12.2021.godine	18.240	132.368	0	150.608

Pravo službenosti odnosi se na pravo za zasnivanje stvarne službenosti na neodređeno vrijeme vezano za postavljanja kablova na relaciji od trafostanice TS 110/10 kV Podgorica 5 do trafostanice TS 10/0,4 kV Aerodrom i to u iznosu od 18.240 Eur (trajno obezbjeđenje nesmetanog pristupa i izvođenja radova na predmetnim nepokretnostima radi polaganja, održavanja, ispitivanja, sanacije i svih drugih neophodnih radova na kablovskim vodovima).

Nematerijalna imovina u iznosu od 132.368 Eur odnosi se na nabavku softvera za video nadzor, softver za kontrolu pristupa, softver za FIDS, office paketi i sl.

17. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nabavna ili revalorizovana vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	POSTROJENJA I OPREMA	OSTALA OPREMA	Investicije u toku	UKUPNO
Stanje na 01.01.2021	62.419.442		52.457.479	7.991.167	13.700	684.343	123.566.131
Povećanje nabavke		939.456		141.946		20.823	1.102.225
Prenos sa pripreme							0
Prenos sa inv.u toku				9.680		-9.680	0
Preknjižavanje na trošak						-5.200	-5.200
Smanjenje-rashod,manjak				-19.080			-19.080
Procjena na 31.12.2021	179.946		-263.364	-1.036.688			-1.120.106
Stanje na 31.12.2021	62.599.388	939.456	52.194.115	7.087.025	13.700	690.286	123.523.970

Ispravka vrijednosti	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	POSTROJENJA I OPREMA	OSTALA OPREMA	Investicije u toku	UKUPNO
Stanje na 01.01.2021			1.129.318	719.945			1.849.263
Amortizacija-2021		18.937	1.132.545	739.645			1.891.127
Smanjenje-rashod,manjak				-10.540			-10.540
Procjena na 31.12.2021			-2.261.863	-1.449.050			-3.710.913
Stanje na 31.12.2021	0	18.937	0	0	0	0	18.937

Neotpisana (sadašnja) vrijednost	Zemljište	Zemljište operativni lizing	Građevinski objekti	POSTROJENJA I OPREMA	OSTALA OPREMA	Investicije u toku	UKUPNO
01.01.2021.godine	62.419.442	0	51.328.161	7.271.222	13.700	684.343	121.716.868
31.12.2021.godine	62.599.388	920.519	52.194.115	7.087.025	13.700	690.286	123.505.033

Osnovna sredstva čine: zemljište, građevinski objekti (upravne zgrade, putnički terminali, sortirnice, vatrogasnice, trafostanice, poletno sletne staze, platforme, pristupni putevi, parkinzi...), aerodromska sredstva (stepenice, elevatori, vozilo za vuču aviona, ambulift, ambulantna vozila, vatrogasna vozila, utovarivači, vozila za servis toaleta, vozila za snabdijevanje aviona vodom, viljuškari, traktori, agregati, starteri, kolica za prtljag, ručna kolica, rendgeni...), kancelarijska oprema, računari i ostala materijalna imovina koja se koristi za trajno obavljanje djelatnosti.

Građevinski objekti i zemljište se u listovima nepokretnosti vode kao svojina Države Crne Gore, upravljanje je dato Aerodromima Crne Gore, dok imovinom raspolaže Vlada Crne Gore.

Samo objekat „POD LJUBOVIĆ“ je u svojini Aerodroma Crne Gore A.D (osnov sticanja -kupovina).

U Statutu Akcionarskog društva za uslužne djelatnosti u vazdušnom saobraćaju „Aerodromi Crne Gore“ koji je donijet prilikom transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, objavljanom u Službenom listu CG br 39 od 07.08.2013.godine, ističe se da se radi o jednočlanom akcionarskom društvu i da Vlada Crne Gore kao jedini osnivač i vlasnik odgovara do visine uloga unijetog u Društvo.

U članu 12 ovog Statuta piše da osnivač u Društvo unosi akcijski kapital u iznosu od 101.500.000 Eur i da taj kapital čini 10.150.000 običnih akcija nominalne vrijednosti 10 eura, što čini 100% vrijednosti kapitala Društva.

Ovaj Statut je donijet u svrhu transformacije Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo, a jedna od pretpostavki za transformaciju je bila utvrđivanje (procjena) vrijednosti kapitala Javnog preduzeća „Aerodromi Crne Gore“.

Građevinski objekti i zemljište su se nalazili u poslovnim knjigama Društva i kada je radena procjena kapitala za potrebe transformacije iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo (procjena radena na 31.10.2012.godine od strane KPMG). Iz osnovnog kapitala je bila pokrivena cjelokupna dugoročna imovina i dio kratkoročne imovine tako da su građevinski objekti i zemljište bili dio uloga Vlade Crne Gore u AD.

Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između „JAT“ i JP Aerodromi Crne Gore broj 0169/1 od 14.03.2003 godine, JP Aerodromi Crne Gore preuzeli su nepokretnosti, sa pravom korišćenja, koje obuhvataju Aerodrome Podgoricu i Tivat sa svim poslovnim objektima i prostorijama. Vrijednost imovine utvrđene ugovorom iznosila je 10 miliona dolara od kojih je 5 miliona dolara isplatilo JP Aerodromi Crne Gore putem kompenzacije sa JP „JAT“.

Društvo je iz kredita, koje uredno otplaćuje, izgradilo terminalnu zgradu sa sortirnicom, vatrogasnicu, parking i pristupni put, zatim izgradilo i rekonstruisalo manevarske površine, trafostanicu, vodvod i kanalizaciju u Podgorici, dok je u Tivtu uradilo rekonstrukciju stare terminalne zgrade.

U 2019 godini na Aerodromu Tivat izgrađen je i novi terminal iz sopstvenih sredstva.

U poslovnim knjigama Društva nalazi se zemljište koje pripada privrednoj zoni Opštine Kotor površine 19.773 m² koje se u listovima nepokretnosti i dalje vode na JAT-u (pravni naslednik JAT-a je Air Serbia). Na predmetnoj imovini nalazi se inastaliran sistem svijetala za vizuelan pristup aerodromu Tivat koji nesporno predstavlja pripadajuću površinu samog aerodroma. Ugovorom o regulisanju međusobnih prava i obaveza zaključenim između "JAT" i JP Aerodromi Crne Gore broj 0169/1 od 14.03.2003 godine, kojim je imovina do tada bila u valsništvu "JAT"-a prešla u valsništvo JP Aerodromi Crne Gore, omaškom je ispuštena predmetna imovina, tj. ostala je da se vodi u listu nepokretnosti na nosioca prava, "JAT" Beograd kao korišćenje 1/1. Društvo je preduzelo potrebne aktivnosti prema Ministarstvu saobraćaja koje treba da napravi kontakte i organizuje sastanak sa predstavnicima Air Serbia, kao pravnog naslednika JAT-a, kako bi ovo pitanje bilo riješeno u korist Aerodroma Crne Gore.

U 2021. godine iznos novonabavljenih osnovnih sredstava je 152 hiljada €. Veće nabavke su: kancelarijska oprema – 15 hilj €, računarska oprema – 41 hilj.€, oprema za biznis salon u TV – 18 hilj.€, oprema za ambulantu – 9 hilj€, oprema za vatrogasce – 10 hilj €, dva radna vozila – 38 hilj € i dr.

Aktiviranje i prenos OS u pripremi se odnosi na stavljanje u upotrebu računarske opreme i opreme za DCS kao i uređaja za dezinfekciju sve u ukupnom iznosu od 9,6 hilj €.

Od 1. januara 2021.godine Društvo primjenjuje MSFI 16 - Lizing pa je u poslovnim knjigama Društvo kao primaoc lizinga evidentiralo pravo korišćenja u aktivi u iznosu od 920.519 Eur (kao i obaveze po osnovu lizinga u pasivi)

Amortizacija osnovnih sredstava se vrši primjenom proporcionalne metode otpisa.

Gradevinski objekti	stopa AM od 1,00 – 3,33
Aerodromska sredstva	5,00 – 10,00
Kancelarijska oprema	4,00– 10,00
Računari, oprema za telekomunikaciju	10,00 – 16,67
Vozila	6,25 – 7,14
Ostala oprema	4,00 – 10,00

Na dan 31.12.2021.godine urađena je procijena osnovnih sredstava od strane ovlašćenog procjenjivača CROWE MNE.

Efekat procijene u iznosu od 2.602.673 Eur je rezultat dvije komponente:

- Porasta vrijednosti sredstava u iznosu od 2.686.250 Eur
- Smanjenja vrijednosti sredstava u iznosu od 83.576 Eur

Procijena je imala sledeće efekte:

U bilansu stanja uvećane su pozicije: u aktivi stalna imovina za 2.602.673 Eur, a u pasivi: revalorizacione rezerve za 2.155.530 Eur, odložene poreske obaveze za 216.756 Eur, a takođe je uvećana dobit za 230.387 Eur. (Procijena je imala uticaj i

na pozicije bilansa uspjeha, povećali su se prihodi za 277.847 Eur, a rashodi su uvećani za 47.460€ - razlika između ovih prihoda i rashoda je 230.387 Eur).

18. Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročne finansijske plasmane čine:

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Stambeni krediti dati radnicima 2006.god	70.125	82.305
Stambeni krediti dati radnicima 2008.god	31.766	46.809
	101.891	129.114

Dugoročne finansijske plasmane u iznosu od 101.891 Eur čine potraživanja od radnika za stambene krediti date 2006. god. i 2008.god. na period od 15 do 20 godina uz kamatnu stopu od 2% godišnje. Stambeni krediti se vraćaju mjesečno obustavama od zarada radnika i uplaćuju u fond za stambene potrebe (poseban račun otvoren kod CKB).

19. Zalihe

Zalihe sačinjavaju:

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Zalihe materijala	169.808	163.277
Rezervni djelovi	248.637	342.425
Ispravka vrijed.rez.djelova	(43.745)	-
Alat i inventar	51.488	42.695
Ispravka vrijed.alata i inv.	(4.710)	-
Roba u magacinu	501	501
Dati avansi	31.936	8.668
	453.915	701.139

Struktura zaliha sa prometom u toku godine:

	Materijal	Rezervni djelovi	Alat i inventar	Roba u magacinu	Dati avansi
Zalihe na dan 31.12.2020.god.	243.844	389.964	57.349	501	9.481
Nabavke u toku godine	149.637	121.215	27.179	-	86.750
Potrošnja u toku godine	223.673	262.542	33.040	-	64.295
Zalihe na dan 31.12.2021 godine	169.808	248.637	51.488	501	31.936

Na dan 31.12.2021 godine urađena je procjena zaliha od strane procjenjivača MVC d.o.o., a za potrebe finansijskog izvještavanja.

U skladu sa MRS 2 zalihe su sredstva :

- a) koja se drže radi prodaje u običajenom toku poslovnja
- b) u procesu proizvodnje za takvu prodaju
- c) u obliku osnovnog i pomoćnog materijala koji se troši u proizvodnom procesu ili prilikom pružanja usluga.

Procjenom je utvrđeno smanjenje vrijednosti zaliha u iznosu od 48.455 Eur koje je u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru knjiženo na ispravci vrijednosti.

Najveće nabavke u toku 2021 godine odnosile su se na navaku rezervnih djelova za rendgen uređaje u iznosu od 57.334 Eur, nabavku sredstva za higijenu u iznosu od 48.405 Eur, nabavku rezervnih djelova za uređaje koji služe za detekciju eksploziva u iznosu 28.959,30 Eur, nabavku rezervnih djelova za toplotne pumpe i filtere u iznosu 17.220 Eur i dr.

20. Potraživanja

20.1 Potraživanja od kupca čine:

Kupci u zemlji

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Kupci u zemlji	1.046.442	577.319
“Montenegro Airlines” a.d., Podgorica	6.592.541	16.042.421
Kupci u inostranstvu	2.406.818	1.798.596
Ispravka vrijednosti potraživanja	(8.445.694)	(2.679.811)
	<u>1.600.107</u>	<u>15.738.525</u>

Promjene na ispravci potraživanja:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Stanje na 01.01.	2.679.811	1.581.371
Ispravka vrijednosti u toku godine	5.767.542	1.098.440
Ukidanje ispravke u toku godine	(1.659)	-
	<u>8.445.694</u>	<u>2.679.811</u>

Potraživanja po osnovu prodaje se odnose na:

MONTENEGRO AIRLINES A.D.	6.592.541
JSC TRANSAERO AIRLINES	605.452
MOSCOVIA AVIATION	475.962
RYANAIR LIMITED	416.776
TOMONTENEGRO D.O.O.	271.254
FLY MONTENEGRO	222.434
TURKISH AIRLINES	194.238
WIZZ AIR	186.035
VEKTRA AVIATION	182.311
ADRIA AIRWAYS	175.469
COFFEE CAKE	130.200
AIR SERBIA	109.619
ALITALIA	93.927
MONTENEGRO DUTY FREE SHOP	50.233

Ispravka vrijednosti potraživanja se odnosi na: "JSC Transaero Airlines", Moskva u iznosu od 605.452 Eur -a, "Moscoviu aviation", Moskva - 475.962 Eur -a, "Adriu Airways", Ljubljana – 175.468 Eur -a, "Vektru aviation", Podgorica – 182.311 Eur -a, "Alitalia Societa Airea Italian", Rim – 93.927 Eur -a, Fly Montenegro Ground handling -222.434 Eur -a, Montenegro Airlines u iznosu od 6.592.541 Eur.

20.2 Ostala potraživanja:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Potraživanje od "Atlas banke" u stečaju	3.121.327	3.121.327
Potraživanja po osnovu PDV	248.657	257.215
Ispravka vrijednosti potraživanja od Atlas banke	(121.327)	(121.327)
Potraživanje od Ministarstva finansija	9.873.633	9.873.633
Potraživanje od zaposlenih	1.202	1.179
Potraživanje od uprave carina	100	-
Potraživanja za više plaćen porez na dobit	252.908	252.908
	<u>13.376.500</u>	<u>13.384.935</u>

U okviru ostalih potraživanja nalazi se potraživanje od Atlas banke u iznosu od 3.121.326,94 Eur kao. U momentu objave stečaja Atlas banke, u aprilu 2019. godine, ACG je imalo na računu kod ove banke finansijska sredstva po videnju u iznosu od 3.171.327 Eur.

Još u toku 2018.godine, ovlašćena lica u "Atlas banci" odbila su da prenesu oročene depozite (3.000.000 Eur) na račun Društva nakon isteka njihovog oročenja, već su to učinili nakon uvođenja privremene uprave u Banci 07.12.2018. godine zbog čega je pokrenuta krivična prijava protiv Atlas banke od strane ACG (zbog nerealizovanja naloga i nemogućnosti raspolaganja sredstvima zbog toga). Viši sud u Podgorici donio je Rešenje Kris 27/19 od 25.06.2019.godine na osnovu koga su

novčana sredstva ACG u iznosu od 3.000.000 Eur izdvojena i predata Centralnoj banci Crne Gore radi obezbjeđenja njihovog čuvanja

Stav rukovodstva je da će ishod krivične prijave biti pozitivan za Društvo i da će CBCG izdvojena sredstva vratiti ACG. Polazeći od te pretpostvake, ova novčana sredstva, čiji je iznos usaglašen prenesena su sa konta tekućih računa na ostala potraživanja.

Dio dobiti za 2019. godinu od 70% tj. u iznosu od 9.873.633 Eur Društvo je prenijelo u budžet bez Odluke Odbora direktora i zbog toga je ova transakcija knjižena na potraživanje od Ministarstva finansija.

Prilikom promjene finansijskih iskaza za 2019 godinu (u skladu sa primjedbama revizora), dodatno je proknjiženo potraživanje za pretplaćeni porez na dobitu iznosu od 252.908 Eur za godine 2015., 2016., 2017. i 2018. i to po Zaključku odbora direktora br.001-6873 od 15.10.2021 godine.

21. Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročne finansijske plasmane čine oročeni depoziti kod:

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Tekuće dospijeće stamb.kredita dati radnicima	15.157	17.206
Pozajmica Montenegro Airlines (1.000.000 Eur)	25.000	25.000
Pozajmica Montenegro Airlines (497.436 Eur)	497.436	497.436
Ispravka pozajmice MGX – 1.000.000 Eur	(25.000)	(25.000)
Ispravka pozajmice MGX – 497.436 Eur	(497.436)	(497.436)
	15.157	17.206

U toku 2020. godine data su dva zajma preduzeću Montenegro Airlines u iznosu od 1.000.000 Eur (na tri mjeseca, godišnja kamatna stopa 2%) i u iznosu od 497.436 Eur (na šest mjeseci, godišnja kamatna stopa 2%). Prvi kredit je vraćen u iznosu od 975.000€, dok drugi kredit nije vraćen.

Obračunata kamata za prvi zajam je 5.000 Eur , a za drugi kamata iznosi 4.987. Eur
Kamate su knjižene u okviru potraživanja.

Pokrenut je postupak prinudne naplate za iznose nevraćnog zajma, a kako nije realizovana naplata donijeta su nova rešenja kojima se određuje izvršenje na nepokretnosti (poslovni prostor Montenegro Airlines u Budvi). Potraživanja za zajmove prijavljena su u stečajnu masu.

22. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Žiro račun	5.024.102	1.519.349
Stambeni fond	1.116.252	1.044.751
Blagajna	552	655
Ostala novčana sredstva	1.745	13.332
Devizni račun	8.307.103	838.097
	14.449.754	3.416.184

Raspoloživa novčana sredstva (žiro račun) na 31.12.2020. godine nalazila su se kod više poslovnih banaka i to Crnogorske komercijalne banke, Hipotekarne banke i Prve banke.

Račun za stambeni fond otvoren je kod CKB i na ovaj račun se uplaćuju obustave od zaposlenih po osnovu stambenih kredita i uplate poslodavca u iznosu od 3 % bruto zarada. U ostalim novčanim sredstvima nalaze se sredstva koje duže zaposleni koji vrše naplatu u gotovini .

23. Aktivna vremenska razgraničenja

AVR u iznosu od **77.954** Eur (2020. godine 56.436 godine) čine unaprijed plaćeni troškovi (dobavljači ispostavili fakture u 2021.godini i to za period od 12 mjeseci od kojih se jedan dio odnosi na 2021. godinu, a drugi dio na 2022. godinu-77.954 Eur) i ostala aktivna vremenska razgraničenja **16.255** Eur.

(Generali osiguranje izdalo fakturu za osiguranje odgovornosti od čega se iznos od 24.995 Eur vezuje za 2021. godinu; iznos od 1.326 Eur za licence dobijene od firme Digit Montenegro; Sava montenegro osiguranje u iznosu od 18.472 Eur - osiguranje vozila; Logtech S.R.O .u iznosu od 3.033 Eur odnosi se na telefonsku podršku u otklanjanju kvarova na pokretnim trakama za prtljag.

Najveći iznos od 30.000,00 Eur odnosi se na proviziju plaćenu EBRD-u 2015. godini za procjenu Projekta – Izgradnja nove putničke zgrade i rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme na aerodromu Tivat za koji je ova banka bila zainteresovana da odobri kredit. S obzirom da je postupak dobijanja kredita u zastoju, provizija se vodi na kontu aktivnog vremenskog razgraničenja.

Ostala AVR iznose 16.255 EUR - odnosi se na PDV iz ulaznih faktura koje datiraju iz 2021.godine, a koje su pristigle nakon 15.01.2021. godine kada je završen obračun PDV za mjesec decembar).

24. Kapital

Kapital na 31.12.2021 godine iznosi 134.315.324 Eur. Sastoji se od osnovnog kapitala u iznosu od 101.500.000 Eura, revalorizacionih rezervi 35.223.680 Eur, nerasporedene dobiti iz ranijih godina 26.805.841 Eur, neraspoređeni dobitak tekuće godine u iznosu od 1.198.815 Eur i gubitka ranijih godina 30.413.013 Eur .

Dana 11.02.2014. godine izvršena je promjena pravne forme Društva iz javnog preduzeća u akcionarsko društvo tj. izvršena je registracija akcionarskog društva "Aerodromi Crne Gore"u Centralni registar privrednih subjekata čime je upisan osnovni kapital u iznosu od 101,50 miliona eura.

Vrijednost kapitala utvrđena je na bazi procjene ukupnog kapitala na dan 31.10.2012 godine koju je uradio "KPMG" d.o.o.Društvo je 100% u vlasništvu Vlade Crne Gore.

Broj akcija :10.150
 Nominalna vrijednost:10
 Ukupan kapital: 101.500.000

25. Dugoročna rezervisanja

Dugoročna rezervisanja čine:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Rezervisanja za otpremnine	889.265	948.952
Rezervisanja za jubilarne nagrade	1.686.014	1.668.372
Rezervisanja ostalo	1.178.195	709.200
	<u>3.753.474</u>	<u>3.326.524</u>

Osnovne aktuarske pretpostavke koje su korišćene prilikom obračuna rezervisanja za otpremnine i jubilarne nagrade su:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
Diskontna stopa	2,5%	2,5%
Rast zarada	3%	3%
Fluktuacija zaposlenih	2,18%	1,65%

Smrtnost zaposlenih: Tablice mortaliteta stanovništva CG u periodu 2010-2012

Na osnovu rezultata obračuna od strane angažovanog aktuara, prema zahtjevima MRS 19, sadašnja vrijednost budućih obaveza za otpremnine i jubilarne nagrade na 31.12.2021.godine:

	Sadašnja vrijed. na 31.12.2021	Kratkoročni dio	Dugoročni dio
Rezerv.otpremnine	1.010.639	121.374	889.265
Rezerv.jubilarne nagrade	1.715.084	29.070	1.686.014
	2.725.723	150.444	2.575.279

Rezervisanje-obračun vještaka iznosi 1.178.195 Eur, a odnosi se na sledeće osnove: neiskorišćeni godišnji odmor 507.972 Eur; topli obrok 129.185 Eur; zimnica 174.280 Eur; bolovanje 15.426 Eur; regres 407 Eur; minuli rad 75.133 Eur; pekovremeni 199.121 Eur; jubilarne nagrade 75.671 Eur (Detaljnije u napomeni broj 5 i napomeni 31).

(Rezervisanje iz prethodne godine u iznosu od 709.200 Eur je ukinuto u 2021.godini. Društvo je u poslovnim knjigama u 2012 godini knjižilo rezervisanje za sudski spor u ukupnom iznosu od 709 hiljada, a koje se odnosi na spor sa fizičkim licem vezanim za vlasništvo nad zemljištem na kojem se nalazi dio imovine društva. Advokat Društva je dao obavještenje i mišljenje da je pomenuto rezervisanje potrebno isknjižiti iz poslovnih knjiga Društva jer više nije izloženo riziku da će imati moguće buduće odlive novca po ovom pitanju. U prilog ovoj činjenici ide i prvostepena pravosnažna presuda Osnovnog suda u Kotoru dok je predhodno, tokom postupka smanjena i sama vrijednost spora. Na taj način su se stekli uslovi da ovo rezervisanje bude ukinuto tj. isknjiženo iz poslovne evidencije).

26. Dugoročni krediti

Dugoročni krediti su prikazani sledećom tabelom:

	Rok otplate	Kamatna stopa % godišnje	2021. EUR 000	2020. EUR 000
EIB-prva tranša- 3.000.000	01.02.2025.	4,110 fiksno	700.000	900.000
EIB-druga tranša-3.000.000	01.08.2025.	3,889 fiksno	800.000	1.000.000
EIB-treća tranša -5.000.000	01.02.2026.	4,175 fiksno	1.499.999	1.833.333
EIB-četvrta tranša-1.000.000	01.02.2028.	5,083 varijabilno	466.666	533.333
Tekuće dospijeeće dugoročnih kredita			(800.000)	(800.000)
			2.666.666	3.466.666

Evropska investiciona banka je za svrhe modernizacije aerodroma i podizanju standarda bezbjednosti i usluga odobrila kredit "Acrodromima Crne Gore" u iznosu od 12.000.000 Eur-a. Kredit je odobren u četiri tranše i otplaćuje se u polugodišnjim ratama sa rokovima otplate od 01.02.2025. godine do 01.08.2028. godine. Kamatne stope se obračunavaju po fiksnim kamatnim stopama osim za poslednju tranšu..

Ostale dugoročne obaveze:

Ostale dugoročne obaveze na dan 31.12.2021 iznose 925.867 Eur - obaveze po osnovu operativnog lizinga. Od 1.janura 2021 Društvo primjenjuje MSFI 16-Lizing pa je u poslovnim knjigama Društvo kao primaoc lizinga evidentiralo pravo korišćenja u aktivi i obaveze po osnovu lizinga u pasivi.

27. Odložene poreske obaveze

Odložene poreske obaveze na 31.12.2021. godine iznose 6.242.670 Eur (na 31.12.2020 godine iznose 5.914.278 Eur -a).

Odložene poreske obaveze predstavljaju poreske efekte koji se odnose na privremene razlike koje postoje između knjigovodstvene (sadašnje) vrijednosti sredstva i neotpisan (sadašnje) vrijednosti tog sredstva za poreske svrhe. Ova razlika je posljedica različitog obračuna amortizacije za računovodstvene i poreske svrhe (osim odloženog poreza za zemljište). Po ovom osnovu, za 2021. godinu je doknjižen iznos od 113.163 Eur (iznos od 102.989 Eur se odnosi na samu 2021. god. dok je iznos od 10.174 Eur korekcija vezano za primjedbu koju je Društvo dobilo u revizorskom izvještaju za 2020. godinu).

Dodatne poreske obaveze obračunao je procenitelj prilikom procjene fer vrijednosti osnovnih sredstva u ukupnom iznosu od 216.756 Eur.

28. Dugoročni odloženi prihodi i primljene donacije

Ukupan iznos na ovoj poziciji je 288.527 Eur:

- Odloženi prihod u iznosu 281.000 Eur (2019.godina: 281.000 Eur) predstavlja grant od strane Vlade Italije koji se realizovao preko EBRD banke kao tijela za upravljanje grantskim sredstvima. Sredstva su iskorišćena za izradu idejnih rešenja za Projekat modernizacije i rekonstrukcije Aerodroma Tivat (izgradnja novog putničkog terminala, rekonstrukcija, rehabilitacija i proširenje manevarskih površina i platforme). Sama realizacija Projekta trebala se financirati iz kredita EBRD u iznosu od 20 miliona Eur (bez državnih garancija), a pregovori sa ovom bankom su u zastoju od 2015. godine jer, pored brojnih dopisa resornom ministarstvu i Ministarstvu Finansija, nismo dobili stav nadležnih da li nastaviti pregovore sa EBRD (na samom početku, Vlada Crne Gore je dala saglasnost na Mandatno pismo).

Društvo se obavezalo da će u slučaju da se ugovor o kreditiranju ne zaključi, izvršiti povraćaj novca koji je Vlada Republike Italije donirala uvećanog za naknade koje mogu proisteci iz navedenog ugovora zbog otkazivanja saradnje.

Sa ovog konta je trebalo vršiti ravnomjerno prenos određenog iznosa tokom perioda korišćenja projekta koji je izgrađen, a taj iznos odgovara iznosu obračunate amortizacije.

- Iznos od 7.600 Eur odnosi se na donaciju organizacije KAF iz Turske – oprema za dezinfekciju.

29. Kratkoročna rezervisanja

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Rezervisanja za otpremnine	121.374	93.526
Rezervisanja za jubilarne nagrade	29.070	72.392
Rezervisanja za sudske sporove	1.012.414	933.586
	<u>1.162.858</u>	<u>1.099.504</u>

Rezervisanja za sudske sporove u 2020 godini iznosila 933.586 Eur, a odnose se na naknade štete za manje isplaćene zarade za šest bivših članova menadžmenta u iznosu od 793.079 Eur kao i na naknadu štete za manje isplaćene zarade za faktički rad za šest zaposlenih u iznosu od 140.507 Eur. Iznosi uključuju i poreze i doprinose.

U toku 2021 godine dodatno je rezervisano 264.004 Eur (detaljnije napomena broj 7).

Promjene na rezervisanju za sudske sporove:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Stanje na 01.01.	933.586	53.246
Rezervisanja u toku godine	264.004	933.586
Odlivi po osnovu isplata	(143.210)	53.246
Ukidanje rezervisanja	(41.966)	-
	<u>1.012.414</u>	<u>933.586</u>

U toku 2021. godine izvršena je isplata za 2 člana menadžmenta u iznosu od 143.210 Eur, a dodatno je rezervisanje umanjeno ponovnim obračunom po promjenjenim stopama poreza i doprinosa čiji je efekat 41.966 Eur.

Značajan dio obaveza za sudske sporove (1.012.414 Eur) isplaćene su u toku 2022. godine (približno 640 hilj Eur).Kratkoročna rezervisanja su formirana na osnovu izvršenih i očekivanih isplata u 2022 godini.

30. Kratkoročne obaveze

Obaveze prema dobavljačima čine:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Operativni lizing-obaveze do 1 godine	6.922	-
Obaveze po osnovu kredita EIB	800.000	800.000
Dobavljači u zemlji	477.088	492.314
Dobavljači u inostranstvu	35.476	8.908
Obaveze za avanse	44.341	44.967
Obaveze za depozite	83.949	20.887
	<u>1.447.776</u>	<u>1.367.076</u>

Obaveze prema dobavljačima u zemlji odnose se na:

ALLIANCE D.O.O.	41.309,40
COREIT D.O.O	16.691,95
ADVOKAT MILORAD JANJEVIĆ	23.005,15
CRNOGORSKI TELEKOM	12.821,16
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	10.419,30

GENERALI OSIGURANJE MONTENEGRO	20.829,53
NACIONALNA TURISTIČKA ORGANIZACIJA	147.394,50
SAVA MONTENEGRO OSIGURANJE	16.419,92
OSTALI	188.197,41
Obaveze prema ino dobavljačima u iznosu od 35.476 Eur -a odnose se na 9 dobavljača iz inostranstva.	

Primljeni avansi i depoziti u iznosu od 128.290 Eur -a od avio kompanija služe kao garancija da će se nakon obavljenog leta izmiriti obaveze.

31. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze

Odnose se na:

	2021.	2020.
	EUR	EUR
Obaveze za odobrene diskonte	1.290.837	300.079
Obaveza prema avio komp. Globus-naknada štete	-	50.025
Ostale kratkoročne obaveze	135.099	5.617.548
Obaveze po osnovu PDV i ost. javnih prihoda	1.061.162	2.657.048
Obaveza po osnovu poreza na dobit	-	67.924
	2.487.097	8.692.624

Obaveze prema kupcima za odobrene popuste iznose 1.290.837 Eur Ova vrsta popusta odobrava se avio kompanijama koje u sezoni ostvare značajan broj rotacija, a popust se daje na handling i landing i to prema Podsticajnoj šemi i zaključenim ugovorima. Ovaj iznos je ostao otvoren - čekaju se instrukcije avio kompanija da se izjasne da li žele da im uplatimo novac ili da zatvorimo fakture iz 2022. godine.

U okviru ostalih kratkoročnih obaveza (iznos 135.099 Eur) nalazi se iznos od:

a) 134.757 Eur koji predstavlja obavezu za učešće u dobitku; u 2019.god. ovaj iznos bio 6.343.640 Eur. (Vlada CG je donijela zaključke da se dio dobiti iz 2017. god. i ranijih godina, u iznosu od 6.270.650 Eur -a, iskoristi kao kolateral za kredit privrednog društva Montenegro Airlines. S obzirom da Montenegro Airlines nije vratio kredit banka je povukla kolateral, ali nije u cjelosti, naime iznos od 68.767 Eur vraćen je na tekući račun Društva i taj iznos je, između ostalog, preostao na obavezama za učešće u dobitku jer je odliv sredstava povučenog kolaterala knjižen u poslovnim knjigama kao umanjenje obaveze prema budžetu. Pored ovog iznosa, u okviru ove obaveze, preostao je iznos od 58.412 Eur koji predstavlja manji iznos dobiti iz 2017.god. koji je trebao biti prenijet u budžet, naime Odlukom Odbora direktora 01-7377 od 07.12.2018.godine da se dio dobiti iz 2017. u iznosu od 2.749.501 Eur iskoristi kao kolateral, a ostatak dobiti od 58.412 Eur zadrži na poslovnom računu Društva do konačne instrukcije Osnivača. Po Odluci Vlade CG br.07-1933 od 16.maja 2019.godine, pored prenosa u budžet iznosa od 6.707.085 Eur, određeno je da se 5% dobiti u iznosu od 479.078 Eur utroši na podršku sportskim, obrazovnim, kulturnim, humanitarnim i sl. potrebama – od ovog iznosa je preostalo 7.578 Eur.

b) 117 Eur - obaveze prema zaposlenom po putnim nalogima

c) 225 Eur - ostale obaveze

d) U prethodnoj godini ostale kratkoročne obaveze bile 5.617.548 Eur, a sastojale su se od iznosa koji predstavlja obavezu za učešće u dobitku 134.757 Eur i iznosa 5.482.791 Eur – ukalkulisana obaveza prema zaposlenima za razliku zarada za period 2008.god.-2018.god. koju je obračunao angažovani vještak.

U toku 2021.godine iznos obaveza je uvećan za 294 Eur, a umanjen za realizovana sudska poravnanja, vansudska poravnanja i sudske presude u iznosu od 217.039 Eur. Dodatno, obaveze su umanjene za iznos od 4.087.509 Eur (3.979.906 Eur-ukidanje startnog dijela zarada i 107.603 Eur-umanjenje zbog efekata promjene stopa poreza i doprinosa), dok je preostali iznos obaveza od 1.178.195 Eur preknjižen na rezervisanja.

Iznos od 1.061.162 Eur -a se odnosi na neizmirene poreze i doprinose za zaključena vansudska poravnanja i sudske presude zaposlenih.

32. Pasivna vremenska ograničenja

Odnose se na:

	<u>2021.</u>	<u>2020.</u>
	EUR	EUR
Obračunati, nefakturisani troškovi	443.290	220.473
Obračunate provizije banaka	1.032	1.006
Razgraničene obaveze za PDV	12.590	6.327
	<u>456.912</u>	<u>227.806</u>

Najveći iznos u obračunatim nefakturisanim troškovima u iznosu od 414.158 Eur odnosi se na ukalkulisane troškove za električnu energiju i to za period od decembra 2019.godine do 31.12.2021. godine. U 2019. godini je raskinut ugovor, a novi ugovor sa Elektroprivredom sklopljen je tek 24. 12. 2021. godine i u članu 24. je precizirano da će se prethodno utrošena električna energija od 01.01.2019 do zaključenja ovog ugovora obračunati u kumulativnom iznosu sa prvim obračunskim periodom nakon zaključenja ugovora.

33. Transakcije sa povezanim licima

Društvo je 100% u vlasništvu osnivača Vlade Crne Gore što čini Društvo zavisnim od Vlade Crne Gore (države Crne Gore). Zbog toga se država Crna Gora i kompanije koje su u vlasništvu države Crne Gore klasifikuju kao povezana lica Društva.

Sve transakcije sa povezanim pravnim licima proističu iz tekućeg poslovanja i njihova vrijednost se ne razlikuje od vrijednosti koje su ostvarene u standardnim transakcijama.

a) Prihodi - prodaja u toku 2021. godine (povezana lica)	
TOMONTENEGRO D.O.O	1.775.278,29
MONTENEGRO AIRLINES AD U STEČAJU	8.446,26
POŠTA CRNE GORE	8.039,51
CRNOGORSKI ELEKTROPRENOSNI SIS	2.049,30
KONTROLA LETENJA SRBIJE I CG SMATSA	4.845,00
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.739,80
MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA	3.045,90
KABINET PREDSJEDNIKA CRNE GORE	2.773,60
MINISTARSTVO ZDRAVLJA	2.122,60
GEN.SEKRETERIJAT VLADE-PROTOKOL	2.113,80
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CG	1.855,80
CENTRALNA BANKA CRNE GORE	1.359,20
VLADA REPUBLIKE CRNE GORE	363,00
GENERALNI SEKRETARIJAT PREDSJEDNIKA	212,90
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPILO	170,00
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA	124,70
KONTROLA LETA-STARI TERMINAL	60,00
MINISTARSTVO ODBRANE RCG	60,00
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA	45,00
MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIJA	45,00
	<u>1.816.749,66</u>

b) Rashodi - nabavka roba i usluga u toku 2021. godine (povezana lica)	
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	110.437,48
TOMONTENEGRO D.O.O	21.429,66
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA	12.166,55
JU INST.ZA RAZVOJ I ISTRAŽ.ZAŠTITE N RADU	8.470,00
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIĆ	6.360,00
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO	3.731,64
RADIO TELEVIZIJA CG	3.025,00
AGENCIJA ZA ELEKTRONS.KOMUNIKACIJE	2.953,14
CDA-CENTR.KLIRINŠKO DEPOZITARNA	2.922,15
POŠTA CRNE GORE	2.917,02
JU ŠKOLA ZA SRED.I VIŠ.OBR.SERGIJE STANIĆ	2.293,00
ELEKTROPRIVREDA CG	1.740,39
INSTITUT ZA JAVNO ZDRAVLJE CG	1.141,20
MONTE PUT D.O.O.	960,00
SLUŽBENI LIST RCG	590,00
JZU DOMA ZDRAVLJA BAR	134,00
	<u>181.271,23</u>

c) Potraživanja od kupaca na 31.12.2021.god (povezana lica)

MONTENEGRO AIRLINES AD U STEČAJU	6.592.541,37
TOMONTENEGRO D.O.O	271.253,66
UPRAVA CARINA CRNE GORE	4.106,70
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA	2.920,00
MINISTARSTVO ODBRANE RCG	2.867,01
KABINET PREDSEDNIKA CRNE GORE	2.773,60
POŠTA CRNE GORE	987,90
GEN.SEKRETERIJAT VLADE-PROTOKOL	657,20
UPRAVA POLICIJE	386,60
GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE CG	189,50
KONTROLA LETA-STARI TERMINAL	60,00
MINISTARSTVO KAPITALNIH INVESTICIA	45,00
MINISTARSTVO EKONOMSKOG RAZVOJA	30,00
KONTROLA LET.SRBIJE I CG SMATSA	15,00
	<hr/>
	6.878.833,54

d) Ispravka potraživanja od kupaca na 31.12.2021.godine (povezana lica)

MONTENEGRO AIRLINES AD U STEČAJU	6.592.541,37
UPRAVA CARINA CRNE GORE	3.816,30
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA	2.920,00
MINISTARSTVO ODBRANE RCG	2.867,01
UPRAVA POLICIJE	386,60
	<hr/>
	6.602.531,28

e) Potraživanje od Ministarstva finansija u iznosu od 9.873.633 Eur (napomena 20. 2)

f) Obaveze prema dobavljačima na 31.12.2021.godine (povezana lica)

NAC.TURISTIČKA ORGANIZ.CRNE GO	147.394,50
ELEKTRODISTRIBUCIJA TIVAT	10.419,33
D.O.O. CENTAR ZA EKOTOKSIKOLOŠKA ISPITIVANJA	6.860,70
JZU DOM ZDRAVLJA DIMITRIJE MARENIC	5.220,00
POŠTA CRNE GORE	740,07
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO	344,88
CDA-CENTR.KLIRIŃSKO DEPOZITARNA AGENCIJA	302,50
ELEKTROPRIVREDA CG	9,78
	<hr/>
	171.291,76

g) Obaveze prema TOMONTENEGORO za odobrene discounte na 31.12.2021. u iznosu od 23.230,50 Eur.

h) Obaveze prema Vladi Crne Gore na 31.12.2021.god. za učešće u dobitku u iznosu od 134.756,62 Eur (Napomena 31. a)

i) Pasivna vremenska razgraničenja na 31.12.2021 – ukalkulisane obaveze prema Elektroprivredi CG u iznosu od 414.158 Eur

j) Primanja ključnog rukovodećeg/upravljačkog osoblja

Ukupna primanja (uključujući poreze, doprinose i prirez) Odbora direktora za 2021.godinu iznose 129.210 Eur.

Ukupna primanja (uključujući poreze, doprinose i prirez) za izvršnog direktora, zamjenika izvršnog direktora, pomoćnike direktora, direktore aerodroma, pomoćnike direktora aerodroma za 2021.godinu iznose 397.612 Eur (Ovde je uključena otpremnina za jednog zaposlenog, jubilarne nagrade za dvoje zaposlenih i zimnica; ukupan broj rukovodilaca je 19 od kojih nisu svi bili angažovani po 12 mjeseci).

34. Sudski sporovi

Međunarodnim računovodstvenim standardom 37 je propisano da je Društvo dužno da izvrši rezervisanja za potencijalne obaveze ako su ispunjeni sledeći uslovi: kad pravno lice ima sadašnju obavezu (zakonsku ili izvedenu) koja je nastala kao rezultat prošlog događaja, kada je vjerovatno da će odliv resursa koji sadrži ekonomske korisiti biti potreban za izmirenje obaveza i kada se iznos obaveze može pouzdano procijeniti.

Društvo ima više sporova koji se odnose na tužbe zaposlenih po više osnova: za naknadu zbog posebnih uslova rada (vatrogasci), za naknadu za prekovremene sate za zaposlene u Tivtu i za prevoz na tad i sa rada za zaposlene u Tivtu. Imajući u vidu da je sudska praksa postala neujednačena i da postoji više faktora koji utiču kako na iznose sporova, a koji se mijenjaju po prigovoru Društva tako i na konačne ishode postupka, Društvo nije moglo pouzdano da utvrdi iznose potencijalne obaveze.

36. Događaji nakon datuma bilansiranja

Uprava prihoda i carina Crne Gore -Sektro za velike poreske obveznike izvršio je inspekcijski nadzor pravilnosti obaračunavanja, prijavljivanja i plaćanja poreza i drugih dadžbina i tom prilikom donijela Rešenje broj 03/6-3/3-21 od 18.04.2022 kojim je utvrđen poreski dug po osnovu:

- poreza i doprinosa za razlike u zaradama za period od 2008-2018 godine u iznosu od 1.025.878,06 Eur (razlika zarada isplaćivala se u toku 2020 i 2021 godine).Ove obaveze su bile obračunate i proknjižene u poslovnim knjigama Društva.U toku 2020 godine zbog pandemije COVID 19 vazdušni saobraćaj je bio obustavljen ,što je devastiralo poslovanje Društva a pri tome je izostala pomoć Države.

- poreza na dobit u iznosu 1.630.859 Eur.Kod ove obaveze Društvo nije sporilo iznos poreza već vremenski period nastnaka ove obaveze.Društvo je prvobitno ovu obavezu iskazalo kroz PD prijavu za 2020 i 2021 godinu ,dok je poreska inspektorka smatrala da ovu obavezu treba obračunati kroz PD prijavu iz 2019 godine.

-porez po odbitku 2.683.448 Eur.Navedeni iznos odnosi se na prenos dijela dobiti a u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 06-1136/3 od 27.05.2013 godine gdje se društva u većinskom valsništvu Države obavezuju da 70% viška prihoda nad rashodima transferišu u Budžet Crne Gore.Društvo je u skladu sa navedenim Zaključkom prenijelo bruto iznos obaveze uključujući i porez po odbitku u Budžet Crne Gore.Ukupna sredstva su prenešena na račun Budžeta Crne Gore na koji se uplaćuju prihodi od akcija i udjela u dobiti i samim tim menadžment vjeruje da nije potrebno da se obračuna obaveza za porez po odbitku.

Dana 08.07.2022.godine, Odlukom Vlade crne Gore br. 04-4463/2, dolazi do promjene u članstvu Odbora direktora, za Predsjednika se postavlja Dobardžić Eldin (dotadašnji član Odbora direktora), a za članove: Đoković Nebojša (dotadašnji predsjednik Odbora direktora), Kemal Purišić, Vukčević Slavko i Martinović Momčilo.

Dana 05.10.2022.godine za izvršnog direktora imenuje se Drašković Vladan, a od 06.10.2022.godine izabran je i novi sekretar Društva Mikić Ivan.

Društvo je u septembru 2022 godine sprovelo postupak davanja u zakup poslovnih prostora i reklamnih površina na aerodromima Podgorica i Tivat putem prikupljanja ponuda.U tom postupku postignuta je značajno veća cijena zakupa u odnosu na dotadašnjc.

Društvo je dana 06.05.2022.godine imenovalo Anu Pavićević za šefa Službe interne revizije.

U skladu sa zahtjevima Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, utvrđena je Povelja interne revizije kojom su uređene svrha, ovlašćenje i odgovornosti kao i pravila, principi i način djelovanja Službe za internu reviziju i rukovodioca Društva u pogledu interne revizije.

Takođe, utvrđen je Strateški plan rada i razvoja interne revizije kao i Godišnji plan na osnovu kojeg je Služba interne revizije obavljala planirane aktivnosti.

U skladu sa zahtjevima Zakona o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru, odlukom Odbora direktora, imenovana su sledeća lica: lice odgovorno za koordinaciju aktivnosti na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola, lice za koordinaciju aktivnosti na uspostavljanju procesa upravljanja rizicima kao i lice za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare.

Branislav

Travenko Vukobratović